

มานุษยสถาน | สถาปัตยกรรมเพื่อเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
(Architecture of Humanism | Respect For Human Dignity)

โครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาสถาปัตยกรรม)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

พิมพ์ิกา เวชปัญญา และ ผองเพื่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	I
กิตติกรรมประกาศ	II
สารบัญ	III
สารบัญภาพ	VII
สารบัญตาราง	IX
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ	
1.4 ประโยชน์ของโครงการ	
1.5 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ	
1.6 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ	
1.6.1 ขอบเขตของโครงการ	
1.6.2 วิธีการศึกษาของโครงการ	
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	
2.1 นิยามศัพท์และการให้ความหมาย	
2.2 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดมนุษยนิยม (Humanism)	
2.2.1 ประวัติศาสตร์ของแนวคิดแบบมนุษยนิยม	
2.2.2 หลักคิดสำคัญของแนวคิดแบบมนุษยนิยม	
2.3 การศึกษาข้อมูลความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจและการปกครอง	
2.3.1 ระบอบการปกครองในประเทศไทย	
2.3.2 ศึกษารูปแบบการควบคุมอำนาจของรัฐผ่านรัฐสภาในอดีต	
2.3.3 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรัฐสภาในปัจจุบัน : สัปปายะสภาสถาน	
2.3.4 วิเคราะห์และตีความสัปปายะสภาสถาน	
2.4 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักคิดของประชาธิปไตย	
2.4.1 เสรีภาพ (Liberty)	
2.4.2 เสมอภาค (Equality)	
2.4.3 ภราดรภาพ(Fraternity)	
2.5 การศึกษาความสัมพันธ์ของผู้คนกับความเป็นสาธารณะ	
2.5.1 พื้นที่สาธารณะ (Public Space)	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.5.2 พื้นที่สาธารณะกับประชาธิปไตย
- 2.5.3 พื้นที่ประชาธิปไตยกับการเมืองไทย

บทที่ 3 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์กรณีศึกษาโครงการตัวอย่าง

- 3.1 เป้าหมายในการศึกษาอาคารตัวอย่าง
- 3.2 สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย
- 3.3 สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ
- 3.4 การสรุปข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง
  - 3.4.1 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง
  - 3.4.2 สรุปการนำข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่างมาประยุกต์ใช้

บทที่ 4 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้โครงการ

- 4.1 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ใช้โครงการ
  - 4.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ
  - 4.1.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการผนวกกับกิจกรรมในโครงการ
  - 4.1.3 การพิจารณาจำนวนผู้ใช้บริการ
- 4.2 การศึกษาประเภทผู้ใช้บริการ
  - 4.2.1 นโยบายและแผนการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
  - 4.2.2 โครงสร้างและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 4.3 สรุปประเภทและจำนวนผู้ใช้โครงการ

บทที่ 5 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

- 5.1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ
  - 5.1.1 การวิเคราะห์ความต้องการใช้งานจากทฤษฎีความต้องการของมาส์โลว์
  - 5.1.2 การวิเคราะห์จากสถานที่ที่ผู้คนทุกชนชั้นเคยใช้ร่วมกันในสังคม หรือ ศาสนสถาน
  - 5.1.3 การวิเคราะห์จากกรณีศึกษาโครงการตัวอย่าง
  - 5.1.4 สรุปการกำหนดองค์ประกอบของโครงการ
- 5.2 การวิเคราะห์และสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ
  - 5.2.1 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ
  - 5.2.2 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ
- 5.3 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ

บทที่ 6 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

- 6.1 การพิจารณาทางเลือกที่ตั้งโครงการ
  - 6.1.1 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการผ่านจุดประสงค์ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6.1.2 เกณฑ์การพิจารณาทางเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง
- 6.2.3 ข้อมูลรายละเอียดพื้นที่ในอาณาบริเวณที่อยู่ในเกณฑ์การเลือกที่ตั้งโครงการ
- 6.2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปเลือกที่ตั้งโครงการ
- 6.2 การวิเคราะห์รายละเอียดของที่ตั้งโครงการ
  - 6.2.1 ข้อมูลทั่วไปของที่ตั้งโครงการ
  - 6.2.2 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ
  - 6.2.3 ทัศนียภาพที่ตั้งโครงการ
- บทที่ 7 การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ
  - 7.1 ศึกษาวิธีการใช้สัญลักษณ์ในสถาปัตยกรรมเพื่อแสดงออก
    - 7.1.1 ความหมายของสัญลักษณ์
    - 7.1.2 สัญลักษณ์กับงานสถาปัตยกรรม
    - 7.1.3 การสื่อสารในงานสถาปัตยกรรม
  - 7.2 วิเคราะห์และตีความพื้นที่เพื่อการเยียวยาทางจิตวิญญาณสมัยใหม่
    - 7.2.1 ผัสสะการรับรู้
    - 7.2.2 พื้นที่มิติทางจิตวิญญาณ
    - 7.2.3 การออกแบบสิ่งแวดล้อมเพื่อการเยียวยา
  - 7.3 หลักการออกแบบพื้นที่สาธารณะ
    - 7.3.1 แนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์
  - 7.4 หลักการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)
    - 7.4.1 หลัก 7 ประการของการออกแบบเพื่อทุกคน
- บทที่ 8 การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
  - 8.1 งานวิศวกรรมโครงสร้าง
    - 8.1.1 ฐานรากและโครงสร้างเสา
    - 8.1.2 โครงสร้างพื้น
    - 8.1.3 โครงสร้างหลังคา
    - 8.1.4 โครงสร้างส่วนอื่น ๆ
  - 8.2 งานระบบประกอบอาคาร
    - 8.2.1 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง
    - 8.2.2 ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิง
    - 8.2.3 ระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่า
    - 8.2.4 ระบบสื่อสาร
- บทที่ 9 การสรุปผลวิเคราะห์และผลงานการออกแบบ
  - 9.1 แนวความคิดในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9.2 ผลงานการออกแบบ

9.3 ภาพหุ่นจำลอง

เอกสารอ้างอิง

ภาคผนวก ก. กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ประวัติผู้เขียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

- ภาพที่ 1.1 หลักคิดแบบมนุษยนิยม (Core Definition Of Humanism)
- ภาพที่ 1.2 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy Of Needs Theory)
- ภาพที่ 1.3 ปัญหาในสังคม ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยปัจจุบันในประเทศไทย
- ภาพที่ 1.4 ความสัมพันธ์ของหลักคิดมนุษยนิยมที่เชื่อมโยงกับจุดประสงค์ของโครงการ
- ภาพที่ 1.5 แผนผังความคิดโครงการมานุษยสถาน I สถาปัตยกรรมเพื่อสักการะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ภาพที่ 2.1 : พระที่นั่งอนันตสมาคมในปีพ.ศ. 2475
- ภาพที่ 2.2 : การประชุมรัฐสภา สมัยรัฐบาลพ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา (ราวปีพ.ศ. 2480)
- ภาพที่ 2.3 : อาคารรัฐสภา (เดิม)
- ภาพที่ 2.4 : สัปปายะสภาสถาน
- ภาพที่ 2.6 : รูปตัดสัปปายะสภาสถาน
- ภาพที่ 2.7 : ตำแหน่งรัฐสภาและสถานที่สำคัญ
- ภาพที่ 3.1 สนามหลวงในปัจจุบัน
- ภาพที่ 3.2 สนามหลวงในอดีต
- ภาพที่ 3.3 สนามหลวงในช่วงเวลาที่แตกต่างและการใช้งานพื้นที่
- ภาพที่ 3.4 Agora Of Athens
- ภาพที่ 3.5 ตำแหน่งของ Agora
- ภาพที่ 3.6 ไฮด์ปาร์ค (Hyde Park)
- ภาพที่ 3.7 Speakers's Corner ภายในไฮด์ปาร์ค (Hyde Park)
- ภาพที่ 3.8 องค์ประกอบต่างๆ ภายในไฮด์ปาร์ค (Hyde Park)
- ภาพที่ 4.1 : การแบ่งช่วงวัยที่สะท้อนผ่านการเกิดในยุคที่ต่างกัน
- ภาพที่ 4.2 : การเข้ามาของเทคโนโลยีสะท้อนการรับรู้และวิธีการสื่อสารของแต่ละช่วงวัย
- ภาพที่ 4.3 : พฤติกรรมการเสพสื่อของแต่ละช่วงวัย
- ภาพที่ 4.4 : สรุปพฤติกรรมความต้องการในแต่ละช่วงวัยที่สอดคล้องกับการใช้งานโครงการ
- ภาพที่ 4.5 : จำนวนประชากรในประเทศไทยที่แบ่งตามช่วงวัย
- ภาพที่ 4.6 : สรุปจำนวนผู้ใช้บริการโครงการมานุษยสถานต่อวัน
- ภาพที่ 5.1 : ขั้นตอนกระบวนการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบโครงการจากจุดประสงค์หลัก
- ภาพที่ 5.2 : แผนผังความสัมพันธ์การวิเคราะห์จุดประสงค์หลักไปสู่การใช้งานในโครงการ
- ภาพที่ 5.3 : ขั้นตอนกระบวนการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบโครงการจากแนวโน้มพฤติกรรมผู้ใช้งาน
- ภาพที่ 5.4 : ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (MASLOW'S HIERARCHY OF NEED)
- ภาพที่ 5.5 : แผนผังวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบการใช้งานจากทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ภาพที่ 5.6 : แผนผังความเชื่อมโยงองค์ประกอบการใช้งานจากวัดเทียบเคียงกับทฤษฎีของมาสโลว์
- ภาพที่ 5.7 : แผนผังความสัมพันธ์การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้งานไปสู่องค์ประกอบของโครงการ
- ภาพที่ 5.8 : แผนผังความสัมพันธ์การวิเคราะห์โครงการตัวอย่างไปสู่องค์ประกอบของโครงการ
- ภาพที่ 5.9 : การแบ่งองค์ประกอบของโครงการมานุษยสถาน (ARCHITECTURE OF HUMANISM)
- ภาพที่ 5.10 : สรุปลักษณ์ประกอบหลักของโครงการมานุษยสถาน (ARCHITECTURE OF HUMANISM)
- ภาพที่ 6.1 : แผนผังความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ ที่นำมาสู่การเลือกที่ตั้งโครงการ
- ภาพที่ 6.2 : โครงการในภาพวิสัยทัศน์ระยะยาว “UR-(BAN) RING” I ภาพรวมของการเชื่อมต่อ
- ภาพที่ 6.3 : โครงการในภาพวิสัยทัศน์ระยะยาว “UR-(BAN) RING” I แนวคิดเรื่องการเข้าถึง
- ภาพที่ 6.4 : โครงการในภาพวิสัยทัศน์ระยะยาว “UR-(BAN) RING” I แนวคิดเรื่องการจัดการ
- ภาพที่ 6.5 : โครงการในภาพวิสัยทัศน์ระยะยาว “UR-(BAN) RING”
- ภาพที่ 6.6 : เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการในรัศมีห่างจากสัปปายะสถานไม่เกิน 3.00 กิโลเมตร
- ภาพที่ 6.7 บริเวณโดยรอบสัปปายะสถานเมื่อมองจากสถานที่ต่างๆ
- ภาพที่ 6.8 ผังสี่บริเวณโดยรอบสัปปายะสถาน
- ภาพที่ 6.9 การใช้พื้นที่บริเวณโดยรอบสัปปายะสถาน
- ภาพที่ 6.10 การเลือกที่ตั้งโครงการ
- ภาพที่ 6.11 ผลสรุปการเลือกที่ตั้งโครงการ
- ภาพที่ 6.12 ระยะห่างของที่ตั้งโครงการและสัปปายะสถาน
- ภาพที่ 6.13 พื้นที่บริเวณโดยรอบที่ตั้งโครงการ
- ภาพที่ 6.14 ผังสี่พื้นที่บริเวณโดยรอบที่ตั้งโครงการ
- ภาพที่ 6.16 ทศนิยมภาพถนนที่ตัดผ่านที่ตั้งโครงการ
- ภาพที่ 6.17 ทศนิยมภาพภายในที่ตั้งโครงการ
- ภาพที่ 6.18 ทศนิยมภาพที่ตั้งโครงการจากถนน
- ภาพที่ 6.19 ทศนิยมภาพที่ตั้งโครงการจากถนน (ผังซ้าย)

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1 รูปแบบของการสื่อสาร

ตาราง 4.1 แสดงการเชื่อมโยงกิจกรรมองค์ประกอบหลักและพฤติกรรมความสนใจตามช่วงวัย

ตารางที่ 4.2 สรุปจำนวนผู้ใช้บริการโครงการมานุษยสถานต่อชั่วโมง

ตารางที่ 4.3 สรุปจำนวนผู้ใช้บริการโครงการมานุษยสถานต่อวัน

ตารางที่ 5.1 รายละเอียดของพื้นที่ จากการจำแนกหมวดหมู่ประเภทของกิจกรรม (ACTIVITY)

ตารางที่ 5.2 ความเชื่อมโยงระหว่างจุดประสงค์หลักและการใช้งานในโครงการ

ตารางที่ 5.3 แสดงประเภทองค์ประกอบหลักของโครงการมานุษยสถานและที่มาขององค์ประกอบ

ตารางที่ 5.4 แสดงประเภทองค์ประกอบรองของโครงการมานุษยสถานและที่มาขององค์ประกอบ

ตารางที่ 7.1 ตารางสรุปความหมายของหลัก 7 ประการของการออกแบบเพื่อทุกคน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

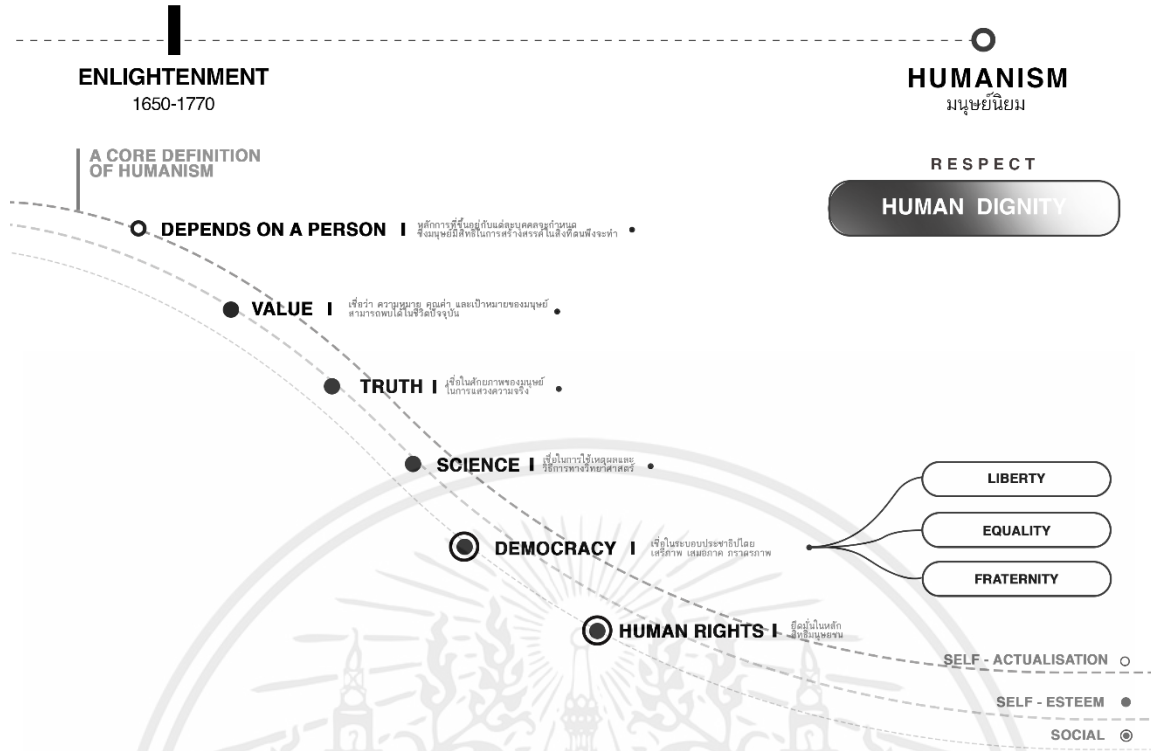
1.1 ความเป็นมาของโครงการ

การดำรงชีวิตท่ามกลางสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ผู้คนต่างดิ้นรนและตามหาความสุขของชีวิตอย่างสูงที่สุด มีการให้ค่ากับวัตถุทั้งในเชิงเศรษฐศาสตร์หรือจะเป็นความเชื่อก็ตาม การออกแบบถูกสร้างสรรค์เพื่อจุดประสงค์ที่มากกว่าความต้องการเพื่อใช้งาน สถาปัตยกรรมหลักคนบางกลุ่มออกจากเกณฑ์ในการออกแบบ คุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถูกลดทอนจากทั้งโครงสร้างระบบและมนุษย์ด้วยกันเอง

สิ่งที่มนุษย์เชื่อถูกเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ในอดีตช่วงยุคมืด (Dark Age) มนุษย์มีความเชื่อแบบรวมรวบศูนย์กลางไว้ที่พระเจ้า เชื่อว่าพระเจ้าคือศูนย์กลางของสรรพสิ่ง เมื่อกาลเวลาผ่านไปความเชื่อได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน เริ่มต้นขึ้นในช่วงยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) มนุษย์เริ่มตระหนักถึงคุณค่าที่มนุษย์มี มีการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมของเหล่าปัญญาชนในยุโรป หรือเรียกได้ว่าเป็นยุคเรืองปัญญา (Age of Enlightenment) ก็ว่าได้ ในเวลานี้เองได้นำมาสู่การเกิดขึ้นของแนวคิดแบบมนุษยนิยม (Humanism) ที่เชื่อว่ามนุษย์เอง ก็สามารถสรรค์สร้างทุกอย่างได้เช่นเดียวกัน มีคุณค่าในตัวเอง มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน ซึ่งหลักคิดแบบมนุษยนิยม (Core Definition Of Humanism) คือ

- (1) Value : เชื่อว่า ความหมาย คุณค่า และเป้าหมายของมนุษย์สามารถพบได้ในชีวิตปัจจุบัน
- (2) Truth : เชื่อในศักยภาพของมนุษย์ในการแสวงหาความจริงและคำตอบในปัญหาต่าง ไม่มีใครสามารถอ้างได้ว่าเป็นเจ้าของความรู้หรือความจริงสูงสุด เช่น ความรู้ความสามารถพิเศษในการติดต่อกับพระเจ้า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- (3) Science : เชื่อในการใช้เหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์
- (4) Democracy : เชื่อในระบบประชาธิปไตยในหลักการ เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ
- (5) Human Rights : ยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน เชื่อว่ามนุษย์มีเสรีภาพในการกระทำสิ่งต่างๆ แต่มนุษย์ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองกระทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1.1 : หลักคิดแบบมนุษยนิยม (Core Definition Of Humanism)

ที่มา : ทิมพิกา เวชปัญญา , 2563

ตามมาด้วยคำถามที่ว่า “ แล้วมนุษย์ทุกคนหรือไม่ที่มีคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ? ” จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow’s Hierarchy Of Needs Theory) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาโดยธรรมชาติแล้วมีความพร้อมที่จะทำสิ่งที่ดี มีคุณค่า มีจุดมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ หากเขาได้รับความต้องการตามลำดับ แบ่งออกเป็น

- ความต้องการด้านร่างกายหรือด้านกายภาพ (Physiological Needs)

คือความต้องการขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงมีและพึงต้องการเพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด หากมนุษย์ไม่ได้รับความต้องการเหล่านี้เพียงพอก็จะส่งผลต่อคุณภาพของร่างกายตลอดจนประสิทธิภาพของการทำงานให้ประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

- ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)

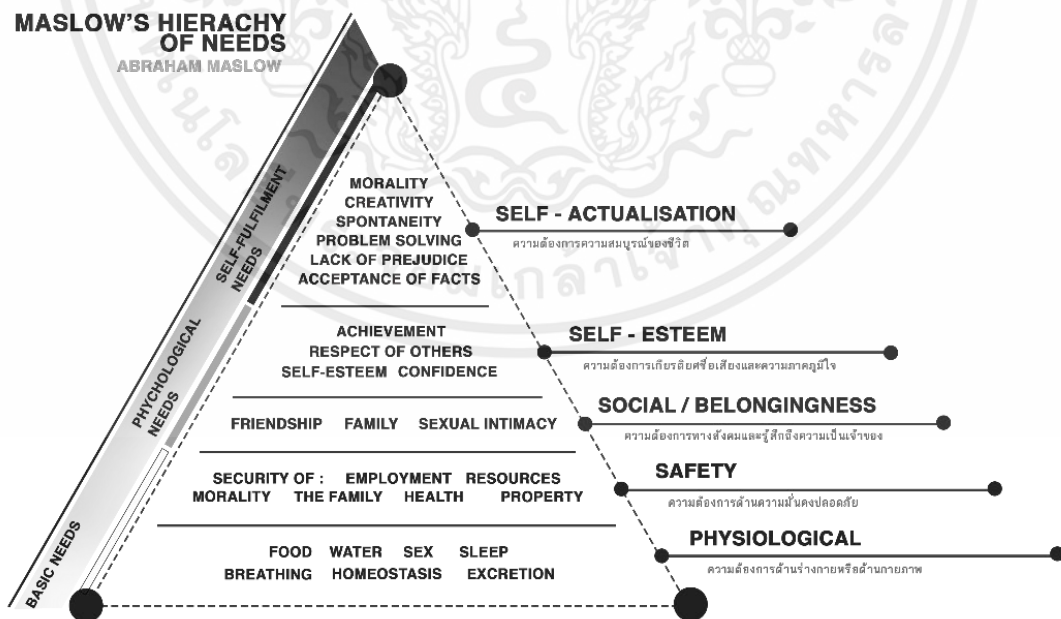
หลังจากที่มนุษย์ได้รับความต้องการพื้นฐานเพียงพอแล้ว เขาจะเริ่มมีความต้องการที่เพิ่มขึ้นคือการมีชีวิตอยู่รอดและปลอดภัย เขาจึงต้องการครอบครัวที่อบอุ่น ต้องการงานที่มั่นคง เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของฐานะและการเงิน การมีรายได้ที่มั่นคง มีเจ้านายและเพื่อนร่วมงานที่ดี ล้วนจัดอยู่ในความต้องการนี้ ที่จะยังให้เกิดความสำเร็จทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ความต้องการทางสังคมและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Need)
 มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ด้วยเหตุผลนี้มนุษย์จึงเกิดความต้องการขั้นที่ 3 คือการมีเพื่อน มีครอบครัว คนรัก มีการยอมรับในความสามารถและตัวตน ความเป็นพวกพ้อง และสิ่งสำคัญที่สุดคือ “ความรัก” ที่เป็นสิ่งจรรโลงให้โลกนี้มีความสุข สังคมเกิดความปรองดอง ความรักมีหลากหลายระดับ แต่เชื่อแน่ว่ามันเป็นสิ่งที่ดีที่ช่วยเชื่อมต่อกับความรู้สึก ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับใครก็ตาม

- ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความภาคภูมิใจ (Self- Esteem Need)
 เมื่อมนุษย์เติบโตมาถึงจุดหนึ่ง ที่มีความต้องการด้านกายภาพ ความปลอดภัย ความรัก เพียงพร้อมสมบูรณ์ เขาจะเริ่มมีความต้องการอีกขั้นคือความก้าวหน้าและการยอมรับในคุณค่าของตนจากบุคคลอื่นรอบข้าง ความต้องการการยกย่องชมเชย โดยแบ่งเป็นการนับถือตนเอง คือการเห็นคุณค่าของตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองมีความรู้ความสามารถ และสามารถประสบความสำเร็จได้ และการยอมรับการนับถือจากผู้อื่นหรือคนรอบข้าง คือการได้รับการยกย่องชมเชย ให้รางวัล เชิดชูจากบุคคลอื่นรอบข้างนั่นเอง

- ความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-Actualization Needs)
 เป็นความต้องการขั้นสูงสุด ที่มนุษย์น้อยคนจะไปถึงได้ เริ่มจากการที่ต้องได้รับความต้องการทั้งสี่ด้านข้างต้นอย่างเพียงพอก่อน ความต้องการนี้มาส์โลว์อธิบายว่า เป็นความต้องการและความปรารถนาที่มนุษย์จะใช้ความสามารถและศักยภาพที่มีทั้งหมดในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เท่าที่เขาพึงจะทำได้ตามศักยภาพ เช่น เมื่อนักดนตรีก็พยายามพัฒนาตนเองให้เป็นนักดนตรีที่เล่นเก่งที่สุด ด้วยการฝึกฝน เป็นต้น

ภาพที่ 1.2 : ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาส์โลว์ (Maslow’s Hierarchy Of Needs Theory)

ที่มา : จิมพิกา เวชปัญญา , 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ทว่าเมื่อย้อนมามองในสังคมปัจจุบัน กลับพบว่าสังคมที่กำลังเดินไปข้างหน้า ได้หลงลืมและทิ้งผู้คนบางกลุ่มไว้ข้างหลัง คนบางกลุ่มยังไม่ได้ได้รับแม้แต่ความต้องการในขั้นแรกและขั้นที่สองตามหลักทฤษฎีของมาสโลว์ แม้แต่หลักของแนวคิดแบบมนุษยนิยมที่ว่าด้วย ทุกคนมีคุณค่าโดยเท่าเทียมกัน มีสิทธิในสังคม ปัญหาที่ชัดเจนบนความขัดแย้งในปัจจุบันว่าด้วยการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่เป็นไปตามความหมายที่แท้จริง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหลักๆ ที่นำมาสู่กระบวนการแก้ปัญหาที่สถาปัตยกรรมเป็นคำตอบ

ความไม่ปกติของสังคมปัจจุบัน คือการที่เรื่องไม่ปกติบางเรื่องถูกแทนที่ด้วยความเคยชิน จนกลับกลายเป็นความปกติ การแสดงความคิดเห็นถูกควบคุมให้ต้องอยู่ในกรอบที่วางไว้เพียงเท่านั้น ผู้คนส่งเสียงเหมือนกันแต่กลับดังไม่เท่ากัน เสียงบางเสียงเบาจนไม่สามารถกล่าวอ้างและเรียกร้องถึงความยุติธรรมได้ แต่สิ่งที่ผิดปกติและถือเป็น ความอยุติธรรมที่สุด คือการที่มนุษย์ไม่สามารถพูดในสิ่งที่คิดได้

ประชาธิปไตยเป็นอีกหนึ่งหลักคิดของมนุษยนิยม ซึ่งในบริบทของสังคมไทยปัจจุบันปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตราไว้ว่าประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข¹ โดยความหมายของประชาธิปไตย (Democracy)² หมายถึง การปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ มีสิทธิที่จะคิดโดยชอบธรรม แต่ในระบอบการปกครองที่ได้รับการยอมรับโดยสากลคือ เสรีนิยมประชาธิปไตย คำขวัญสำคัญของเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ได้มาจากการปฏิวัติฝรั่งเศสคือ Liberté, Égalité, Fraternité หรือ “เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ”³ โดยเสรีภาพ (Liberty) คือการที่บุคคลหรือปัจเจกชนนิยมมีสิทธิที่จะเลือก ในด้านความคิด ความเชื่อ การศึกษา การพิมพ์และเผยแพร่ข่าวสาร รวมทั้งการแสดงออกทางการเมือง เสมอภาค (Equality) คือความเท่าเทียมกันตามกฎหมายของปัจเจกชน ความเสมอภาคขึ้นอยู่กับหลักความเที่ยงธรรม ความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและหน้าที่ สำหรับความเสมอภาคทางการเมืองนั้นก็คือ และในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ เมื่อเกิดความเสมอภาคขึ้นก็จะไม่เจอกับปัญหาสองมาตรฐาน ภราดรภาพ (Fraternity) คือหลักการว่ามนุษย์เราทั้งหลายล้วนเป็นอันหนึ่งอันเดียว ภายใต้หลักการว่าการกระทำของเราแต่ละคนมีผลกระทบทั้งในแง่ดีและแง่ร้ายต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคน มองเห็นผู้อื่นฉันพี่น้องจนเกิดความปรองดอง เสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้พร้อมกันได้โดยสมบูรณ์ แต่ต้องเริ่มต้นที่เสรีภาพก่อน จึงจะเกิดความเสมอภาค และสุดท้ายก็จะเกิดภราดรภาพ ถือเป็นแนวคิดขั้นพื้นฐานของสังคมแบบประชาธิปไตยที่มองเห็นประชาชนเป็นหลัก

ปัจจุบันกลไกของระบบเริ่มกำหนดขอบเขตความคิดของมนุษย์หรือประชาชน การริเริ่มตั้งคำถามมีความผิดราวกับเป็นอาชญากรรม สิ่งต่าง ๆ ก่อตัวเป็นปัญหา ประชาธิปไตยถูกบิดเบือนไปจากความหมายที่แท้จริง จึงนำมาสู่คำถามที่ว่า “เหตุใดประชาชนที่มีความคิดเห็นต่างจึงต้องรู้สึกถึงความไม่

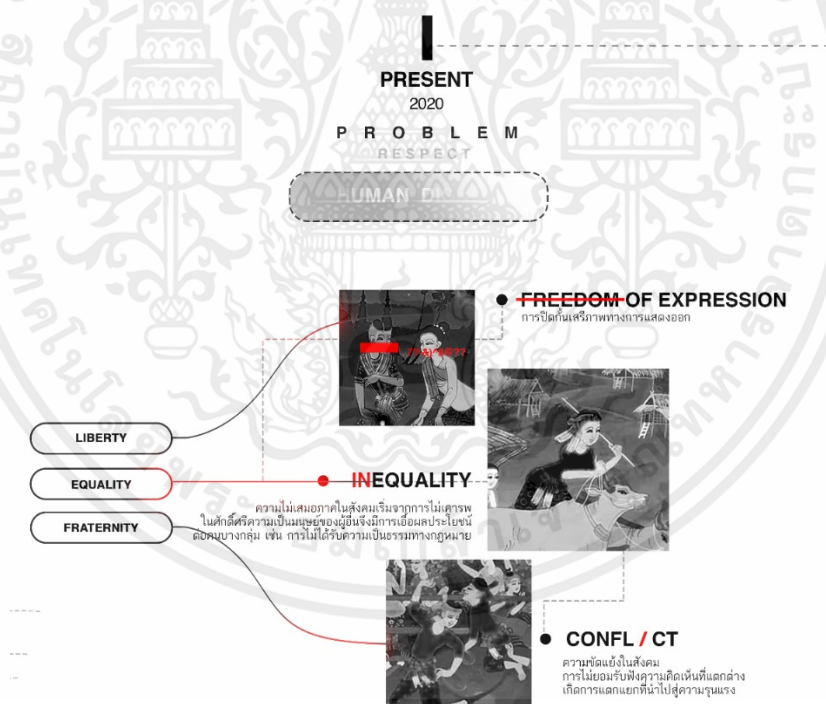
¹ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. ราชกิจจานุเบกษา . คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

² กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2561). การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย. วารสารวิชาการของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร.

³ รศ.ดร.สมเกียรติ วันทะนะ (2008). อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย. อักษรข้าวสวย. กรุงเทพมหานคร. เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลอดภัย ในขณะที่เขานอนอยู่ในบ้านของคุณแล้ว?” เสรีภาพถูกจำกัดเพียงแค่คนบางกลุ่ม เกิดความไม่เท่าเทียมในการให้คุณค่าของมนุษย์ สังคมแตกแยกเป็นหลากหลายฝ่ายจากความคิดเห็นที่แตกต่าง ปัญหาทับซ้อนจนมนุษย์เองถูกปฏิบัติราวกับเป็นสินค้าทางอุตสาหกรรม เนื่องจากมีรูปแบบการใช้ชีวิตซ้ำเดิมจากทั้งความเป็นเมืองและระบอบของสังคม การจําานต่อระบบกลายเป็นความเคยชินจนกระทั่งนำมาสู่ความบกพร่องทางจิตวิญญาณ

ปัญหาบางส่วนถูกปล่อยปละละเลย คนในสังคมบางส่วนยังไม่ตระหนักและมองเห็นถึงปัญหาเหล่านี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถูกลดทอนไปจากชีวิตประจำวัน จึงควรมีการส่งเสริมและเติมเต็มให้สังคมที่ยึดหลักประชาธิปไตยได้มีศักยภาพของการสังคมแห่งประชาธิปไตยโดยแท้จริง ให้มนุษย์มองเห็นถึงคุณค่าในตนเองและเคารพผู้อื่น เห็นความเป็นจริงแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคม ในขณะเดียวกัน ยังสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ โดยใช้กระบวนการแสดงออกทางสถาปัตยกรรม (Architectural Expression) ผนวกกับแนวคิดแบบมนุษยนิยม (Humanistic)⁴ ว่าด้วยการยึดถือคุณค่าและความสำคัญของความเป็นมนุษย์ ให้ผู้คนตระหนักถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ผ่านการใช้งานขั้นพื้นฐานตามหลักทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ จึงนำมาสู่แนวทางในการแก้ปัญหาจากมนุษย์หรือประชาชนในบทบาทของการเป็นผู้พูด

ภาพที่ 1.3 : ปัญหาในสังคม ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตยปัจจุบันในประเทศไทย

ที่มา : ทิมพิกา เวชปัญญา , 2563

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล (2558). การวิเคราะห์และสังเคราะห์ปรัชญา แนวคิด และหลักการของการศึกษาลดชีวิต. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) ปัญหาการจำกัดเสรีภาพทางการแสดงออก “มีผู้พูดก็ต้องมีผู้ฟัง” เมื่อประชาชนคือผู้พูด ผู้ฟังที่ดีที่สุดก็คือตัวแทนของประชาชนอันมีอำนาจในการปกครองและดูแลความเป็นอยู่ นั่นคือ “รัฐ” เนื่องจากสัปปายะสภาสถาน⁵ ถูกออกแบบไว้เพื่อการประชุมและปรึกษาหารือในด้านการจัดการบริหาร ประเทศ การสร้างพื้นที่สาธารณะในการสื่อสารระหว่างประชาชนและรัฐในบริเวณที่สามารถมองเห็นกันได้ ในเชิงสัญลักษณ์ จึงเป็นจุดประสงค์หลักโดยใช้รูปแบบวิธีในเรื่องของเสรีภาพทางการแสดงออก (Freedom Of Expression) และยังรวมถึงพื้นที่เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่งเสริมการคิดโดยอิสระ

(2) ปัญหาความไม่เท่าเทียม

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง⁶ ที่ต้องการความร่วมมือเชิงนโยบายและอำนาจของรัฐเข้ามาช่วยเหลือได้อย่างตรงประเด็น ซึ่งส่งผลให้ผู้ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว ไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม จึงควรมีการสร้างพื้นที่เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคในสังคมท่ามกลางความแตกต่าง ให้ผู้มาใช้งาน ได้รับรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ และมองเห็นปัญหาเหล่านี้ ที่ส่งผลกระทบต่อจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตามต่อตนเอง บนกระดานของความเหลื่อมล้ำ

นอกเหนือไปจากความไม่เสมอภาคทางกายภาพแล้ว การไม่เคารพหรือมองเห็นถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ก็เป็นชนวนของปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน อันเนื่องมาจากการมองเห็นผู้อื่นมีศักดิ์น้อยกว่าตน ที่นำมาสู่การสั่งสมอำนาจ สิ่งเหล่านี้ก็เกิดขึ้นจากการให้ความหมายบางอย่าง ส่งมอบเป็นสถานะที่แตกต่างทางสังคม จึงเป็นที่มาของแนวคิด นิรนาม (Anonymous) การปลดปล่อยสถานะทางสังคมผ่านรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการมองเห็นถึงตัวตนหรือแก่นที่แท้จริงของมนุษย์

(3) ปัญหาความขัดแย้งในสังคม ในบางกรณีเกิดจากความเห็นที่แตกต่าง สังคมถูกแบ่งแยก เกิดช่องว่างทางชนชั้นจากปัญหาความเหลื่อมล้ำ มีคนบางกลุ่มถูกทิ้งไว้ข้างหลัง จึงควรมีพื้นที่เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเกื้อกูลกันและกัน พื้นที่ที่เอื้อต่อการช่วยเหลือให้คำปรึกษา เปิดโอกาสเชิงพื้นที่ให้ผู้คนได้มีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรืออื่นๆ รวมไปถึงที่พักผ่อนหย่อนใจที่เปิดช่องว่างให้ผู้คนสามารถออกแบบวิถีตามแบบของตนเอง สร้างสำนึกต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม สร้างความรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน (Empathy) ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้มองเห็นคุณค่าของมนุษย์ นำมาซึ่งการนับหนึ่งของสังคมแห่งภราดรภาพ

⁵ วิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล (2561). อาคารรัฐสภาไทย จากพระที่นั่งอนันตสมาคม...สู่สัปปายะสภาสถาน. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร.

⁶ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (ม.ป.ป.). กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงาน (Scope) การลดความเหลื่อมล้ำสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางสังคมตามยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy). กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมและพื้นที่การใช้งานเหล่านี้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงไปที่คำตอบใดคำตอบหนึ่ง จุดประสงค์ไม่ได้ตัดขาดซึ่งกันและกัน ทุกการใช้งานมีจุดหมายร่วมคือการสร้างสังคมที่มองเห็นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ในสถานะตามธรรมชาติ มนุษย์ขับเคลื่อนชีวิตด้วยจิตวิญญาณ⁷ หากแต่รูปแบบสังคมได้สร้างรอยแผลและความบกพร่องทางจิตวิญญาณของมนุษย์ชำระและทรมาน สถาปัตยกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งในการทำหน้าที่เยียวยาโดยแนวความคิดการปฏิวัติทางจิตวิญญาณ (Spiritual Revolution) เป็นที่มาของการตั้งคำถามกับการสร้างพื้นที่เพื่อเยียวยาจิตวิญญาณปัจจุบันว่า “พื้นที่ทางจิตวิญญาณผ่านระเบียบคิดแบบมนุษยนิยม (Humanism) จะเป็นอย่างไร ?” จากศาสนสถานที่ถูกกล่าถึงสถานที่ ในการทำพิธีของศาสนา เพื่อเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลับมาสู่การเคารพความเป็นมนุษย์หรือตัวเอง จึงนำมาสู่ชื่อโครงการ **มานุษยสถาน (Architecture Of Humanism)**

จากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – Mdgs) ของ UN (United Nations Thailand) ได้สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา จึงได้ริเริ่มกระบวนการหารือเพื่อกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 (Post-2015 Development Agenda) ตามกระบวนการที่ค้น “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยประเด็นสำคัญของวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 คือ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–Sdgs) เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จึงนำมาสู่โครงการ **มานุษยสถาน I สถาปัตยกรรมเพื่อสักการะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**

(**Architecture of Humanism I Respect for Human Dignity**) สถาปัตยกรรมที่มีสัญลักษณ์ในการแสดงออก และสะท้อนถึงสถานการณ์ปัญหาในสังคมปัจจุบัน ส่งเสริมมาตรฐานชีวิตจากความต้องการขั้นพื้นฐานและช่วยเหลือโดยยึดหลักการทางประชาธิปไตย โดยวัตถุประสงค์ของโครงการได้มีการสอดคล้องกับหลักคิดมนุษยนิยม (Core Of Humanism) ที่ส่งผลยึดโยงกัน โดยโครงการได้แบ่งวัตถุประสงค์ของโครงการออกเป็นวัตถุประสงค์หลัก (Main Purpose) และวัตถุประสงค์รอง (Sup-Purpose) เนื่องจากวัตถุประสงค์รองได้ส่งผลต่อวัตถุประสงค์หลักเช่นเดียวกันแสดงความสัมพันธ์ผ่านภาพที่ 1.4

วัตถุประสงค์หลัก (Main Purpose)

- นำเสนอมุมมองแนวคิดแบบมนุษยนิยมสู่สังคม
- มองเห็นคุณค่าของตนเอง
- สร้างจิตสำนึกร่วมในการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy)
- เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียม
- เกิดการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)
- รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและพื้นที่

⁷ รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์ (2547) . จิตวิทยาสถาปัตยกรรม มนุษย์ปฏิสัมพันธ์. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.

วัตถุประสงค์รอง (Sup-Purpose)

- แบ่งปันสิ่งที่มีให้ผู้อื่น
- เกิดกระบวนการสร้างสรรค์และทดลอง
- ริเริ่มตั้งคำถาม และตระหนักถึงปัญหาในสังคม
- มองเห็นถึงสิทธิเสรีภาพที่ตนพึงมี
- ผู้คนกล้าแสดงออกในสิ่งที่ตนคิด

ภาพที่ 1.4 : ความสัมพันธ์ของหลักคิดมนุษย์นิยมที่เชื่อมโยงกับจุดประสงค์ของโครงการ
ที่มา : ทีมพิก้า เวชปัญญา , 2563

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

- 1.2.1 เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจถึงแนวคิดแบบมนุษย์นิยม
- 1.2.2 เพื่อตีความและทดลองหาความเป็นไปได้ระหว่างรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบแนวคิดในอดีตให้เหมาะสมกับแนวคิดในปัจจุบัน
- 1.2.3 เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหา มองเห็นปัญหาที่แท้จริงของสังคม
- 1.2.4 เพื่อสะท้อนให้สังคมเห็นถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนและเคารพในความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น
- 1.2.5 เพื่อเรียนรู้แนวคิดแบบจิตวิทย์ตามวงกบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ประโยชน์ของโครงการ

- 1.3.1 เพื่อให้ผู้คนในสังคมรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
- 1.3.2 พื้นที่เพื่อให้ผู้ที่มาใช้งานได้ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของตน
- 1.3.3 เป็นพื้นที่แสดงออกทางความคิด แลกเปลี่ยนทัศนคติอย่างอิสระและเคารพสิทธิของผู้อื่น ผ่านการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) ที่เป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาสังคมให้ก้าวไปข้างหน้า
- 1.3.4 เป็นพื้นที่พักผ่อนและเยียวยาจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ในบริบทสังคมเมือง
- 1.3.5 เป็นที่พึ่งของกลุ่มคนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากความไม่เท่าเทียมในสังคม
- 1.3.6 เป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารระหว่างประชาชนและรัฐบาล ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยอำนาจสูงสุดที่เป็นของประชาชน เพื่อสื่อสารไปสู่ผู้คนที่ยังมองไม่เห็นถึงปัญหาของสังคม
- 1.3.7 ผนวกพื้นที่การใช้งานที่แตกต่างเพื่อสร้างสำนึกร่วมในการเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ในผู้อื่น

1.4 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ

- 1.4.1 ผู้ที่เคยเพิกเฉยต่อปัญหามองเห็นและรับรู้ถึงปัญหาที่แท้จริงของสังคม
- 1.4.2 ได้เข้าใจในรูปแบบการจัดสรรพื้นที่สาธารณะ
- 1.4.3 ได้เข้าใจแนวคิดแบบจิตวิทยาผนวกกับสถาปัตยกรรม
- 1.4.4 ได้ทดลองและเรียนรู้รูปแบบของโครงสร้างที่มีศักยภาพที่ยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยน
- 1.4.5 ได้เข้าใจในเรื่องของมนุษย์และเสรีภาพอย่างแท้จริง
- 1.4.6 ได้ตีความและวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมให้เหมาะสมกับแนวคิดในปัจจุบัน
- 1.4.7 สังคมได้มองเห็นถึงความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ

1.5 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ

1.5.1 ขอบเขตการศึกษาโครงการ

1.5.1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและลักษณะความเป็นไปได้ของโครงการ

- (1) รวบรวมข้อมูลสถิติและงานวิจัยเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำที่ส่งผลไปในด้านต่าง ๆ
- (2) วิเคราะห์ข้อมูลแนวคิดของมานุษยวิทยา ในแนวคิดแบบมนุษยนิยม (Humanistic)
- (3) ศึกษาแนวคิดและปรัชญาที่ว่าด้วยเรื่อง มนุษย์และเสรีภาพ
- (4) ทดลองรูปแบบโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนได้
- (5) วิเคราะห์แนวทางเยียวยาด้านจิตวิญญาณโดยใช้องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม
- (6) ศึกษาข้อมูลกฎหมายที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในบริบทสังคมไทย

1.5.1.2 การศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

- (1) สำรวจพฤติกรรมของมนุษย์ในบริบทสังคมเมือง
- (2) ศึกษาลักษณะพฤติกรรมศิลปะการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (3) สั้งเคราะห์รูปแบบการจัดการความช่วยเหลือขององค์กรอิสระ

1.5.1.3 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบและรายละเอียดของโครงการ

- (1) ศึกษาความสำคัญและประโยชน์ใช้สอยของแต่ละองค์ประกอบ
- (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์การใช้งานขององค์ประกอบ
- (3) รวบรวมข้อมูลขนาดพื้นที่และตำแหน่งที่เหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบ
- (4) วิเคราะห์องค์ประกอบที่ตอบสนองกลุ่มผู้ใช้งานหลัก

1.5.1.4 การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

- (1) วิเคราะห์การเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมกับโครงการ
- (2) รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดทางกายภาพของที่ตั้ง
- (3) สำรวจการเข้าถึงที่ตั้งโครงการและรายละเอียดของระบบสาธารณูปโภค
- (4) ศึกษาบริบทโดยรอบของที่ตั้งโครงการ
- (5) รวบรวมข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ตั้งโครงการ

1.5.1.5 การศึกษาแนวทางการออกแบบ

- (1) วิเคราะห์การวางผังโครงการ
- (2) รวบรวมและวิเคราะห์แนวความคิดทางจิตวิทยานวกกับสถาปัตยกรรม
- (3) ศึกษาอาคารตัวอย่าง ลักษณะการจัดการและการดำเนินงาน
- (4) เก็บข้อมูลการจัดองค์ประกอบและแนวทางการออกแบบของอาคารตัวอย่าง
- (5) ศึกษาการจัดการในเชิงโครงสร้างที่สามารถรองรับตามความเหมาะสมของโครงการ

1.5.1.6 การศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อการออกแบบ

- (1) รวบรวมกฎหมาย เทศบัญญัติ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
- (2) วิเคราะห์และตีความองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมทางจิตวิญญาณ
- (3) สั้งเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ

1.5.2 วิธีการศึกษาโครงการ

1.6.2.1 กำหนดปัญหา และวัตถุประสงค์โครงการ

1.6.2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดย

- (1) การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้เก็บรวบรวมเป็นเอกสารจากการสำรวจด้วยการซักถามความคิดเห็น ทักสนคติ มุมมอง ของผู้เชี่ยวชาญ หรือการสัมภาษณ์ บุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (2) การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่บุคคล หรือหน่วยงานได้ทำการเก็บรวบรวมเอาไว้ สำรวจและค้นคว้าจาก เว็บไซต์, ห้องสมุด, หนังสือ, งานวิจัย, ข้อมูลทางสถิติ เป็นต้น
- (3) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการสำรวจและรวบรวมมาวิเคราะห์ประมวลผล
- (4) สรุปผล และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาทำการออกแบบโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ

2.1 นิยามศัพท์และการให้ความหมาย

2.1.1 มนุษย์นิยม (Humanism)¹ หมายถึง ทศนะที่ถือว่า มนุษย์เป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ มีศักดิ์ศรี มีค่า และมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองโดยอาศัยเหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติ แต่มนุษย์นิยมตามทศนะของกลุ่มศาสนาบางกลุ่มถือว่า มนุษย์จะพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ได้ก็แต่โดยอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา

2.1.2 สิทธิมนุษยชน (Human Rights)² หมายถึง แนวคิดที่มีรากฐานมาจากความเชื่อปรัชญา คำสอนทางศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรมของสังคมและวัฒนธรรมต่างๆ ในโลกที่เชื่อว่ามนุษย์ที่เกิดมาทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ ความเชื่อในวัฒนธรรมตะวันตกที่ว่ามนุษย์มีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะที่เกิดเป็นมนุษย์ โดยมนุษย์มีความชอบธรรมในด้านจริยธรรมที่จะรักษาชีวิตของตนเอง มีอิสระทางความคิด และเชื่อว่าไม่ว่าแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในด้านใด ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน

2.1.3 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)³ หมายถึง คุณสมบัติ จิตใจ สิทธิเฉพาะตัว ที่พึงสงวนของมนุษย์ทุกคน และรักษามิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิดได้ การถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครอง และได้รับความยุติธรรมจากรัฐ

2.1.4 เจตจำนงเสรี (Free Will) หมายถึง การกำหนดการเลือกตัดสินใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เห็นว่าเป็นความดี และจงใจกระทำเพื่อบรรลุถึงความดีของตนเองนั้น การเลือกและเจตนาเกิดจากตนเอง ไม่มีใครหรือสิ่งใดมาบังคับหรือกำหนด

2.1.5 เสรีนิยมประชาธิปไตย (Liberal Democracy) เป็นระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบผ่านตัวแทน โดยต้องอาศัยการมีกฎหมาย และการแยกระบบอำนาจต่างๆ ออกจากกัน (Rule Of Law และ Separation Of Powers) ในทางปฏิบัติ ไม่มีการกำหนดอำนาจให้ชัดเจนได้ว่าตัวแทนจะสามารถใช้อำนาจไปในการปกครองอย่างไร แต่ในอีกด้านหนึ่งมีความชัดเจนในความเชื่อและการปฏิบัติ คือการต้องคำนึงถึงสิทธิของคนส่วนน้อย และการดูแลด้านสิทธิมนุษยชน ต้องไม่มีการละเมิดหรือข่มเหงคนส่วนน้อยที่เป็น

¹ ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์

² Amnesty International (2548). Human Rights for Human Dignity: A Primer on Economic, Social and Cultural Rights. London

³ สุรชัย ศรีสารคาม (2556). บทความเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน. วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ.

ผู้เสียเปรียบจากการ ตัดสิน การออกกฎหมายของคนส่วนใหญ่ โดยมีหลักว่า ประชาธิปไตยต้องมี 3 หลักการ กล่าวคือ ความมีเสรีภาพ (Liberty) ความเท่าเทียมกัน (Equality) และความมีภราดรภาพ (Fraternity)

2.1.6 เสรีภาพ (Liberty)⁴ หมายถึง มนุษย์เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพทางความคิด มนุษย์ทุกคนปรารถนาความเป็นอิสระในการคิด การค้นหา การเรียนรู้ การเลือก การตัดสินใจ การแสดงออก มนุษย์ไม่สามารถอยู่ได้โดยไม่ทำตัวเป็นอิสระพอที่จะเป็นเสรีชน เราจะบังคับคนให้เป็นทาสทาสไม่ได้ การบังคับ ควบคุม จำกัด หรือกดขี่ข่มเหง เสรีภาพของมนุษย์ จึงเท่ากับการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง (Dehumanization) เสรีภาพต้องมาพร้อม ๆ กับการเคารพสิทธิของผู้อื่น เสรีภาพที่แท้จริง ไม่ใช่การปล่อยให้ทุกคนแสดงออกอย่างเต็มที่ โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น แต่แสดงออกเต็มที่โดยคำนึงกันและกัน

2.1.7 เสมอภาค (Equality) หมายถึง ความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทุกคนที่เกิดมาควรมีความเท่าเทียมกันในฐานะการเป็นประชากรของรัฐ ได้แก่ มีสิทธิเสรีภาพ ไม่มีการแบ่งชนชั้นหรือการเลือกปฏิบัติ ควรดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ข่มเหงรังแกคนที่อ่อนแอหรือยากจนกว่า ซึ่งเป็นความเสมอภาคที่สร้างความยุติธรรมให้แก่ทุกฝ่ายมากที่สุด ความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและหน้าที่ ความเสมอภาคอารยะจึงเป็นการจัดให้ทุกคนได้ประโยชน์สูงสุดจากการอยู่ร่วมกัน จัดให้สังคมอยู่ในบรรยากาศไม่เลือกปฏิบัติ

2.1.8 ภราดรภาพ (Fraternity) หมายถึง ความเป็นพี่เป็นน้องกัน คนในสังคมควรปฏิบัติต่อกันดุจพี่น้อง ช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ไม่ปฏิบัติต่อกันเฉกเช่นศัตรู เพราะความแตกต่างกัน ภราดรภาพจะช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุข ภราดรภาพแบบอารยะ ต้องเป็นภราดรภาพที่พึงกระทำ สังคมต้องมีวิถีปฏิบัติต่อกันแบบเป็นญาติ แบบเป็นพี่เป็นน้องไม่มีใครถูกทอดทิ้ง

2.1.9 รัฐ (State) หมายถึง ชุมชนทางการเมืองของมนุษย์ อันประกอบด้วยดินแดนที่มีขอบเขตแน่นอน มีประชากรอาศัยอยู่ในจำนวนที่เหมาะสม โดยมีรัฐบาลปกครองและมีอำนาจอธิปไตยของตัวเอง

2.1.10 ประชาชน (People) หมายถึง ประชาชนที่อยู่อาศัยอย่างถาวร โดยมีสัญชาติของรัฐเป็นเครื่องผูกพัน จำนวนประชากรไม่กำหนดแน่ชัดว่าต้องมีจำนวนเท่าใด แต่ควรมีจำนวนมากพอทำให้รัฐดำรงอยู่ได้โดยพึ่งพาตนเอง ลักษณะของประชากร ทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่ต้องมีภาษากลางร่วมกัน คุณภาพของประชากรขึ้นอยู่กับการศึกษา สุขภาพ อนามัย ทักษะสติและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการพัฒนาทุกรูปแบบ

2.1.11 จิตวิญญาณ (Spiritual) หมายถึง สิ่งอะไรก็ตามที่มีคุณค่าสูงทางจิตใจ คำที่ใช้ในสังคมไทยเรียกว่าสุขภาวะทางจิตวิญญาณ ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนมาใช้คำว่าสุขภาวะทางปัญญาทั้งนี้ คำว่า จิต หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ในทางพุทธคือเบญจขันธ์ ประกอบด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

⁴ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนศึกษา (2545). *เส้นทางสู่สิทธิมนุษยชนศึกษา*. กรุงเทพมหานคร.
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จิตมีลักษณะสมมุติ คือ มีความรู้สึกสุขทุกข์ได้ มีความจำได้ มีความคิดปรุงแต่งได้ มีการรับรู้ทางวิญญาณได้ ส่วนคำว่า วิญญาณ ในทางพุทธศาสนา หมายถึง การรู้เวลามีผัสสะโดยมีอายตนะทั้ง 6 เป็นเครื่องรับ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ

2.2 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดมนุษยนิยม (Humanism)

มนุษยนิยม (Humanism) คือ การยึดถือคุณค่าและความสำคัญของความเป็นมนุษย์ มนุษย์ มีสิทธิที่จะค้นหาซึ่งสัจจะและความดีงาม สามารถกำหนดชะตาชีวิต ของตนเอง ความเป็นมนุษย์มิใช่ถูกกำหนดโดย ขาดิกำเนิดหรือฐานะทางสังคมที่ติดตัวมา รวมความแล้วแนวความคิดมนุษยนิยมได้สร้างความเชื่อมั่นขึ้นในตัว ของมนุษย์อุดมคติและความบันดาลใจจากแนวความคิดนี้กลายเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้คนเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ของตน และก็หว่านพืชผลแนวความคิดของความเป็นประชาธิปไตยเอาไว้ทั้งนี้เพราะเมื่อมนุษย์เกิดความเชื่อมั่นใน ตนเอง ก็เกิดความคิดในการที่จะมีส่วนร่วมมีเสียงในการเมืองการปกครองอันเป็นพื้นฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

2.2.1 ประวัติศาสตร์ของแนวคิดแบบมนุษยนิยม

“Humanism” เป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17-18 ซึ่งเป็นยุคแห่งการรู้แจ้ง (Enlightenment) ของยุโรป โดยใช้เรียกนักคิดกลุ่มหนึ่งในยุคสมัยนั้น เช่น วอลแตร์ (Voltaire: ค.ศ.1694-1778), รูสโซ (Rousseau: ค.ศ.1712-1778) ,มองเตสกีเออ (Montesquieu :ค.ศ. 1689-1755), ล็อกค (Locke :ค.ศ.1632-1704), ฮิวม์ (Hume: ค.ศ.1711-1776), ฯลฯ ซึ่งมีแนวคิดที่เชื่อว่า คุณค่าในการดำรงอยู่ของมนุษย์ ไม่ได้มาจากการค้นหาเจตจำนงของพระเจ้าและดำรงชีวิตในสอดคล้องกับเจตจำนงของพระองค์ แต่อยู่ที่การใช้เหตุผลอันเป็นศักยภาพของมนุษย์ในการค้นหาความจริงโดยตัวมนุษย์เองอันจะนำไปสู่การสร้างชีวิตและสังคมที่ดีของมนุษย์

2.2.2 หลักคิดสำคัญของแนวคิดแบบมนุษยนิยม

ราชบัณฑิตยสถาน (2548) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับมนุษยนิยมไว้ 2 ประการคือ

- 1) ทักษะที่ถือว่า มนุษย์เป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ มีศักดิ์ศรี มีค่า และมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองโดยอาศัยเหตุผล และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยไม่ต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติ
- 2) ในทัศนะของกลุ่มศาสนาบางกลุ่ม ถือว่า มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ได้นั้นก็ต้องอาศัยคำสอนทางศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มนุษยนิยมเป็นระบบปรัชญาที่กินความกว้างและครอบคลุมถึงความเป็นมนุษย์ทั้งหมด โดยงานวิจัยของพระมหาประสิทธิ์ สิริปิโณ (2536)⁵ ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเราพิจารณาแยกแยะความหมายตามการใช้ อาจจำแนกความหมายได้ 2 ประการ คือ

ก. ความหมายทางปรัชญา

มนุษยนิยม หมายถึง ความเชื่อ ทศนคติ และวิธีการมองโลกและชีวิตอีกแบบหนึ่งในการครองตัวเป็นมนุษย์ของตนเอง มนุษย์ คือผู้กำหนดและจัดการความเป็นมนุษย์ ความเป็นไปของชีวิตและของโลกมนุษย์ ตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ด้วยตัวเอง นั่นคือ มนุษยนิยม ยกความเป็นใหญ่และความสำคัญให้แก่มนุษย์ผู้พร้อมด้วยความพยายามและสมรรถวิสัยในการกำหนดรูปแบบของโลกมนุษย์ และควบคุมบงการชะตาชีวิตของมนุษย์เองได้ มนุษย์สามารถแปรรูปเปลี่ยนความหมายของโลกและชีวิตให้เป็นไปในลักษณะต่างๆ ได้สามารถประกอบกรรมทำให้โลกและชีวิตดีขึ้นหรือเลวลงได้

ข. ความหมายทางสังคม

มนุษยนิยม หมายถึง ทศนะที่มุ่งให้เกิดความดีความประเสริฐขึ้นในตัวมนุษย์ ให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีอุดมการณ์สูงสุดหรือความดีสูงสุดอยู่ที่การบำเพ็ญตนให้เกิดประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ บนพื้นฐานที่ว่าคนเราสามารถพัฒนาความดีสูงสุดขึ้นในตัวเองได้ ด้วยการหาประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ดังกล่าว ในแนวทางและโอกาสและขอบเขตที่ตนสามารถจะกระทำได้ ซึ่งมนุษย์ที่ดำเนินการเช่นนั้นก็จะได้รับประโยชน์สุขนั้นด้วยเหมือนกัน ความดีสูงสุดของมนุษย์จึงหมายถึงผลของการกระทำที่ช่วยให้ตนเองสุขสมหวังพอกๆกับผู้อื่นโดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน มนุษยนิยม จึงถือว่าเป็นแนวคิดที่เน้นตัวมนุษย์เป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่งที่มนุษย์เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ด้วย โดยที่แต่ละคนต่างก็มีศักดิ์ศรี มีคุณค่า มีศักยภาพ สมรรถภาพ ประสิทธิภาพ และสิทธิเสรีภาพ ที่จะเลือกตัดสินใจการกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่า มีความถูกต้องเหมาะสม สำหรับตนเอง ตลอดทั้งสามารถเกื้อกูลแก่ผู้อื่นและสังคมได้อีกด้วย โดยมีเป้าหมาย

การมีและใช้เหตุผลของมนุษย์จึงไม่เป็นเพียงแค่การปลดปล่อยความจริง แต่ยังแสดงถึงความ เป็นอิสระทางความคิดและการ ตัดสินใจได้ด้วยตัวเองโดยไม่ถูกครอบงำจากผู้อื่น และความเท่าเทียมกันของมนุษย์หากเราปรับประยุกต์ใช้แนวคิดแบบมนุษยนิยมในสังคมจะทำให้เกิดสังคมแบบมนุษยนิยมที่มีการใช้เหตุผลภายใต้การขับเคลื่อนของการวิพากษ์และสงสัย คนในสังคมจะโต้แย้งถกเถียงกันอยู่เสมอก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ทำให้สังคมมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความรู้หรือนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่จากการใช้เหตุผลของมนุษย์ ซึ่งตัวอย่างสังคมแบบมนุษยนิยมที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบันคือ สังคมเสรีนิยม (Liberalism) ของตะวันตก

⁵ พระมหาประสิทธิ์ สิริปิโณ (ฤทธิมหันต์). (2536). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องมนุษยนิยม ในพุทธปรัชญาเถรวาท. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาปรัชญา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า มนุษย์นิยมหมายถึงทัศนะที่ให้คุณค่าและความสำคัญสูงสุดแก่ความเป็นมนุษย์ มุ่งแสวงหาแนวทางชีวิตที่ดีที่สุดเพื่อมนุษย์ในโลกปัจจุบัน ถือมนุษย์เป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง ถือว่ามนุษย์มีเจตจำนงอิสระ พลังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความพยายาม ศักยภาพ ศักดิ์ศรี โดยธรรมชาติมนุษย์อยู่ในวิสัยต้องรับผิดชอบชะตากรรมของตนเองได้เพราะเป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของตนเอง โลกย่อมเป็นไปตามความคิดและการกระทำของมนุษย์ สังคมแบบมนุษย์นิยมจึงเป็นสังคมที่มนุษย์ดำรงชีวิตโดยเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองในการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองและสังคมให้ดีขึ้นโดยไม่พึ่งพาอำนาจเหนือธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ทุกแนวคิดย่อมมีจุดบกพร่อง เพราะถ้ามองว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง มนุษย์เป็นผู้กำหนดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว ย่อมทำให้เกิดอหังการของมนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่ความคิดที่ว่า มนุษย์สามารถทำได้ทุกอย่าง แม้แต่การเข้าไปจัดการกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างขาดสติ โดยเอาความละโมภของมนุษย์เองเป็นที่ตั้งสุดท้ายก็เกิดการทำลายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งตัวมนุษย์เองด้วย แต่มนุษย์จำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมมาปฏิวัติแล้วนำเอาศักยภาพของตนเองมาพัฒนาแล้วนำไปใช้อย่างบูรณาการ ปราศจากอคติ ลดความอหังการ ปรับตัวเพื่อเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับมนุษย์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

2.3 การศึกษาข้อมูลความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจและการปกครอง

โครงการมีกระบวนการทัศน์ในการออกแบบมาจากหลักการพื้นฐาน ของรูปแบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย และมีการเกี่ยวโยงไปถึงการเลือกที่ตั้งโครงการในบริเวณที่อยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐนั่นคือ สปปายะสภาสถาน สถาปัตยกรรมอันเป็นสัญลักษณ์ของการปกครองของรัฐในปัจจุบัน จึงนำมาสู่การศึกษา ทบทวน และวิเคราะห์ตีความเรื่องราวความเป็นมา ที่เกิดขึ้นในอดีตจนมาถึงปัจจุบัน

2.3.1 ระบบการปกครองในประเทศไทย

ในอดีตตั้งแต่สมัยอาณาจักรอยุธยาประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้มีการปฏิวัติในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งปัจจุบันมีการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 1F (มาตรา 2) ซึ่งพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่อำนาจอธิปไตยยังคงเป็นของปวงชนชาวไทย (มาตรา 3) โดยที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมต้องได้รับความคุ้มครอง (มาตรา 4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 ศึกษารูปแบบการควบคุมอำนาจของรัฐผ่านรัฐสภาในอดีต

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา "พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475" จึงนำมาสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตยครั้งแรก พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งถือเป็นสถานที่ใช้ประชุมรัฐสภาแห่งแรกของสยาม ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ ที่ใช้ในการบริหารหรือหรือร่วมประชุมของรัฐ ไม่เพียงการปกครองที่เปลี่ยนไป แต่ในส่วนของสถาปัตยกรรม “รัฐสภา” ก็ได้มีการเปลี่ยนผันตามกาลเวลาและสะท้อนแนวคิดการควบคุมอำนาจของรัฐในเชิงสัญลักษณ์ตามยุคสมัยเช่นเดียวกัน จากปี พ.ศ. 2475 มาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2563)

(1) พระที่นั่งอนันตสมาคม (พ.ศ. 2475-2517)

ก่อสร้างเสร็จสิ้นในปีพ.ศ. 2458 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ออกแบบโดยมาริโอ ตามาญโญ (Mario Tamagno) จนเมื่อมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงได้ใช้พระที่นั่งอนันตสมาคมเพื่อประชุมสภาผู้แทนราษฎรและประชุมกันเป็นครั้งแรก เมื่อการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั่วประเทศได้สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้โปรดให้สภาผู้แทนราษฎรประชุมกัน ที่พระที่นั่งนี้ได้ต่อไปจึงถือได้ว่าเป็นรัฐสภาแห่งแรกในสยาม ในปัจจุบันพระที่นั่งอนันตสมาคมยังคงใช้ในทางรัฐพิธีเกี่ยวกับรัฐสภา เช่น รัฐพิธีเปิดสมัยประชุม รัฐพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ และเคยมีการใช้ชั้นล่างของพระที่นั่งเป็นพิพิธภัณฑ์รัฐสภา ก่อนที่ในปี 2541 จะย้ายไปจัดแสดงที่อาคารรัฐสภา

ภาพที่ 2.1 : พระที่นั่งอนันตสมาคมในปีพ.ศ. 2475

ที่มา : The 101 World , สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.2 : การประชุมรัฐสภา สมัยรัฐบาลพ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา (ราวปีพ.ศ. 2480)

ที่มา : The Master , สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2563

(2) อาคารรัฐสภา (พ.ศ. 2517-2563)

ก่อสร้างเสร็จสิ้นในปีพ.ศ. 2517 หลังจากจำนวนสมาชิกรัฐสภาเพิ่มขึ้นตามอัตราประชากรที่เพิ่มขึ้น และจำเป็นต้องมีที่ทำการของข้าราชการฝ่ายรัฐสภา จึงจำเป็นต้องสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ที่รับความต้องการดังกล่าวได้ ประกอบด้วยอาคารหลัก 3 หลัง คือ หลังที่ 1 เป็นตึก 3 ชั้นใช้เป็นที่ประชุมวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร และการประชุมร่วมกันของสภาทั้งสอง ส่วนอื่น ๆ เป็นที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ประธาน และรองประธานของสภาทั้งสอง หลังที่ 2 เป็นตึก 7 ชั้น ใช้เป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาและโรงพิมพ์รัฐสภา ในส่วนหลังที่ 3 เป็นตึก 2 ชั้นใช้เป็นสโมสรรัฐสภา

ภาพที่ 2.3 : อาคารรัฐสภา(เดิม)

ที่มา : Prachathai , สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) สัปปายะสภาสถาน (พ.ศ. 2563-ปัจจุบัน)

เนื่องจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มมากขึ้นตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งจำนวนข้าราชการที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา ทำให้พื้นที่บริเวณรัฐสภาไม่สามารถที่จะรองรับได้เพียงพอ จึงนำมาสู่โครงการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ก่อสร้างพร้อมสำหรับการใช้งานเพื่อประชุมสภาในปีพ.ศ. 2563 เป็นผลงานชนะเลิศการประกวดแบบของธีรพล นิยม ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรม) โดยทางด้านงานสถาปัตยกรรมไทยออกแบบโดยภิญโญ สุวรรณคีรี และเผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี โครงการได้ริเริ่มขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551 สมัยที่นายสมักร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี ในการประชุมจัดหาสถานที่ก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ จนมีมติเลือกที่ดินราชพัสดุถนนทหาร (เกียกกาย) แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต เป็นสถานที่ในการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่

ภาพที่ 2.4 : สัปปายะสภาสถาน

ที่มา : Prachathai , สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2563

2.3.3 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาในปัจจุบัน : สัปปายะสภาสถาน

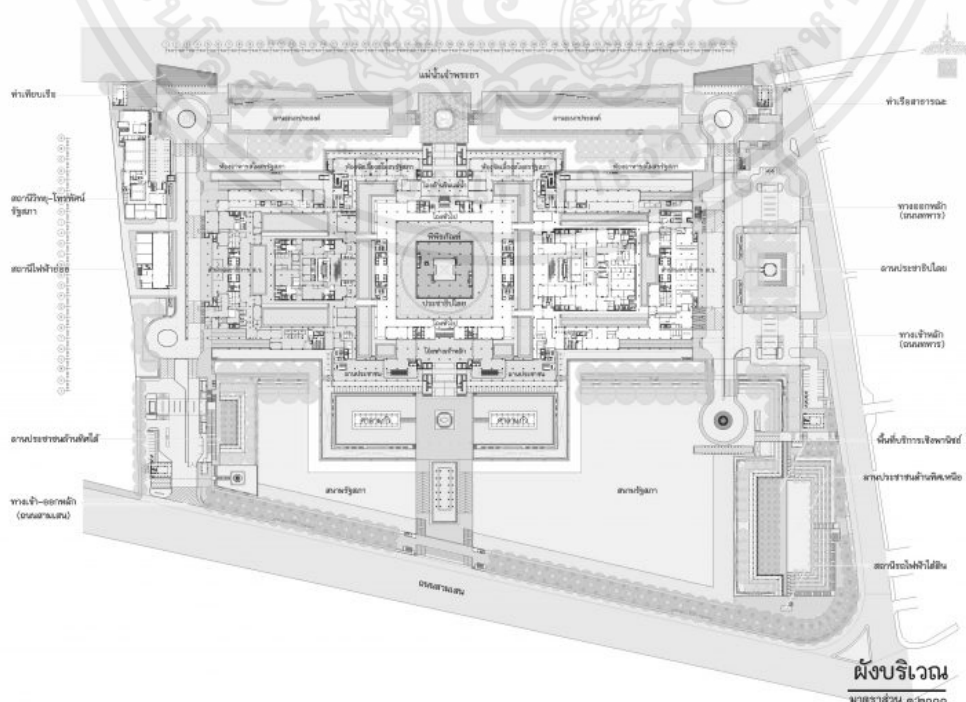
"สัปปายะสภาสถาน" เป็นการรวมคำระหว่าง สัปปายะ และ สภาสถาน โดยสัปปายะ หรือ สัปปายะ 7 มีความหมายว่า สิ่งที่สวยงาม, สภาพแวดล้อม, สิ่งที่เกี่ยวข้อง, สิ่งที่เหมาะสมกัน เมื่อรวมกับ สภาสถาน จึงมีความหมายถึง สภาที่มีแต่ความสงบร่มเย็นสบาย

อาคารรัฐสภาเป็นสถานที่ซึ่งมีบทบาททางการเมืองที่สำคัญ และเป็นหน้าตาของประเทศ จึงควรแสดงถึงความรุ่งเรืองทางด้านสถาปัตยกรรม ประเพณี และเอกลักษณ์ที่เชิดหน้าชูตาของความเป็นไทย โดยผสมผสานกับความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงดุลยภาพและความก้าวหน้าของระบบรัฐสภาไทย ผ่านงานสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยที่ตอบสนองตามลักษณะการใช้สอยงานในยุคปัจจุบัน การออกแบบอาคารรัฐสภาแห่งใหม่จึงต้องนำรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยมาใช้เป็นหลักการออกแบบ ประกอบกับลักษณะของวัฒนธรรมและประเพณีการอยู่ร่วมกันของคนในหลายระดับ ให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมร่วมสมัยได้อย่างพอเหมาะ แต่ต้องดำรงถึงเอกลักษณ์แห่งความเป็นชาติไทยไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัปปายะสภาสถานได้แรงบันดาลใจในการออกแบบตามหลักการสถาปัตยกรรมไทยแบบไตรภูมิ ตามความเชื่อคติพุทธ โดยให้มีอาคารเครื่องยอดสถาปัตยกรรมไทยตั้งอยู่ตรงบริเวณกลางอาคาร เพื่อแสดงถึง โอกาสที่จะยกฐานะของรัฐสภาไทยไปสู่ระดับโลก ซึ่งนำไปสู่สันติภาพ และพลิกฟื้นจิตวิญญาณของมนุษยโลก แต่เนื่องจากพื้นที่ใช้สอยอาคารมีขนาดใหญ่กว่าสามแสนตารางเมตร การวางผังแม่บท ผังบริเวณและภูมิทัศน์ ของอาคารจึงต้องคำนึงถึงการใช้งานที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการสำหรับทุกคนและประโยชน์ ใช้สอยภายในอาคาร รวมทั้งจัดระบบทางสัญจรที่สั้นและไม่สลับซับซ้อน ซึ่งคำนึงให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม ของคนพิการและผู้สูงอายุ นอกจากนี้แนวคิดการออกแบบอาคารรัฐสภาแห่งใหม่จะต้องแสดงถึงความเป็น เอกลักษณะของสถาปัตยกรรมไทย ประกอบกับหลักการออกแบบอาคารสมัยใหม่ที่จะต้องมีความทันสมัย ความ คล่องตัว ความเป็นสัดส่วน และความสะดวกสบาย นอกจากนี้ ลักษณะเฉพาะของอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ต้องม ีความปลอดภัยในระดับสูงเทียบเท่าอาคารชั้นนำในระดับสากล การอนุรักษ์พลังงาน และมีสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะแก่การทำงานด้วย ซึ่งถือเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ในรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยแห่งรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของแผ่นดินให้ชาวโลกมาชื่นชมและเป็นมรดกแห่งความ ภาคภูมิใจของปวงชนชาวไทยต่อไปนานเท่านาน นอกจากจะแสดงเอกลักษณ์ทางจิตวิญญาณถึงความเป็นไทย ยังมีความหมายเพื่อให้คนไทยและพวกบรรดานักการเมืองในเสื้อสุทประชาธิปไตย เมื่อเข้ามาอยู่ในสภาจะ สำนึกถึง "บาปบุญคุณโทษ" พลิกฟื้นจิตใจผู้คนให้ประกอบกรรมดี

พื้นที่โครงการอยู่บนที่ดิน 123 ไร่ มีพื้นที่ใช้สอยในอาคาร 424,000 ตารางเมตร ที่จอดรถทั้งสิ้น 2,069 คัน และพื้นที่สีเขียวรวม 115,529 ตารางเมตร ใช้งบประมาณ 22,987 ล้านบาท มีความสูงจากฐานถึง ยอดเจดีย์พระสุเมรุ 134.56 เมตร ภายในประกอบด้วยส่วนสภา ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งแยกออกเป็น 2 ส่วน โครงสร้าง เสาเข็มทั้งหมดจำนวน 1,673 ต้น เสาไม้สักจำนวน 5,018 ต้นสำหรับการ ก่อสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับภาพที่ 2.5 : ผังบริเวณสัปปายะสภาสถาน อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามตีพิมพ์ที่ Prachathai, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2563 กสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.6 : รูปตัดสถาปัตยสถาน
 ที่มา : Prachathai , สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 2.7 : ตำแหน่งรัฐสภาและสถานที่สำคัญ
 ที่มา : Prachathai , สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2563

2.3.4 วิเคราะห์และตีความสถาปัตยกรรม

(1) ความหมายของชื่อ สถาปัตยกรรมของพระที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎก (เล่มที่ 24) หมายถึงวัดหรือที่อยู่ ซึ่งไม่มีภัย วัดที่เป็นสถาปัตยกรรมของพระ คือ เป็นวัดที่อยู่ไม่ใกล้ไม่ไกลจนเกินไป สามารถเดินบิณฑบาตได้ เป็นวัดที่ไม่พลุกพล่านด้วยผู้คนทั้งกลางวัน และกลางคืน เป็นวัดที่ไม่อึกทึกด้วยเสียงต่างๆ เป็นวัดที่ไม่มีชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือมีแดดลมและสัตว์เลื้อยคลาน เป็นวัดที่พอลาปางจัย 4 ใช้สอยได้และเป็นวัดที่มีพระที่มีความรู้ เป็นพหูสูต ให้คำแนะนำในเรื่องพระธรรมวินัยได้ ซึ่งพอมามองในความหมายของ สภา ที่จะป็นสัปปายะ กั้ววัดหรือที่อยู่ ที่เป็นสัปปายะของพระ ดูเหมือนว่าเป็นคนละเรื่องกัน เนื่องจากจะให้สภา (หรือรัฐสภา) เป็นที่อยู่สบาย (เป็นสัปปายะ) อย่างวัด คงเป็นไปได้ (อุทัย บุญเย็น , 2563)

(2) แนวความคิด ‘สัปปายะสภาสถาน’ ซึ่งแปลว่า ที่สงบ สะดวกสบาย ในทางธรรมมาจากพระไตรปิฎก แต่ตัวโครงสร้างอาคารทั้งหมดเอามาจากแนวคิดไตรภูมิและเขาพระสุเมรุ เพราะฉะนั้นการรับรู้อาคารหลังนี้จากภายนอกจะมีลักษณะคล้ายกับเขาพระสุเมรุ มีมณฑปหรือเจดีย์ทองอยู่บนยอด มีป่าหิมพานต์ล้อมรอบ มีห้องประชุม สส. (ห้องสุริยัน) และ สว. (ห้องจันทรา) โดยใช้แนวความคิดเป็นรูปกายภาพของพระอาทิตย์และพระจันทร์ ที่วนรอบเขาพระสุเมรุ ดังนั้นการใช้แนวคิดแบบนี้ในระดับลึกทั้งโครงสร้างและการวางผังของรัฐสภา มันทำให้พื้นที่ใช้งานมีลักษณะเป็นอาคารทางศาสนาสูงกว่าอาคารแบบสมัยใหม่ ซึ่งการออกแบบรัฐสภาด้วยสถาปัตยกรรมที่อิงอยู่กับศาสนาเดี๋ยวมันเป็นหลัก ผูกขาดความศักดิ์สิทธิ์ไว้หนึ่งเดียว ซึ่งรัฐสภาในระบอบประชาธิปไตย ควรจะเป็นพื้นที่ที่เป็นอุดมคติของการแสดงให้เห็นว่าประชาชนนั้นมีอำนาจมากที่สุด แต่รัฐสภากลับเลือกใช้รูปแบบในเชิงศาสนา ยิ่งทำให้ความหมายของประชาชนลอยห่างจากหลักการความเป็นประชาธิปไตย (รศ.ชาติรี ประภิตนนทการ , 2562)

(3) การออกแบบพื้นที่การใช้งาน ในอดีตมีการทำพิธีเปิดประชุมที่พระที่นั่งอนันตสมาคม เพราะเป็นที่ประชุมเสนาบดีมาตั้งแต่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นที่ประชุมคณะรัฐมนตรีตั้งแต่แรกเริ่ม การเปลี่ยนแปลงการปกครอง และก็เป็นที่ทำรัฐพิธีทางประวัติศาสตร์มาตลอดระยะเวลา 80 กว่าปี ในแง่ของบริบททางประวัติศาสตร์ ความเชื่อมต่อกับอดีต และบรรยากาศอื่น ๆ มันเหมาะสมที่จะทำ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ในแง่ของสัญลักษณ์ มีการออกแบบให้ตรงกลางบนยอด เป็นที่ประดิษฐานพระสยามเทวาธิราช ซึ่งเป็นรูปเคารพทางศาสนาและเป็นรูปเคารพกึ่งสมัยใหม่ และได้ลงมาก็คจะเป็นห้องพระโรงในการเสด็จประชุมรัฐสภา เมื่อมีห้องพระโรงข้างบนมีพระสยามเทวาธิราช ด้วยโครงสร้างทางสังคมของไทย ก็จะกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้กราบไหว้ จะไปลดทอนสิ่งที่สำคัญที่สุดอันหนึ่ง คือเรื่องของประชาชน เพราะรัฐสภาคือสถานที่ที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุด (รศ.ชาติรี ประภิตนนทการ , 2562)

(4) การรับรู้เชิงสัญลักษณ์ สัปปายะสภาสถานสื่อสารในทางศีลธรรมมาโดยตลอด ต่อให้ประชาชนทั่วไปไม่ได้รับรู้ ไม่ได้อ่านเอกสารหรือการประกวดแบบ แต่เมื่ออาคารหลังนี้ถูกเปิดใช้จริง ๆ ด้วยภาษาและองค์ประกอบทางศิลปะและสถาปัตยกรรมของอาคาร มีการสถาปนาความสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนอาคารรัฐสภาอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามประชาชนคนทั่วไปที่เข้ามาติดต่อใช้งานอาคารรัฐสภา ก็จะรับรู้ไปเสียก่อนว่าอาคารหลังนี้คือ วัด ด้วยผลกระทบของอาคารที่ส่งผลต่อความรู้สึกของประชาชน พวกเขาจะรู้สึกว่ามันเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ มากกว่าเป็นพื้นที่ทางอำนาจของประชาชน (รศ.ชาติรี ประภิตนนทการ , 2562)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักคิดของประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในความเข้าใจของประชาชนส่วนใหญ่ก็คือ การปกครองที่มีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน และการดำเนินการของรัฐจำเป็นต้องถือตามมติเสียงข้างมากเป็นตัวตัดสิน สำหรับความหมายที่ถูกต้องของคำว่า “ประชาธิปไตย” มีดังนี้

ประชาธิปไตย หมายถึง

คำว่า “ประชาธิปไตย” ประกอบด้วยคำว่า “ประชา” หมายถึงหมู่คนคือปวงชน กับคำว่า “อธิปไตย” หมายถึงความเป็นใหญ่ ดังนั้น คำว่า “ประชาธิปไตย” จึงหมายถึง “ความเป็นใหญ่ของปวงชน”

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ไว้ว่า “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่” ดังนั้น ประชาธิปไตย ก็คือระบอบการปกครองของรัฐซึ่งบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมือง โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนโดยตรงหรือผ่านผู้แทนที่ตนเลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ หรืออาจถือตามคำกล่าวของอดีตประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ที่ว่า ประชาธิปไตยเป็น การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ประเภทของประชาธิปไตย

1. ประชาธิปไตยทางตรง คือ รูปแบบการปกครองโดยที่พลเมืองสามารถมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจใด ๆ ได้โดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยคนกลางหรือผู้ทำหน้าที่แทนตน ประชาธิปไตยทางตรงปัจจุบันเป็นเพียงรูปแบบที่ไม่ค่อยแพร่หลายนัก เนื่องจากรูปแบบการปกครองดังกล่าวสามารถใช้ได้กับชุมชนที่มีกลุ่มคนขนาดเล็กเท่านั้น

2. ประชาธิปไตยทางอ้อมเป็นการปกครองโดยที่ประชาชนมีหน้าที่เลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา โดยการเลือกตั้งจะคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนเสียงเหนือกว่าเป็นมาตรฐาน ผู้แทนดังกล่าว นอกเหนือจากจะสามารถมาจากการเลือกตั้งโดยตรงแล้ว ยังอาจเข้ามาจากการสรรหาตามรัฐธรรมนูญ หรืออาจมาจากการกำหนดผู้แทนโดยพรรคการเมือง หรืออาจใช้รูปแบบผสมผสานกัน

2.4.1 เสรีภาพ (Liberty)

2.4.1.1 ความหมายของเสรีภาพ

มอง ฌากส์ รูสโซ (J. J. Rousseau) กล่าวว่า “มนุษย์เกิดมาเสรี แต่เขาถูกพันธนาการอยู่ทั่วทุกแห่งหน ผู้เชื่อว่าตนเป็นนายคนอื่นกลับเป็นทาสเสียยิ่งกว่า” ปัญหาอย่างหนึ่งที่ยังถกเถียงกันในทางปรัชญา คือ เสรีภาพเป็นธรรมชาติของมนุษย์หรือไม่ ? แต่ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนักปรัชญาที่เชื่อหรือไม่เชื่อว่า เสรีภาพเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ก็ยังมีจุดร่วมที่มองเห็นเช่นเดียวกันว่าเสรีภาพเป็น คุณค่า (Value) ที่พึงปรารถนาอย่างหนึ่งสำหรับมนุษย์ เพราะนักปรัชญาส่วนมากเชื่อว่า เสรีภาพทำให้เรามีความเป็นมนุษย์ หรือทำให้เราสามารถมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย เช่น ถ้าปราศจากเสรีภาพที่จะคิดและแสดงออกตามที่ตนคิด นักปรัชญาก็คงไม่สามารถสร้างความหมายอะไรเกี่ยวกับชีวิตและโลกได้

ในความคิดทางปรัชญาศีลธรรมของอิมมานูเอล ค้านท์ เราไม่สามารถจะมีศีลธรรมและกระทำการต่างๆอย่างยุติธรรมได้ ถ้าเราไม่มีเสรีภาพในการใช้เหตุผลตัดสินถูกผิดอย่างปราศจากอิทธิพลครอบงำของอำนาจภายนอก และอารมณ์ความรู้สึกภายใน เช่น ความกลัว ความเกลียดชังและอคติอื่นๆ ในแง่นี้เสรีภาพจึงหมายถึง การเผชิญหน้ากับอำนาจครอบงำบังคับโดยตรง เมื่อสยบยอมก็ยอมไม่สามารถจะมีเสรีภาพได้ และการจะมีเสรีภาพก็จำเป็นต้องขัดขึ้นต่ออำนาจครอบงำบังคับ แม้กระทั่งความกลัว ความปรารถนา ความต้องการบางอย่างของตัวเอง เสรีภาพจึงมักต้องแลกด้วยการสูญเสีย ความเจ็บปวดทรมานขึ้น กระทั่งอิสรภาพ ซึ่งหนทางเดียวที่จะสามารถปกป้องความเป็นมนุษย์ของเขาไว้ได้คือ การยืนยันและต่อสู้เพื่อเสรีภาพ ไม่ใช่การปกป้องความเป็นมนุษย์ของคนเพียงผู้เดียว แต่มันคือการยืนยันความเป็นมนุษย์ของทุกคน

การต่อสู้เพื่อเสรีภาพในสังคมไทยปัจจุบัน เกิดขึ้นในสังคมที่มีการพูดถึงธรรมะ ศีลธรรม ความดี คนดี แต่คุณค่าที่ปลูกฝังกันมากเหล่านี้อันก็ไม่เกี่ยวอะไรกับเสรีภาพ การต่อสู้เพื่อเสรีภาพจึงไม่เคยมีพลังกระตุ้นโน้มน้าวธรรมสำนึกทางสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งสะท้อนว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตยไม่เคยลงหลักปักฐานในประเทศนี้ การต่อสู้เพื่อเสรีภาพถูกบิดเบือนให้กลายเป็นการต่อสู้กับ “ความเป็นไทย” แทนที่จะกลายเป็นการต่อสู้เพื่อ “ความเป็นคน” เราจะมีความเป็นคนก็ต่อเมื่อเรามีเสรีภาพที่จะคิดจะทำ จะเลือกในสิ่งที่เราเห็นว่าดี หรือถูกต้องตรงที่ขงเคารพสิทธิคนอื่น และเสรีภาพดังกล่าวจะมีหลักประกันที่แน่นอนก็ต่อเมื่อสังคมเรายึดมั่นใน “หลักนิติรัฐ” ซึ่งหมายถึงหลักการปกครองโดยกฎหมาย แต่ต้องเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นบนกระบวนการที่ชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตย เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาที่อธิบายได้ว่ามีความยุติธรรม บนพื้นฐานของการเคารพ ปกป้องสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน และใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค หรือเป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ใช่เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นตามอำเภอใจของผู้ปกครอง และตีความ บังคับใช้ตามอำเภอใจของอำนาจใดๆ ที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ฉะนั้น สังคมที่ทำลายหลักนิติรัฐ ก็คือสังคมที่มองประชาชนที่ต่อสู้เพื่อเสรีภาพเป็นตัวอันตราย เป็นสังคมที่พูดถึงแต่ความสุข ความสามัคคี พูดถึงธรรมะ ศีลธรรม ความดี คนดี แต่ไม่เห็นคุณค่าความเป็นคน เมื่อทำลายหลักนิติรัฐก็คือการทำลายหลักประกันเสรีภาพและความเป็นคนของประชาชน คือการทำให้ประชาชนไม่สามารถจะเป็นเสรีชน ไม่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงจะมี

ลัทธิเสรีนิยม (Liberalism) เกิดขึ้นในยุคสมัยแห่งการรู้แจ้ง (Enlightenment) ของโลกตะวันตกช่วงปลายศตวรรษที่ 17 งานเขียนของนักคิดแห่งยุคสมัยอย่าง จอห์น ล็อก มองว่าอิสรภาพของปัจเจกบุคคลเป็นภาวะธรรมชาติของมนุษย์ที่ผู้ปกครองไม่อาจพรากไปได้ รัฐบาลในอุดมคติจึงควรมีบทบาทจำกัดอยู่ที่การปกป้องอิสรภาพและทรัพย์สินของเอกชน เสรีนิยมแบบดั้งเดิม (Classical Liberalism) ยึดมั่นในหลักสิทธิของปัจเจก โดยไม่ได้สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ให้ความสำคัญกับสถานภาพที่แตกต่างกันของคนในสังคม จึงไม่ได้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน เสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) ยึดมั่นในความสามารถของบุคคลในการเป็นนายแห่งตนเองหรือความเป็นอิสระ การเป็นนายแห่งตนเองซึ่งมีนัยว่าบุคคลสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถพิเศษ ขยายความเข้าใจและบรรลุความสำเร็จ สิ่งนี้นำไปสู่การเน้นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในการพัฒนาตนเองและในท้ายที่สุดก็เกิดการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สว่นไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตระหนักรู้ในตนเองขึ้นมา คำนึงถึงผลประโยชน์และสวัสดิการของผู้อื่นด้วย ซึ่งเป็นความคิดที่ชาวเสรีนิยมยุคใหม่ได้รับอิทธิพลจากสังคมนิยม ชาวเสรีนิยมสมัยใหม่มองเรื่องความยุติธรรมแตกต่างจากชาวเสรีนิยมดั้งเดิม ในบางแง่มุมพวกเขาใช้แนวคิดความยุติธรรมของสังคมนิยม เพื่อแสดงนัยเกี่ยวกับความเชื่อในมาตรการของความเท่าเทียมทางสังคม เช่นในหนังสือเรื่อง ทฤษฎีความยุติธรรมของ จอห์น รอลส์ ระบุว่า มาตรการที่มีนัยถึงความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจสามารถมีความชอบธรรมได้ก็ต่อเมื่อ มาตรการนั้นสร้างประโยชน์แก่คนจนที่สุดในสังคม ในสังคมไทย อุดมการณ์เสรีนิยมมีการเติบโตและขยายตัวอย่างเชื่องช้า เพราะความเชื่อและอุดมการณ์ดั้งเดิมที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยนั้นมีพลังอำนาจสูง ในการปิดกั้นการเติบโตของเสรีนิยม

ในด้านการเศรษฐกิจเสรีนิยมได้สร้างพลวัตทางการค้า มีจุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด จึงทำให้ต้องลดต้นทุนในการผลิตลง เกิดสภาวะการกดขี่ทางแรงงาน รวมไปถึงการผูกขาดทางการค้าจนทำให้ธุรกิจรายย่อยไม่สามารถเจริญเติบโตได้เนื่องจากมีราคาต้นทุนที่ต้องจ่ายสูงกว่าธุรกิจรายใหญ่ ส่งผลให้กลุ่มคนชนชั้นกลางหรือรวมไปถึงกลุ่มชนชั้นกลางส่วนมากเกิดปัญหา ความไม่เท่าเทียมทางสังคม

- (1) เสรีภาพของเจตจำนง (Freedom Of Will)
- (2) เสรีภาพทางการเมือง (Political Freedom)
- (3) เสรีภาพในมุมมองทางปรัชญา

2.4.1.2 รูปแบบของการแสดงออกเพื่อสื่อสาร

ตารางที่ 2.1 รูปแบบของการสื่อสาร

เกณฑ์การแบ่ง	ประเภทของการสื่อสาร	ตัวอย่าง
1. จำนวนผู้ทำการสื่อสาร	1.1 การสื่อสารภายในตัวบุคคล (intrapersonal communication)	<ul style="list-style-type: none"> - การพูดกับตัวเอง - การคิดคำนึงเรื่องต่าง ๆ - การร้องเพลงฟังเอง - การคิดถึงงานที่จะทำ เป็นต้น
	1.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication)	<ul style="list-style-type: none"> - การพูดคุยระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป - การพูดคุย - การเขียนจดหมาย - การโทรศัพท์ - การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 รูปแบบของการสื่อสาร (ต่อ)

	1.3 การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (large group communication)	<ul style="list-style-type: none"> - การอภิปรายในหอประชุม - การพูดหาเรื่องเลือกตั้ง - การปราศรัยในงานสังคม - การกล่าวปาฐกถา ในหอประชุม - การบรรยายทางวิชาการ ณ ศูนย์เรียนรวม <p>เป็นต้น</p>
	1.4 การสื่อสารในองค์กร (organizational communication)	<ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสารในบริษัท - การสื่อสารในหน่วยงาน ราชการ - การสื่อสารในโรงงาน - การสื่อสารของธนาคาร <p>เป็นต้น</p>
	1.5 การสื่อสารมวลชน (mass communication)	<p>การสื่อสารที่ผ่านสื่อเหล่านี้ คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสือพิมพ์, นิตยสาร - วิทยุ - โทรทัศน์ - ภาพยนตร์ <p>เป็นต้น</p>
2.การเห็นหน้ากัน	2.1 การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face to face communication)	<ul style="list-style-type: none"> - การสนทนาต่อหน้ากัน - การประชุมสัมมนา - การสัมภาษณ์เฉพาะหน้า - การเรียนการสอนในชั้นเรียน - การประชุมกลุ่มย่อย <p>เป็นต้น</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 รูปแบบของการสื่อสาร (ต่อ)

	2.2 การสื่อสารแบบไม่ เผชิญหน้า (interposed communication)	- เอกสารการสื่อสารที่ผ่าน สื่อมวลชนทุกชนิด คือ - หนังสือพิมพ์ - วิทยุ - โทรทัศน์ - วิทยุทัศน์การสื่อสารที่ผ่าน สื่อมวลชนทุกชนิด - จดหมาย/โทรเลข/โทรสาร - อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
3. ความสามารถในการ โต้ตอบ	3.1 การสื่อสารทางเดียว (one-way communication)	การสื่อสารที่ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด คือ - วิทยุ/โทรทัศน์/วิทยุทัศน์ - โทรเลข/โทรสาร - ภาพยนตร์ เป็นต้น
	3.2 การสื่อสารสองทาง (two-way communication)	- การสื่อสารระหว่างบุคคล - การสื่อสารในกลุ่ม - การพูดคุย / การสนทนา เป็นต้น
4. ความแตกต่าง ระหว่างผู้รับสารและผู้ ส่งสาร	4.1 การสื่อสารระหว่างเชื้อ ชาติ (interracial communication)	- ชาวไทยสื่อสารกับคน ต่างประเทศ - คนจีน, มาเลย์, อินเดีย ใน ประเทศมาเลเซีย สื่อสารกัน เป็นต้น
	4.2 การสื่อสารระหว่าง วัฒนธรรม (gossultural communication)	- การสื่อสารระหว่างคนไทยภาคใต้กับ ภาคเหนือหรือ ภาคอื่น ๆ - ชาวไทยสื่อสารกับชาวเขา เป็นต้น
	4.3 การสื่อสารระหว่าง ประเทศ (international communication)	- การเจรจาติดต่อสัมพันธ์ทางการทูต - การเจรจาในฐานะตัวแทน รัฐบาล เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 รูปแบบของการสื่อสาร (ต่อ)

5. การใช้ภาษา	5.1 การสื่อสารเชิงวจนภาษา (verbal communication)	- การพูด, การบรรยาย - การเขียนจดหมาย, บทความ เป็นต้น
	5.2 การสื่อสารเชิงอวจนภาษา (non-verbal communication)	- การสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำ, คำพูด - อาการภาษา, กาลภาษา, เทศภาษา, สัมผัส ภาษา, เนตรภาษา, วัตถุภาษา และปริภาษา เป็นต้น

2.4.2 เสมอภาค (Equality)

2.4.2.1 ความเสมอภาคในสังคม

2.4.2.2 ความเหลื่อมล้ำในสังคมและชนชั้นในสังคม

2.4.3 ภราดรภาพ (Fraternity)

2.4.3.1 วิเคราะห์พฤติกรรมที่นำมาซึ่งการเห็นอกเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ (Empathy)

2.4.3.2 รวบรวมและศึกษากิจกรรมที่นำไปสู่การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2.5 การศึกษาความสัมพันธ์ของผู้คนกับความเป็นสาธารณะ

2.5.1 พื้นที่สาธารณะ (Public Space)

2.5.1.1 ความหมายของพื้นที่สาธารณะและลานสาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ⁶ หมายถึง สถาปัตยกรรมกลางแจ้งที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อลดบรรยากาศที่วุ่นวายจากการดำเนินชีวิตในสังคมเมืองใหญ่ องค์ประกอบของพื้นที่สาธารณะมีหลายรูปแบบ เช่นทางสำหรับคนเดิน สวนสาธารณะ จัตุรัส ลานกลางแจ้ง ซึ่งเป็นสถานที่ที่คนในชุมชน วัฒนธรรม และกิจกรรมเชิงประเพณี ได้หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตในพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชน ได้ใช้เวลาและมีกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีสวนส่งเสริมบรรยากาศทางเศรษฐกิจและเพิ่มมูลค่าในแง่การใช้สอยที่ดินของแต่ละเมืองให้สูงขึ้น (PPS, 2000)พื้นที่สาธารณะที่ถูกล้อมรอบด้วยร้านค้าหรืออยู่ในย่านธุรกิจ มีบทบาทสำคัญอย่างมากที่จะกำหนดบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาของร้านค้าบริเวณนั้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย

⁶ ธนกร จุฑาศรี (2558). แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่ตอบรับกับพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ . มหาวิทยาลัยศิลปากร. เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และเข้มข้นจะดึงดูดให้ ผู้คนจำนวนมากเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งผู้คนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้จะทำให้เกิดความมีชีวิตชีวา กับ ย่านธุรกิจ โดยที่เราจะสามารถมองเห็นคนและกิจกรรมส่วนใหญ่ได้จากพื้นที่สาธารณะที่ชัดเจนมากกว่า กิจกรรมภายในห้างร้าน พื้นที่สาธารณะที่ดีกว่าจะทำให้เกิดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทางธุรกิจที่ดี ซึ่งจะส่งผลที่จะเกิดการดึงดูดให้มีการลงทุนที่เพิ่มสูงขึ้น จึงก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและทางสังคมได้ (Goldstein and Elliott, 1994: 1-2) บทบาทความสำคัญของพื้นที่สาธารณะในย่านธุรกิจ กำลังเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยเมืองต่าง ๆ ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและวางแผนพื้นที่ สาธารณะเพื่อเพิ่มคามมีชีวิตชีวาแก่ย่านธุรกิจในเมือง ซึ่งหลายเมืองสำคัญในสหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นว่าเมืองที่มีพัฒนาการด้านกายภาพที่เป็นไปในลักษณะนี้นั้น จะทำให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างดีตามมา แต่ในทางกลับกันเมืองที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ ก็จะมีส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่สภาพเศรษฐกิจและสังคมเมืองอีกด้วย (Heckscher, 1997: 1-2)

พื้นที่สาธารณะ พื้นที่ที่บุคคลทั่วไป มีสิทธิสามารถเข้ามาใช้งานได้อย่างอิสระภายใต้ขอบเขตที่เป็นที่ยอมรับทั่วไปในสังคมหรือผู้ดูแลพื้นที่นั้น โดยการศึกษาจะศึกษาพื้นที่ สาธารณะในเขตกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่นิยมเข้าไปใช้งาน ประเภทภายในอาคาร ภายนอกอาคารและพื้นที่คาบเกี่ยว พื้นที่สาธารณะ (Public Space) คือ พื้นที่ที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ถูกกีดกันจากสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งพื้นที่สาธารณะนั้นไม่เพียงเป็นพื้นที่สำหรับพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมไปถึงการเป็นพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนหรือเมืองที่จะเป็นส่วนที่ช่วยสร้างความมีชีวิตชีวาให้กับเมือง นอกจากนี้พื้นที่สาธารณะยังเป็นพื้นที่พักผ่อนหรือพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกเป็นส่วนรวม (Sense of Public) และการมีปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม (Social Interactions) แต่การใช้พื้นที่สาธารณะในปัจจุบันนั้นมีความหลากหลายมากขึ้นโดยคนกลุ่มต่าง ๆ มีความต้องการใช้พื้นที่สาธารณะทั้งภายในอาคาร ภายนอกอาคาร ตลอดจนพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างกัน เพื่อสร้างการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การทำงาน การพักผ่อนและอื่น ๆ ซึ่งกลุ่มคนรุ่นใหม่ (Generation Y) ที่มีพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งชอบทำงานเป็นทีม คนเหล่านี้ไม่ชอบที่จะนั่งทำงานอยู่คนเดียวโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับใครพวกเขาต้องการที่จะทำงานที่มีโอกาสพูดคุย สังสรรค์กับผู้อื่นและต้องการสถานที่ทำงานที่มีลักษณะเปิดโล่งที่เปิดโอกาสให้สร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (พลู เดชเชรินทร์, 2552) มากไปกว่านั้นพฤติกรรม ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มคนรุ่นใหม่ (Generation Y) ตามเมืองใหญ่ ๆ ในประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชีวิตประจำวันที่มากขึ้น จึงส่งผลให้พื้นที่สาธารณะมีนัยยะสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ค่านิยมและทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่

2.5.1.2 ความสำคัญของพื้นที่สาธารณะของชุมชนเมือง

เจ้าฟ้าชายชาร์ลแห่งเวลส์ และมณฑลราชกุมารแห่งประเทศสหราชอาณาจักร มีพระดำรัสในหนังสือ The Vision of Britain ว่าจิตวิญญาณร่วมของชุมชนเมืองถูกสร้างขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง (Square) หรือพื้นที่ปิดล้อม (Courtyard) ที่มีการจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมได้ง่ายกว่าพื้นที่ที่มีการพัฒนาอย่างกระจัดกระจาย (Prince of Wales, 1989: 87) พื้นที่สาธารณะในเมืองมีต้นกำเนิดมาจากประเทศเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตะวันตก ในสมัยกรีกโบราณนั้นวิถีชีวิตของคน ตะวันตกมีวิถีที่ผูกพันรึลึกซึ้งกับลานสาธารณะในเมือง ทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองแต่สำหรับ สังคมไทยหรือสังคมของประเทศตะวันออก พื้นที่สาธารณะในเมือง ไม่ได้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมาก่อน

2.5.1.3 แนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์ (Sociogenic Environment)

โจน แลง (1994) ได้สรุปรูปแบบพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความจำเป็นพื้นฐานแต่ละชั้นจาก ทฤษฎีจิตวิทยา ความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Human Needs) ของ อัมบราฮัม มาสโลว์ โดยใช้ชื่อหัวข้อว่า Behavioral Program โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

ด้านสรีระ การสนองพฤติกรรมด้านสรีระนี้ มุ่งเน้นให้ทุกคนต้องมีโอกาสเข้าถึงในบริการพื้นฐาน ต่างๆมีการบริการสาธารณะสุขที่มีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง อีกทั้งการจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อ ส่งเสริมสุขภาพ โดยมีสถานทดสอบสมรรถนะของร่างกายสำหรับชนทุกวัย รวมถึงการมีพื้นที่เปิดโล่งที่มี คุณภาพ เพื่อเอื้ออำนวยความสบายแก่ร่างกาย

ด้านความมั่นคงปลอดภัย การตอบสนองในด้านนี้คือ ต้องมีการแยกการใช้ที่ดินที่เป็นอันตราย ออกจากย่านอื่น ๆ และใช้ที่ดินแบบผสมผสานในย่านที่ไม่มีอันตราย เพื่อให้มีผู้คนผ่านไปมาตลอดเวลา รวมถึง การดูแลสอดส่องความปลอดภัย นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้เกิดความเป็นส่วนตัวอย่างพอเหมาะของคนแต่ละ กลุ่ม การสร้างความรู้สึกต่อสถานที่ (Sense of Place) ทั้งทางกายภาพและทางสังคม

ด้านการยอมรับเป็นพวก การสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวในกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้เป็นเครือญาติ หรือมีเชื้อสายเดียวกัน แต่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเดียวกันนั้น ต้องสร้างความเชื่อมั่นโดยถือว่าสังคมที่ดี คือ สังคมที่รู้จักหน้าค่าตากัน มีขนาดที่ไม่ใหญ่จนเกินไปจนทำให้เกิดพวกที่รู้สึกหลุดกลุ่ม แต่ก็ไม่เล็กจนเกินไป จนหมดโอกาสที่จะสร้างสรรค์ความหลากหลาย โดยสร้างสังคมที่คล้ายคลึงกันในวงแคบและสังคมที่หลากหลาย ในวงกว้าง

ด้านการนับถือยกย่อง การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความหลากหลายด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ ซ้ำซากจำเจ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรักษาความเป็นส่วนตัวสำหรับย่านพักอาศัย รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการ มีส่วนร่วมในภาคประชาชน ในการตัดสินใจในกระบวนการโครงการต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้คือส่วนสำคัญใน การสร้างความภาคภูมิใจแก่ผู้พักอาศัย

ด้านความรู้และสติปัญญา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประสบการณ์จากกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความอยากรู้อยากลอง เพื่อพัฒนาความชำนาญ ทั้งทางร่างกายและทางสมอง เช่น การทดสอบความจำ การเฝ้าสังเกตสิ่งรอบ ๆ ตัว แล้วลองทำตาม การเล่นเกม การใช้โทรศัพท์ เป็นต้น

ด้านสุนทรียภาพ ความพึงพอใจในความสวยงามอันเกิดจากการจัดระเบียบของสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งสุนทรียภาพ ออกเป็น 3 ด้านได้แก่

1. สุนทรียภาพที่เกิดจากประสาทสัมผัส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรง
3. สุนทรียภาพที่เกิดสัญลักษณ์

ด้านศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตของตน มีทัศนคติที่ดี มองโลกแห่งความเป็นจริง ยอมรับสภาพต่าง ๆ และใส่ใจในสังคมของเพื่อนมนุษย์ มุ่งแก้ปัญหามากกว่าแสวงหาความยกย่องให้ตนเอง และสามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ซึ่งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ ควรได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของสาธารณชนในการแสดงความคิดเห็นและร่วมมีบทบาทในกระบวนการออกแบบชุมชนเมือง

2.5.2 พื้นที่สาธารณะกับประชาธิปไตย

พื้นที่สาธารณะ (Public Sphere)⁷ คำ นี้ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในผลงานของอิมมานูเอล แคนท์ (Immanuel Kant , 1724-1804) นักปรัชญาสมัยใหม่ชาวเยอรมัน และถูกนำมาศึกษากันอย่างกว้างขวางในทางสังคมศาสตร์เมื่อฮาเบอร์มาส (Habermas, 1989) นักวิชาการชาวเยอรมันในผลงานชื่อ “การแปลงรูปเชิงโครงสร้างของพื้นที่สาธารณะ” (The Structural Transformation of the Public Sphere : an Inquiry into a Category of Bourgeois Society) ใน ค.ศ. 1962 ฮาเบอร์มาสเป็นสมาชิกของสำนักแฟรงเฟิร์ตที่สนใจการวิพากษ์วิจารณ์ระบบและโครงสร้างทางสังคม นักวิชาการในกลุ่มนี้สร้างผลงานไว้มากมายในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะทฤษฎีแนววิพากษ์ (Critical theory) โดยเห็นว่าทัศนะพื้นฐานในเรื่องของความมีเหตุผล (Rationality) ของมนุษยชาติที่พัฒนามาจากความป่าเถื่อนไร้เหตุผลเป็นทัศนะที่ผิดพลาด เพราะความขัดแย้ง สับสนของสังคม สงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หรือเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 ซึ่งมนุษยชาติยังไม่มีเหตุผลมากนัก โดยเฉพาะระบบทุนนิยมซึ่งเป็นระบบที่ไร้เหตุผลมากที่สุด แต่ฮาเบอร์มาสมีความเห็นต่าง เพราะเขาเห็นว่าการที่ระบบทุนนิยมเป็นระบบที่ไร้เหตุผลนั้นเนื่องมาจากเส้นทางการพัฒนาความมีเหตุผลของมนุษยชาติยังไม่สมบูรณ์ ทำให้เป็นที่มาของข้อเสนองานเรื่อง “พื้นที่สาธารณะ” ซึ่งเป็นข้อเสนอเชิงรูปธรรมอย่างหนึ่งที่ทุกคนสามารถดำเนินการตามเหตุและผลได้ (Wipat Autamachan, 2001, p. 56) ฮาเบอร์มาสได้อธิบายถึงกระบวนการเกิดสำนักสาธารณะ (สำนักส่วนรวม) ว่ามาจากการที่ปัจเจกบุคคลใช้ความรู้และแสดงออกทางความคิดอย่างมีเหตุผล และเปิดเผยในที่สาธารณะส่งผลให้สาธารณชนเริ่มสามารถเข้าถึงและยึดครองอาณาเขตสาธารณะที่เคยถูกควบคุมโดยรัฐได้และต่อมาพื้นที่ดังกล่าวก็ได้แปรเปลี่ยนเป็นพื้นที่ของการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์การเมือง รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ตัวอำนาจรัฐด้วย พื้นที่สาธารณะจึงกลายเป็นอำนาจใหม่ที่ท้าทายอำนาจเดิมของสังคมศักดินาในยุโรป การแปลงรูปของพื้นที่

⁷ ขวิตรา ตันติมาลา (2560). พื้นที่สาธารณะและการผลิตพื้นที่: ความหมายใหม่ของความสัมพันธ์ทางสังคม. วารสารบรรณศาสตร์ มศว. เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาธารณชนที่อดีตเคยผูกขาดอยู่แต่เฉพาะคนบางกลุ่มมาสู่มวลชนโดยทั่วไปเกิดขึ้นได้อย่างไร ปรากฏการณ์ดังกล่าว เขาได้ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของยุโรปตะวันตกนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมาโดยพบว่า ยุโรปในช่วงเวลานั้นเป็นสังคมที่มีแต่สถาบันกษัตริย์และสถาบันศาสนาเท่านั้นที่มีอิทธิพลในการเข้าถึงและครอบครองพื้นที่ทางการเมือง ชนชั้นกษัตริย์ขุนนางชั้นสูงและพระเท่านั้นที่มีอำนาจในการตัดสินใจกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะหรือคนหมู่มาก เช่น การออกกฎหมาย การถืออำนาจครอบครองที่ดิน การผูกขาดความรู้และอำนาจ การผูกขาดการโฆษณาเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณะ เป็นต้น การปรากฏตัวเพื่อให้เป็นที่รู้จักในสังคมไม่ใช่เรื่องที่ใครก็สามารถกระทำ ได้แต่บุคคลนั้นจะต้องมีสถานภาพทางสังคมเพียงพอในฐานะที่เป็น “บุคคลสาธารณะ” และเพื่อที่จะรักษาอิทธิพลในพื้นที่สาธารณะทางการเมืองของตน รัฐยังกำหนดอำนาจที่จะใช้ความรุนแรงปราบปรามคนกลุ่มอื่นที่รุกรานเข้ามาในพื้นที่สาธารณะดังกล่าวได้ด้วย

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 ก็ได้เกิดการขยายตัวทางการค้าทางทะเล การตื่นตัวทางศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ก่อให้เกิดกลุ่มพ่อค้า นักคิด ปัญญาชนมากมาย เศรษฐกิจและความรู้ไม่ได้ถูกผูกขาดไว้ที่ชนชั้นสูงหรือพระบาทหลวงอีกต่อไป แต่เกิดเป็นชนชั้นใหม่ในสังคมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างชนชั้นศักดินากับสามัญชนชั้นล่างที่เรียกว่า ชนชั้นกลาง (Bourgeois) ประกอบกับยุคสมัยดังกล่าวเป็นช่วงของการพัฒนาความเป็นเมืองหรือมหานคร (Urbanization) ทั้งในอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ฮอลแลนด์ ฯลฯ เริ่มปรากฏพื้นที่สาธารณะใหม่ของชนกลุ่มใหม่ที่มาพบปะสังสรรค์ เสวนากันตามร้านกาแฟ โรงเหล้า ห้องโถงหรือห้องรับแขกของเหล่าชนชั้นกลางอันเป็นพื้นที่ที่ปลอดจากอำนาจราชสำนักและศาสนากิจกรรมที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวกระทำ คือ การนัดพบปะกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการค้า ความรู้และประสบการณ์ใหม่จากการเดินทางไปยังดินแดนไกลโพ้น ซื้อเขียนหรือบทความทางปรัชญาวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ วรรณกรรมแพร่กระจายอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีการพิมพ์ที่พัฒนาขึ้น มีการพูดคุยถกเถียงกันอย่างมีอิสระ เสรีและมีเหตุผลในเรื่องต่าง ๆ เช่น กฎหมาย การเมืองการปกครอง ปรัชญา การวิพากษ์วิจารณ์ถกเถียงกันนี้ดำเนินไปบนหลักของความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยมีบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์เป็นองค์ประกอบสำคัญ กล่าวคือ เรื่องที่พูดคุยกันจะเป็นประเด็นของผลประโยชน์ร่วมกันที่สมาชิกแต่ละคนได้รับข่าวสารมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ใบประกาศ ฯลฯ เขาแสดงให้เห็นว่านี่คือจุดเริ่มต้นที่อาณาเขตหรือพื้นที่ส่วนตัว (Private sphere) ได้เคลื่อนออกมาสู่มณฑลสาธารณะ และบางเรื่องก็ได้หลอมรวมเป็นสิ่งเดียวกัน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับชีวิตการเมือง นอกจากนี้ การศึกษาและความรู้หนังสือของประชาชนที่ขยายวงกว้างมากขึ้นนำไปสู่หลักของการคัดเลือก (Principle of selection) ไม่ว่าจะเป็นการเลือกข่าวสาร ความรู้ วิทยาการ การคัดสรรผู้มีความรู้ ผู้มีอำนาจ และนำไปสู่การจัดโครงสร้างใหม่ทางสังคมแบบใหม่และการครอบครองทรัพย์สินของคนกลุ่มใหม่ในยุคสมัยนั้น

ผลงานเรื่อง ทฤษฎีปฏิบัติการด้านสื่อสาร (The Theory of Communicative Action) เขาได้นำ เอาแนวคิด 2 เรื่องมาเชื่อมโยงกันคือ โลกชีวิต (Life-world) กับระบบ (System) ยกตัวอย่างเช่น ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ มีสื่อหลายอย่าง เช่น เงินตรา กฎหมาย อำนาจทำ หน้าที่เป็นกลไกในการทำให้ระบบดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปึกแผ่น แต่ในขณะที่เดียวกันสื่อก็มีแนวโน้มในการคุกคาม “โลกชีวิต” ของผู้คน โดยการครอบงำและทำลายพื้นฐานของชีวิต ไปจนถึงบิดเบือนวิถีการสื่อสารระหว่างมนุษย์ ซึ่งฮาเบอร์มาสใช้คำว่า “การตั้งรกรากเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของโลกชีวิต” (Colonization of the life-world) (Seidman, 1989, p. 231) กล่าวคือ พื้นที่สาธารณะที่เรา กำลังพูดถึงนี้มีแนวโน้มที่จะถูกรุกล้ำโดยสื่อ อย่างเช่น เงินตรา อำนาจ และกฎหมาย ซึ่งจำกัดศักยภาพในการ แสดงความคิดเห็น ปัญหาสำคัญเราจะมีวิธีการป้องกันอย่างไรโดยไม่ให้อำนาจรัฐและทุนนิยมรุกล้ำ เข้ามา ควบคุมโลกชีวิตและพื้นที่สาธารณะได้โลกชีวิตและพื้นที่สาธารณะจะสามารถป้องกันตัวเองได้หรือไม่ และจะ ยับยั้งการคุกคามของระบบได้อย่างไร ฮาเบอร์มาสชี้ให้เห็นคำตอบอย่างชัดเจนว่าศักยภาพในการต่อต้านโลก ชีวิตต้องใช้กลไกทางด้านปฏิบัติการด้านสื่อสาร (Communicative action) โดยดำเนินการอภิปรายอย่าง อิสระเสรีผ่านกระบวนการเคลื่อนไหวสังคมแนวใหม่ (New social movement) ใช้พื้นที่สาธารณะที่หลากหลาย เพื่อผลิตซ้ำ การสื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อคานอำนาจกับระบบ

ต่อมาฮาเบอร์มาสได้นำ เสนอทฤษฎีสำคัญที่เรียกว่า จริยศาสตร์แนววาทกรรม (Theory of discourse ethics) ซึ่งคือการวิเคราะห์สังคมสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางจริยธรรม และศีลธรรม และต้องใช้แนวคิดทางด้านนิติศาสตร์มาผสมผสานด้วย (Habermas, 1989) ทฤษฎีวาทกรรมมาวิเคราะห์ กฎหมายและประชาธิปไตย (Contribution to Discourse theory of Law and Democracy) ก็เป็นอีกหนึ่ง ผลงานของเขาที่ให้คำตอบว่า ทำอย่างไรจึงจะควบคุมการแผ่อำนาจของระบบได้ ซึ่งคำตอบก็คือ กฎหมาย ไม่ใช่เป็นกฎหมายที่มาจากข้างบน หากแต่เป็นกฎหมายที่ผ่านกระบวนการทางวาทกรรมของสาธารณะ ผ่านอำนาจทางการสื่อสารจากผู้คนที่อยู่ข้างล่างส่งไปสู่ข้างบน และนิติรัฐที่เป็นประชาธิปไตยพร้อมด้วยหลักการที่สำคัญ ต่าง ๆ เช่น อำนาจตุลาการและหลักสิทธิมนุษยชนในการควบคุมอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร (Habermas, 1989) กล่าวโดยสรุป พื้นที่สาธารณะ (Public sphere) จะส่งข้อมูลข่าวสารไปยังพื้นที่สาธารณะ ทางการเมืองผ่านระบบ ประชาธิปไตยที่มีการอภิปราย การถกเถียง การแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระเสรี และกว้างขวาง (Deliberative democracy) และกลไกที่สำคัญก็คือ วาทกรรมสาธารณะ (Public discourse)

ปัจจุบัน แนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะของฮาเบอร์มาส มีการนำมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย ในศาสตร์ต่าง ๆ ไม่เฉพาะแต่เพียงสังคมศาสตร์ หากแต่มีการใช้ในวงวิชาการอื่นๆ อาทิ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์วารสารศาสตร์สารสนเทศศาสตร์ เป็นต้น ดังตัวอย่างงานวิจัยเรื่อง “การสร้างเสริมพลังอำนาจ ชุมชนชาวนาและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผ่านกระบวนการทัศน์ใหม่ทางการวิจัย: ประสบการณ์จากอำเภออุซันต์ ศรีสะเกษ” ของอรทัย อัจฉา (Orthai Ard-am, 2011, pp. 281-300) ที่พยายามศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อ แก้ปัญหาในพื้นที่ชุมชนโดยการเสริมสร้างพลังอำนาจเชิงบวกแก่ชาวนาเปลี่ยนวิถีคิด และการปฏิบัติจนกระทั่ง เกิดองค์ความรู้แบบชัดแจ้งเห็นจริงจากการลงมือปฏิบัติหรือที่เรียกว่าความรู้พื้นบ้านที่เป็นประโยชน์ต่อคนใน ชุมชน งานวิจัยเรื่อง “จักรยานกับการใช้งานบนพื้นที่สาธารณะ” ของบวร ทรัพย์สิงห์ (Borvorn Subsing, 2014, p. 1) ที่เสนอรูปแบบการใช้จักรยานบนถนนในกรุงเทพมหานคร และการปรับตัวของผู้คนบนท้องถนน ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเคารพสิทธิและความแตกต่างของผู้ใช้พื้นที่ สาธารณะ และงานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารด้านสิทธิผู้บริโภคบนพื้นที่สาธารณะ กรณีศึกษาเว็บไซต์พันทิป ดอทคอม” ของเตือนใจ รอดสกุล (Tuenjai Rodsakul, 2012, pp. 10-12) ที่นิยามสังคมออนไลน์ว่าเป็นพื้นที่ สาธารณะ และศึกษาการสื่อสารของผู้ใช้งานอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาหัวข้อกระทู้ของเว็บไซต์นี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีการแบ่งประเภทตามปัญหาของประชาชนที่ต้องการความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ต้องการความช่วยเหลือ และต้องการการมีส่วนร่วม เน้นไปที่ประเด็นการตีความ สิทธิของผู้บริโภคในพื้นที่สาธารณะเป็นหลัก

2.5.3 พื้นที่ประชาธิปไตยกับการเมืองไทย

ในห้วงเวลาที่มีการเมืองไทยนั้นเต็มไปด้วยการแย่งชิงพื้นที่ทางการเมือง โดยเฉพาะทางกายภาพและทางความคิด แต่เราจะเห็นชัดๆ ในพื้นที่ทางกายภาพกันตั้งแต่การปิดกรุงเทพฯ และการชุมนุมแสดงพลังของแต่ละฝ่าย ทำให้ย้อนไปคิดถึงชุดความคิดหนึ่งๆ ที่เรียกว่า พื้นที่ประชาธิปไตย (Democratic Space) ขึ้นมา (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ , 2557)

พื้นที่ประชาธิปไตย ไม่ใช่เรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ มีแนวคิดในการกระชับพื้นที่ เมื่อหลายปีก่อน โดยการแนะนำของหน่วยงาน UN (United Nation Development Program) ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการพัฒนาของสหประชาชาติ ที่พยายามนำความคิดนี้มาเผยแพร่หากแต่ในช่วงนั้นความคิดนี้อาจจะไม่ได้ได้รับความนิยมนัก และความคิดในเรื่องพื้นที่ประชาธิปไตยในบางส่วนยังต้องการ การพัฒนาให้เหมาะสมที่จะเข้าใจและจรรโลงพัฒนาการของประชาธิปไตยใน แต่ละพื้นที่ที่ซับซ้อนไปกว่าความเชื่อที่ว่าประเทศในเอเซียนั้น จะต้องมีการพัฒนาประชาธิปไตยในแบบเสรีนิยมที่มีต้นธารและตัวแบบมาจากประเทศตะวันตกเท่านั้น

แนวคิดเรื่องพื้นที่ประชาธิปไตย คือปริณิถนที่อยู่ระหว่างรัฐกับปัจเจกบุคคลที่พวกเขาในนามของประชาชน สามารถทำให้รัฐนั้นต้องมีความรับผิดชอบและพร้อมรับผิดชอบ สามารถก่อร่างของข้อถกเถียงสาธารณะ และสามารถมีส่วนร่วมในการเมืองและแสดงออกซึ่งความต้องการและความเห็นต่างๆ แนวคิดเรื่องพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นชี้ให้เห็นว่าเราสามารถค้นหาพื้นที่ดังกล่าวนี้ได้ในระบบการเมืองที่แตกต่างกับไป แต่เงื่อนไขของการที่พื้นที่นั้นจะเป็นพื้นที่ประชาธิปไตยก็ต่อเมื่อถูกกำกับโดยหลักการเสรีนิยมทางการเมือง อาทิ ความสามารถในการดูแล กำกับตนเองของปัจเจกบุคคลได้ เสรีภาพทางการเมือง ความเป็นผู้นำที่สะท้อนซึ่งความเป็นตัวแทนต่อประชาชน การจัดการปกครองในแบบที่พร้อมรับผิดชอบหรือพร้อมที่จะถูกตรวจสอบ และการเคารพสิทธิมนุษยชน

ความเชื่อในเรื่องพื้นที่ประชาธิปไตยที่ทาง สหประชาชาติพยายามส่งเสริมนี้ มีคุณูปการในการชี้ให้เห็นว่าการพัฒนากับประชาธิปไตยนั้นไปด้วยกันได้ ไม่ใช่มองในแบบเก่าว่า การพัฒนานั้นสามารถแยกขาดจากประชาธิปไตยได้ด้วยการส่งเสริมให้เกิดการครอบงำ ของระบอบราชการหรือรัฐเผด็จการที่อาจจะหมกมุ่นกับการพัฒนาในฐานะเป็นความชอบธรรมหลัก โดยไม่ต้องฟังเสียงและเปิดให้ประชาชนร่วมกำหนดและตรวจสอบการพัฒนา และคุณูปการข้อที่สองก็คือ เรื่องของความเชื่อที่ว่าพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพขึ้นไป ท่ามกลางสิ่งที่ปรากฏบนผิวหน้าของสังคมใหม่ๆ โดยเฉพาะสังคมการเมืองในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่การเลือกตั้งการเป็นเงื่อนไขสำคัญในการอ้างความชอบธรรมของผู้นำรัฐ ว่าพวกเขามาจากประชาชน โดยแนวคิดเรื่องพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ประชาธิปไตยนั้น หดตัว หรือ เปราะบาง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มากในสังคมการเมืองเอเชียแปซิฟิก มากกว่าภาพที่เราเห็นว่าประชาธิปไตยในภูมิภาคนี้เติบโตขึ้นจากการดูแลว่ารัฐบาลนั้นมาจากการเลือกตั้ง และผลของการเลือกตั้งมักจะเป็นลักษณะของชัยชนะที่ได้ขาดและถล่มทลายของรัฐบาล

เชื่อกันว่าแนวคิดเรื่องพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นจะช่วยให้เกิดการจัดการปกครองที่มีธรรมาภิบาล คือรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในแบบที่ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ โดยเฉพาะในหมู่ประชาชนที่ยากจนและอยู่ชายขอบของชุมชนการเมือง และทำให้ประชาชนเองสามารถรวมตัวกันในการสื่อสารและปรึกษาหารือกันผ่านการมีพื้นที่ของสื่อใหม่ๆ ที่เสริมอำนาจให้กับพวกเขา มากกว่าสื่อในความหมายที่รัฐบาลนั้นสามารถควบคุมได้หมด ด้วยเหตุนี้การพูดถึงพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นนอกจากจะส่งเสริมประสิทธิภาพในการปกครองแล้วยังทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเมืองนั้นมีความหมาย สำหรับเขาด้วย ไม่ใช่เชื่อว่าการจัดการปกครองและการบริหารนั้นเป็นเรื่องของรัฐบาลหรือเป็นเรื่องของนักธุรกิจและผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

คุณูปการที่สำคัญของการพูดถึงพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นก็คือความแตกต่างที่มีกับแนวคิดยอติอีกแนวคิดหนึ่งก็คือ ประชาสังคม (Civil Society) ทั้งนี้ เพราะข้อค้นพบใหม่ๆ นั้นชี้ว่าประชาสังคมนั้นอาจไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องของประชาธิปไตยเสมอไปในทุกกรณี เพราะประชาสังคมนั้นมีเงื่อนไขที่ขึ้นอยู่กับการรวมตัวกันของ องค์กรและสมาคม ต่างๆ ที่แม้ว่าจะอาจมุ่งเน้นไปในการให้บริการสังคม หรือทำให้เกิดทุนทางสังคมที่เข้มแข็งแต่อาจจะไม่เสมอไปว่าทุนทางสังคม หรือความเป็นปึกแผ่นทางสังคมเหล่านั้นจะส่งผลในทางตรงต่อการพัฒนาประชาธิปไตย การทำให้คนเหล่านั้นเข้ามาเกี่ยวข้องกับทางการเมืองอย่างมากเกินไปเสียจนไปมองว่าคนที่เขาอยากเกี่ยวข้องกับทางการเมืองจริงๆ กลับเป็นพวกไม่มีคุณสมบัติมากพอ เท่าพวกภาคประชาชนแบบที่ต้องอ้างว่าไม่ใช่ทางการเมือง ต้องเกี่ยวข้องกับทางการเมืองนี้ก็เป็นปัญหากับแนวคิดเรื่องประชาสังคมกับประชาสังคมไม่ได้

ในอีกด้านหนึ่งพื้นที่ทางประชาธิปไตยเป็นชุดความคิดที่ไม่ได้มุ่งพิจารณา แต่เรื่องของข้อเรียกร้องทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่ต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเมืองที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวได้ด้วย เพียงแต่ในช่วงหลังนั้นเมื่อเราอาจจะรู้สึกว่าการพูดถึงภาค

ประชาชนและประชาสังคมมากเสียจนลืมไปว่าการเมืองนั้นเป็นเรื่องของสถาบันทางการเมืองด้วย

ไม่ใช่ทำให้ประชาสังคมนั้นเป็นเรื่องทางการเมืองไปเสียทั้งหมด หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ รัฐบาลนั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างไรผ่านสมรรถภาพและความเต็มใจของรัฐไม่ว่าจะหมายถึงการปฏิรูปรัฐสภา พรรคการเมือง รวมกระทั่งสถาบันตุลาการ และหลักการเรื่องนิติธรรมซึ่งหมายถึงการพัฒนาสถาบันทางการเมืองเหล่านี้จะต้องถูกกำกับด้วยสถาบันทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการและสมรรถภาพทางการเมืองบางประการ อาทิ การเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน นอกเหนือจากหลักการกว้างๆ ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมนั้นเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่

- (1) การมีรัฐที่เปิดกว้าง ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และมีสมรรถภาพ
- (2) การมีสถาบันทางการเมืองที่เป็นตัวแทนจากประชาชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) การมีระบบกฎหมายที่ปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม

(4) การมีปริมณฑลสาธารณะที่แข็งแกร่ง แล้วสิ่งที่สำคัญก็คือการยอมรับว่าพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีสังคมการเมืองที่เข้มแข็ง (Vibrant Political Society)

พื้นที่ประชาธิปไตยนั้นจะต้องประกอบด้วยสามเสาหลักนั้นก็คือ

- (1) สถาบันการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย (พรรคการเมือง รัฐสภา และระบบเลือกตั้ง)
- (2) ระบบกฎหมายที่เน้นเรื่องสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรมและสถาบันตุลาการที่เข้มแข็ง
- (3) ปริมณฑลสาธารณะ ประชาสังคมและสื่อมวลชนที่หลากหลายรูปแบบ

การแย่งชิงพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางความคิดจะเกิดขึ้นจากฝ่ายไหนก็ตาม เราทุกฝ่ายก็จะต้องพยายามรักษาและขยายพื้นที่ประชาธิปไตยให้แข็งแรง เพราะพื้นที่ประชาธิปไตยนั้นไม่ใช่ของคนกลุ่มเดียว และไม่ใช่ของกลุ่มเสียงข้างมากเท่านั้นเพราะการเคารพคนทุกๆ คนในสังคมนั้นก็เป็นเรื่องสำคัญ หรือหลักของ "คนเท่ากัน" รวมไปถึงความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องพิจารณากันทั้งเรื่องความสมเหตุสมผลในแง่การใช้ทรัพยากร การไม่คอร์รัปชัน และการให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจด้วย (มติชนรายวัน อังคารที่ 7 เมษายน 2557 หน้า 20)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์กรณีศึกษาโครงการตัวอย่าง

โครงการมานุษยสถาน เป็นโครงการที่มุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ให้เป็นไปตามแนวคิดการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่มีหลักเกณฑ์พื้นฐานว่าด้วย เสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพ ซึ่งการศึกษาอาคารตัวอย่างหรือรวมไปถึงพื้นที่ที่มีจุดประสงค์ร่วมเดียวกัน ในการเสริมสร้างสังคมที่เต็มไปด้วย บรรยากาศของการเคารพในสิทธิและเสียงของประชาชน รวมไปถึงการมองเห็นถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น การศึกษาอาคารตัวอย่างดังกล่าวจะช่วยให้ทิศทางในการออกแบบชัดเจนมากขึ้น สามารถนำไปต่อยอดสู่กระบวนการคิดอย่างมีเหตุและผล รวมไปถึงการวิเคราะห์กิจกรรมที่ดำเนินภายในโครงการ

3.1 เป้าหมายในการศึกษาอาคารตัวอย่าง

3.1.1 เป้าหมายในการศึกษาอาคารตัวอย่าง

- 1) ศึกษาแนวคิดหลักของโครงการ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับรูปแบบและจุดประสงค์ของโครงการที่ว่าด้วย เสรีภาพ เสมอภาค และ ภราดรภาพ
- 2) ศึกษาองค์ประกอบของโครงการและรูปแบบองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้งาน ที่เป็นส่วนกลางในการทำให้ผู้คนที่หลากหลายมาพบกัน การแสดงออกสื่อสาร และการเกื้อกูลแบ่งปันกันผ่านมิติทางพื้นที่ของสถาปัตยกรรม
- 3) ศึกษากิจกรรมภายในโครงการที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 4) ศึกษาผู้ใช้งานของโครงการทั้งผู้มาใช้บริการและผู้ให้บริการ

3.1.2 เกณฑ์ในการศึกษาอาคารตัวอย่าง

- 1) เป็นโครงการที่มีการพูดถึงประเด็นความเป็นเมือง ความเป็นสาธารณะ การอยู่ร่วมกันของผู้คน การจัดการของพื้นที่ต่างๆ
- 2) เป็นโครงการที่มองเห็นถึงสิทธิของประชาชนเป็นหลัก ตามหลักคิดของระบอบประชาธิปไตย ว่าด้วย เสรีภาพ เสมอภาค และ ภราดรภาพ
- 3) เป็นโครงการที่มีวิสัยทัศน์สำหรับอนาคตเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

3.2.1 สนามหลวง (Sanamluang Public Space & Politics)

ภาพที่ 3.1 สนามหลวงในปัจจุบัน

ที่มา : MRG [ออนไลน์] <https://mgronline.com/travel/detail/9590000111279> , สืบค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2563

ภาพที่ 3.2 สนามหลวงในอดีต

ที่มา : TCJ [ออนไลน์] <https://www.tcijthai.com/news/2019/2/article/8759> , สืบค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

- เจ้าของโครงการ -
- ประเภทของโครงการ โบราณสถาน
- เวลาทำการ
  - วันจันทร์ - ปิด
  - วันอังคาร - ปิด
  - วันพุธ 06.00 – 20.00 น.
  - วันพฤหัสบดี 05.00 – 22.00 น.
  - วันศุกร์ 05.00 – 22.00 น.
  - วันเสาร์ 05.00 – 22.00 น.
  - วันอาทิตย์ 05.00 – 22.00 น.

2) ที่ตั้งของโครงการ

- ตำแหน่งที่ตั้ง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
- พื้นที่ที่ตั้งโครงการ 74 ไร่ 63 ตารางวา หรือ 118,652 ตารางเมตร

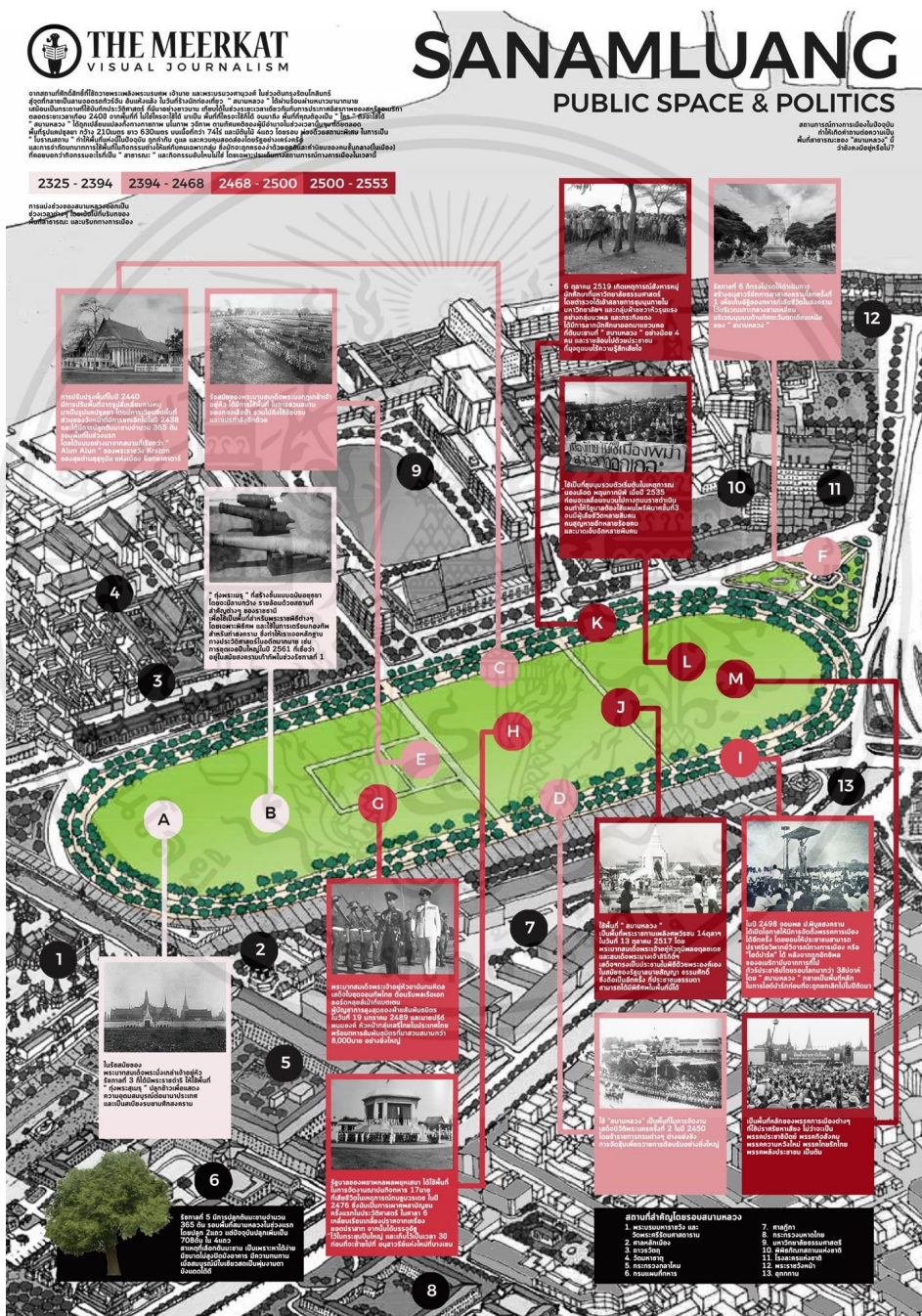
3) แนวความคิดของโครงการ

สนามหลวง¹เป็นลานกว้างหน้าพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แรกเริ่มถูกใช้เป็นสถานที่ตั้งพระเมรุมาศเพื่อประกอบงานราชพิธีพระราชทานเพลิงพระบรมศพพระเจ้าแผ่นดิน และพระศพของบรมวงศานุวงศ์ เดิมสนามหลวงถูกเรียกว่า ทุ่งพระเมรุ และยังคงใช้รองรับกิจกรรมเฉพาะกิจของหลวง ในเวลาต่อมาสนามหลวงถูกปรับภูมิทัศน์ให้มีลักษณะเหมือน พลาซ่า (Plaza) ตามแบบอย่างเมืองที่พัฒนาแล้วตามแถบยุโรป มีกิจกรรมที่ได้รับอารยธรรมจากต่างชาติถูกจัดขึ้น ณ ทุ่งสนามหลวง เช่น การแข่งกอล์ฟ แข่งว้าว แข่งม้า แต่ยังคงเป็นกิจกรรมของเฉพาะกลุ่มข้าราชการ

เมื่อสังคมตามแบบฉบับเดิมได้ดำเนินมาถึงเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในปีพุทธศักราช 2475 สังคมไทยได้นำวัฒนธรรมใหม่เข้ามาปรับใช้ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้ประกาศให้มีการปราศรัยทางการเมืองในที่สาธารณะได้ แม้การเปลี่ยนแปลงระบอบจะยังไม่เต็มรูปแบบ ก็ได้รับขนานนามว่า ตลาดประชาธิปไตย (ถวิล มนัสสอน และสุจิตต์ วงษ์เทศ , 2523) ลานโล่งแห่งนี้ได้กลายเป็นเวทีแสดงออกของประชาชนผู้รักประชาธิปไตย เป็นที่พบปะของคนทุกหมู่เหล่า ไม่จำกัดเพศวัย ที่สนใจเรื่องต่าง ๆ ทางสังคมและการเมือง จึงเรียกได้ว่าเป็น ลานประชาคมเมืองแห่งแรกของเมืองไทย (พรพรรณ บุญขึ้น , 2546)

¹ รศ.พรพรรณ ชินพงศ์ (2558). ล้อมรั้วสนามหลวง : สนาม “ประชาคมเมือง” หายเมื่อล้อมคอก ? . ว่าด้วยทฤษฎีสถาปัตยกรรม: พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางสังคม . สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) องค์ประกอบของโครงการ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ
 เนื่องจากสนามหลวงมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมและบริบทการใช้พื้นที่ตามช่วงเวลาที่ทำให้
 ความหมายของสนามหลวงอย่างแตกต่างกันออกไป ซึ่งรวมไปถึงประเภทผู้ใช้งานในโครงการ จึงนำเสนอ
 องค์ประกอบและกิจกรรมของสนามหลวงผ่าน ช่วงเวลาควบคู่ไปกับการใช้งานของพื้นที่ (อ้างอิง : The
 Meerkat Facebook Page)

ภาพที่ 3.3 สนามหลวงในช่วงเวลาที่แตกต่างกันและการใช้งานพื้นที่

ที่มา : The Meerkat [ออนไลน์] www.facebook.com/TheMeerkatTH/, สืบค้นวันที่ 10 ตุลาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) จากทุ่งหญ้าสู่ทุ่งหลวง ในช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์

From 'Open Ground' to 'Royal Ground', Sanamluang in the Early Period (พ.ศ. 2325 - 2394)

รัชกาลที่ 1 (ในปี 2325) ทุ่งพระเมรุ

รัชกาลที่ 3 เริ่มมีการปลูกข้าวเพื่อแสดงความอุดมสมบูรณ์ต่ออาณาประเทศและเป็นสเปียงรบยามศึกสงคราม

(2) จากทุ่งหลวงสู่พื้นที่สาธารณะ ในช่วงยุคล่าอาณานิคม

From 'Royal Ground' to 'Public Ground', Sanamluang in the Era of Colonization (พ.ศ. 2394 - 2468)

รัชกาลที่ 4 ได้ทรงเปลี่ยนชื่อจาก ทุ่งพระเมรุ เป็น สนามหลวง

รัชกาลที่ 5 ได้ทรงขยายพื้นที่สนามหลวง จากโครงการปรับผังเมืองพระนคร

- ในปี 2440 มีการปรับพื้นที่จากรูปสี่เหลี่ยมคางหมู มาเป็นรูปแคบชูลยา โดยมีการเวียนคืนพื้นที่ส่วนของวังหน้าที่มีการยกเลิกไปในปี 2438 และได้มีการปลูกต้นมะขามจำนวน 365 ต้น รอบพื้นที่ในช่วงแรก โดยได้แบบอย่างมาจากสนามที่เรียกว่า Alun Alun ของพระราชวัง Kraton ของสุลต่านสุสุหนัน แห่งเมือง ย็อกยาคาทาร์
- ในวาระครบรอบ 100 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ ในปี 2425 รัชกาลที่ 5 ทรงให้จัดงานแสดงสินค้าที่ผลิตในประเทศเป็นครั้งแรกที่ "สนามหลวง"
- ใช้ในการจัดงานเสด็จนิวัติพระนครครั้งที่ 2 ในปี 2450 โดยข้าราชการกรมต่าง ๆ ต่างแย่งชิงการจัดซุ้มเพื่อถวายเป็นการต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่
- ได้มีการใช้พื้นที่เป็นเชิงอเนกประสงค์มากยิ่งขึ้น เช่น สนามแข่งม้า สนามแข่งวัว สนามแข่งกอล์ฟ

รัชกาลที่ 6 ได้มีส่วนร่วมในการส่งกำลังบำรุงในสงครามโลกครั้งที่ 1

ใช้ในการสวนสนามของกองเสือป่า รวมไปถึงใช้ซ้อมรบ และแปรกำลัง

- สร้างอนุสาวรีย์ทหารอาสาสงครามโลกครั้งที่ 1 เพื่อเก็บอัฐิของทหารที่เสียชีวิตในสงคราม ไว้บริเวณเกาะกลางสามเหลี่ยม
- ใช้ในการสวนสนามของกองเสือป่า รวมไปถึงใช้ซ้อมรบ และแปรกำลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) จาก พื้นที่สาธารณะ สู่ พื้นที่ของประชาชน ในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง From 'Public Ground' to 'People Place', Sanamluang in the Period of Transition (พ.ศ. 2468 - 2500)

- รัฐบาลของพญาพหลพลพยุหเสนา ได้ใช้พื้นที่ สนามหลวง ในการจัดงานฌาปนกิจทหาร 17 นาย ที่เสียชีวิตในเหตุการณ์กบฏบวรเดช ในปี 2476 ซึ่งนับเป็นการเผาศพสามัญชนครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ในศาลา 6 เหลี่ยมเรียบเกลี้ยงปราศจากเครื่องยอดปราสาท จากนั้นได้บรรจุอัฐิไว้ในกระสุนปืนใหญ่ และเก็บไว้เป็นเวลา 3ปี ก่อนที่จะย้ายไปที่ อนุสาวรีย์แห่งใหม่ที่บางเขน
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จในชุดจอมทัพไทย ต้อนรับพลเรือเอก ลอร์ดหลุยส์เม้าท์แบตเตน ผู้บัญชาการสูงสุดของฝ่ายสัมพันธมิตร ในวันที่ 19 มกราคม 2489 และนายปรีดี พนมยงค์ หัวหน้ากลุ่มเสรีไทยในประเทศไทย พร้อมทหารสัมพันธมิตรที่มาสวนสนามกว่า 8,000 นาย อย่างยิ่งใหญ่
- หลังจากนั้นในปีเดียวกัน รัฐบาลก็ได้จัดให้มีการฌาปนกิจทหารที่เสียชีวิตจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามมหาเอเชียบูรพา เช่นเดียวกันกับเมื่อคราวกบฏบวรเดชเมื่อ 12 ปี ก่อนหน้า
- เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี 2491 จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงมีนโยบายให้จัดตลาดนัดทั่วประเทศ โดยที่กรุงเทพฯ ก็ได้ใช้พื้นที่นี้ เป็นสถานที่จัด "ตลาดนัดสนามหลวง" ขึ้น
- ในปี 2498 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้อีกครั้ง โดยพยายามสร้างให้เกิด "บรรยากาศเปิด" และยอมให้มีการปราศรัยวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง หรือ "ไฮด์ปาร์ก" ได้ หลังจากถูกอิทธิพลของอเมริกาบีบ จากการที่ไปทัวร์ประชาธิปไตยรอบโลกมากกว่า 3สัปดาห์ โดยประชาชนได้ใช้ "สนามหลวง" เป็นพื้นที่หลักในการไฮด์ปาร์ก ก่อนที่จะถูกยกเลิกไปในปีถัดมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(4) จาก พื้นที่ของประชาชน สู่ พื้นที่ทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในช่วงความเป็นเมืองสมัยใหม่ From 'People Place' to 'Political, Social and Cultural Place' , Sanamluang in the Modern Metropolis Period (พ.ศ. 2500 - 2553)

- ใช้พื้นที่ สนามหลวง เป็นพื้นที่พระราชทานเพลิงศพวีรชน 14 ตุลาฯ ในวันที่ 13 ตุลาคม 2517 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เสด็จฯทรงเป็นประธานในพิธีด้วยพระองค์เอง ในสมัยของรัฐบาลนายสัญญาธรรมศักดิ์ ซึ่งถือเป็นอีก 1 ครั้ง ที่ประชาชนธรรมดา สามารถได้มีพิธีศพในพื้นที่นี้ได้
- ใช้เป็นที่ชุมนุมรวมตัวเริ่มต้นในเหตุการณ์นองเลือด พฤษภาคมปี 2535 ก่อนจะเคลื่อนขบวนไปทางถนนราชดำเนิน จนทำให้รัฐบาลต้องใช้แผนไพร่พินาศขั้นที่3 จนมีผู้เสียชีวิตหลายสิบคน คนสูญหายอีกหลายร้อยคน และบาดเจ็บอีกหลายพันคน
- 6 ตุลาคม 2519 เกิดเหตุการณ์สังหารหมู่ นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยตำรวจได้เข้าสลายการชุมนุมภายในมหาวิทยาลัยฯ และกลุ่มฝ่ายขวา ได้มีการลากนักศึกษาออกมาแขวนคอที่ต้นมะขาม ร่ายล้อมไปด้วยประชาชนที่มุ่งดูแบบไร้ความรู้สึกเสียใจ
- ใช้พื้นที่ เป็นที่ชุมนุมต่อต้านรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช.
- เป็นพื้นที่หลักของพรรคการเมืองต่างๆ ที่ใช้ปราศรัยหาเสียง
- ใช้พื้นที่สำหรับงานรื่นเริง เฉลิมฉลองศตวรรษใหม่ทางปฏิทินคริสต์ศาสนา หรือแม้กระทั่งใช้เป็นพื้นที่จัดงานต้นแอโรบิก ที่ได้สถิติโลกในปี 2545 โดยมีประชาชนเข้าร่วมกว่า 46,824 คน

(5) จาก พื้นที่ทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม กลับคืนสู่ พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ใหม่ From 'Political, Social and Cultural Place' to 'Neo Sacred Place' , Sanamluang in the Age of Digital Period (พ.ศ. 2553 - ปัจจุบัน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ในปี 2553 สนามหลวงถูกพัฒนาพื้นที่ภายใต้ชื่อ "โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมและปัญหาสังคมในพื้นที่สนามหลวงและปริมณฑล" ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์อาคารและสภาพแวดล้อมให้คงความงามและบรรยากาศเหมือนเมื่อครั้งรัชกาลที่ 5 รวมถึงการพยายามรักษาหรือสร้างความสอดคล้องกลมกลืนของสถาปัตยกรรมโดยรอบให้ไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การปรับปรุงอาคารศาลฎีกา เป็นต้น
- วันที่ 19 กันยายน 2563 กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมได้จัดกิจกรรมชุมนุมที่บริเวณท้องสนามหลวง ย้ำจุดยืนข้อเรียกร้องปฏิรูปสถาบันกษัตริย์โดยมีประชาชนเข้าร่วมจำนวนกว่า 1 แสนคน

5) การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ

(1) ข้อดีของโครงการ เป็นพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจในมุมมองทางการเมือง เรื่องราวที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นรูปแบบของสังคมเมือง ในแต่ละช่วงเวลาโดยที่บริบทพื้นที่เดิมยังคงมีสภาพไม่ต่างจากเดิมมาก ชี้ให้เห็นว่าพื้นที่หนึ่งไม่ได้มีความสำคัญเพียงเพราะใครคนใดคนหนึ่งกำหนด มันขึ้นมา แต่พื้นที่นั้นจักต้องสั่งสมประสบการณ์ เรื่องราว ผ่านผู้คนในสังคมเมืองนั้น ๆ การเปลี่ยนผ่านของพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่ขยายความต้องการของประชากรในสังคมไทยได้ดีที่สุด ผ่านสิ่งที่พวกเขาได้กระทำหรือเรียกร้อง ณ ท้องสนามหลวงแห่งนี้ และนอกเหนือจากนั้นสนามหลวงยังสะท้อนมุมมองของประชาชน ต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

(2) ข้อเสียของโครงการ วาทกรรมที่ว่าด้วยพื้นที่สาธารณะ ในสังคมไทยผ่านบริบทของสนามหลวง ยังคงไม่ได้สะท้อนความเป็นสาธารณะที่เข้าถึงได้จากประชาชนทุกคน เนื่องจากเวลาการใช้งานที่มีการจำกัด รวมไปถึงการล้อมรั้วที่ดูเหมือนจะแสดงถึงการกีดกันประชาชนในเชิงสัญลักษณ์ อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งที่ตั้งของสนามหลวงยังคงมีประสิทธิภาพในการเป็นพื้นที่สาธารณะ แต่อยู่ที่การครอบครองพื้นที่หรือระบบการจัดการ จะเป็นตัวชี้วัดถึงข้อดีและข้อเสียของโครงการโดยแท้จริง

3.2.2 วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือวัดพระศรีมหาธาตุ

เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2483 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งขณะนั้นดำรงยศ และบรรดาศักดิ์ เป็นพลตรี หลวงพิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ขออนุมัติเงินเพื่อสร้างวัด เพื่อให้เป็นอนุสรณ์แก่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และประสงค์จะให้แล้วเสร็จทันงานวันชาติ คือ 24 มิถุนายน 2484 สถานที่ที่จะสร้างนั้นควรอยู่ใกล้กับอนุสาวรีย์หลักสี่ โดยท่านมีเหตุผลว่าชาติกับศาสนานั้นเป็นของคู่กัน จะแยกจากกันมิได้ และหลักธรรมของพระพุทธศาสนานั้นสอดคล้องกับการปกครองระบอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชาธิปไตย จึงสมควรสร้างวัดขึ้นใกล้กับอนุสาวรีย์หลักสี่ ซึ่งอนุสาวรีย์แห่งนี้ได้จารึกชื่อผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากการปราบกบฏบวรเดชเมื่อปี พ.ศ. 2476 และประสงค์จะให้ชื่อว่า "วัดประชาธิปไตย"

ภาพที่ 3.4 : วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร
ที่มา : ทัวร์วัดไทย , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

- 1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ
  - เจ้าของโครงการ - พระอารามหลวงชั้นเอก (ชนิด วรมหาวิหาร)
  - ประเภทของโครงการ
  - เวลาทำการ ทุกวัน 8.00 - 20.00 น.
- 2) ที่ตั้งของโครงการ
  - ตำแหน่งที่ตั้ง ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขต บางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
  - พื้นที่ที่ตั้งโครงการ 226 ไร่ 2 งาน 26 ตารางวา

3) แนวความคิดของโครงการ

เนื่องจากมีประสงค์ในการสร้างวัดเพื่อให้เป็นอนุสรณ์แก่การปกครองระบอบประชาธิปไตย สิ่งที่สำคัญของพระเจดีย์ของวัดแห่งนี้ก็คือผนังด้านในของเจดีย์นี้เองที่เป็นบรรจุอัฐิของบุคคลในคณะราษฎรหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น จอมพล ป. พิบูลสงคราม, ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม, พระยาพหล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พลพฤษณา, ปรีดี พนมยงค์ จุดประสงค์ที่ทำเช่นนี้ หลวงวิจิตรวาทการได้เสนอความเห็นพร้อมยกตัวอย่าง Pantheon ของประเทศฝรั่งเศส เป็นสถานที่ฝังศพบุคคลผู้มีชื่อเสียงที่ทำประโยชน์แก่ประเทศ ไม่ว่าจะ เป็น ฌัก รูโซ (Jean-Jacques Rousseau), วิกตอร์ อูว์โก (Victor Hugo), อเล็กซองดร์ ดูมาส์ (Alexandre Dumas) เป็นต้นโดยเฉพาะถ้ามองที่ตัวพระเจดีย์จะเห็นได้ชัดถึงการตัดการตัดขาดจากรายละเอียดและ ลวดลายไทยในแบบเดิม มีการลดทอนลายลงมาจนเป็นกราฟฟิกทางเรขาคณิตต่างๆ ไม่สื่อถึงเนื้อหาและ ความหมายของลวดลายไทยตามแบบจารีตหรือถ้าหอรชงก็จะยิ่งมองเห็นชัดเจนถึงภาษาใหม่ในสถาปัตยกรรม ไทย ที่ลวดลายต่างๆแทบไม่มีเหลือ เป็นแต่เพียงเค้าโครงกรอบนอกของลายและกลืนอายุทางรูปทรงที่ยึดโยง อยู่กับงานสถาปัตยกรรมไทยตามแบบจารีตเท่านั้น

ความเรียบง่ายขององค์ประกอบและไร้อันที่ลวดลายประดับตกแต่งในการออกแบบเหล่านี้ สะท้อนนัยของการปฏิเสธจารีตประเพณีเดิม และปฏิเสธการแบ่งชนชั้นของผู้คนและสถานะทางสังคมที่เคยถูก แสดงผ่านทางองค์ประกอบลวดลายประดับประดาต่างๆ ที่ซับซ้อนและหรูหราของสถาปัตยกรรมไทยในอดีต (ฐานานุศักดิ์ในงานสถาปัตยกรรม) ซึ่งเคยมีอิทธิพลสูงยิ่งในสังคมจารีต อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบศิลปะที่เรียบง่าย เหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้สื่อสารในความหมายของงานสถาปัตยกรรมในระบอบประชาธิปไตย เป็นการนำเสนอ ภาษาใหม่ทางสถาปัตยกรรมไทยที่เป็นตัวแทนของ “กลุ่มอำนาจใหม่” ที่เป็น “คนธรรมดาสามัญ” มิใช่ “เจ้า” อีกต่อไป (บทความวิเคราะห์จากหนังสือ ศิลปะ-สถาปัตยกรรมคณะราษฎร , ชาตรี ประภิตนพการ , 2563)

ภาพที่ 3.5 : ป้ายอิฐของบุคคลในคณะราษฎรหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง
ที่มา : The cloud , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.6 : หน้าบันประตูทางเข้าพระอุโบสถ
ที่มา : The cloud , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

หน้าบันของพระอุโบสถซึ่งเป็นองค์ประกอบเดียวที่ทำด้วยไม้ยังแกะสลักเป็นรูปพระอรุณเทพบุตร เทพเจ้าที่มีพระวรกายเพียงแค่ครึ่งบน ผู้รับหน้าที่เป็นสารถิของพระอาทิตย์ พระอรุณเทพบุตรเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นใหม่ ซึ่งสอดรับการการถือกำเนิดของประชาธิปไตยที่เพิ่งถือกำเนิดขึ้นได้เพียงแค่ 10 ปีเท่านั้น นี่จึงอาจเป็นเหตุผลสำคัญที่เทพเจ้าพระองค์นี้ถูกเลือกมาอยู่บนหน้าบัน

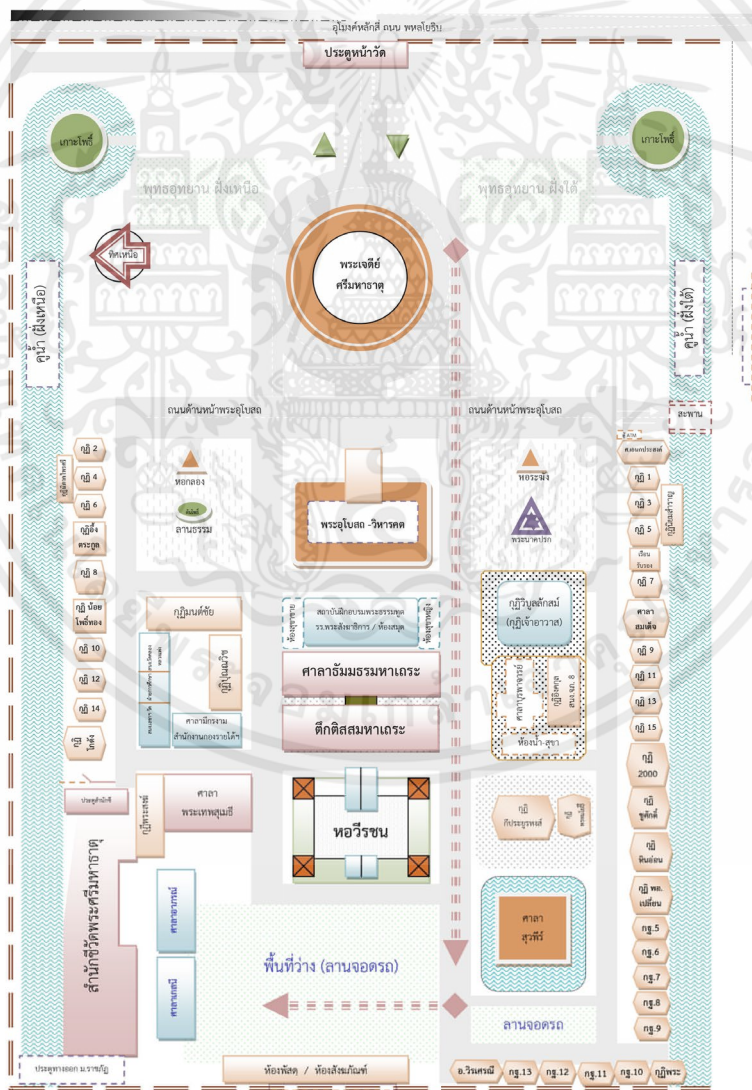

ภาพที่ 3.7 : ภายในเจดีย์พระศรีมหาธาตุ
ที่มา : The cloud , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายในของเจดีย์พระศรีมหาธาตุ ทำเป็นช่อง 112 ช่อง เพื่อไว้บรรจุอัฐิของกลุ่มผู้ก่อการ คณะราษฎรและภรรยา ถ้ามองในสายตาของคนไทยในอดีต (แม้กระทั่งในปัจจุบัน) การนำอัฐิตนธรรมดาสามัญ ไปบรรจุรวมไว้กับพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในระดับที่เมื่อกันเป็นสิ่งที่ไม่สมควร กระทำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในอดีต ซึ่งเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการแสดงออกถึง ฐานานุศักดิ์ทางสถาปัตยกรรม ซึ่งการทำที่บรรจุอัฐิในลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกที่เปลี่ยนไป อันเนื่องมาจากอิทธิทางแนวคิดเรื่อง ความเสมอภาค ที่ได้เข้ามาแทนที่จิตสำนึกเรื่องฐานานุศักดิ์ และ และ ณ จุดนี้ ถือว่าได้ วัดพระศรีมหาธาตุเป็นงานสถาปัตยกรรมทางศาสนาชิ้นแรกๆที่ได้เข้ามาเปลี่ยนระบบฐานานุศักดิ์ในงานสถาปัตยกรรมไทย ซึ่งแนวคิดลักษณะนี้จะส่งอิทธิพลต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน

4) องค์ประกอบของโครงการ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ

ภาพที่ 3.8 : ผังพื้นวัดพระศรีมหาธาตุ

ที่มา : Chapanakit , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ

(1) ข้อดีของโครงการ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้ใหม่ๆ ในสังคม เปลี่ยนภาพจำบางอย่าง และรื้อกระบวนการคิด ในเรื่องของฐานานุศักดิ์ในงานสถาปัตยกรรม

(2) ข้อเสียของโครงการ แม้จะถูกปรับเปลี่ยนไปในเชิงสัญญา แต่ในส่วนขององค์ประกอบ ยังคงมีการยึดรูปแบบวิถีคิดแบบศาสนาอยู่ ซึ่งหากมีการปรับเปลี่ยนตามความหมายในเชิงสัญญา อาจจะช่วยส่งเสริมแนวคิดหลักของประชาธิปไตยได้อย่างชัดเจนและตอบรับกับรูปแบบสังคมในปัจจุบันมากขึ้น

3.2.3 อนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย หรือ อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

14 ตุลาคม 2516 เป็นเหตุการณ์ที่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชน ได้ลุกขึ้นมาต่อสู้เรียกร้องสิทธิเสรีภาพประชาธิปไตย จนสามารถโค่นล้มระบอบเผด็จการลงได้ ภายหลังจากพิธีพระราชทานเพลิงศพวีรชนผู้เสียชีวิตแล้ว เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2517 รัฐบาลของนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้มีมติให้สร้างอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม 2516 ขึ้นที่บริเวณสี่แยกคอกวัว โดยในปี 2517 ได้มีการประกวดแบบอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม โดยมีนายเทิดเกียรติ ศักดิ์คำดวง เป็นผู้ชนะเลิศในการประกวดแบบครั้งนั้น ต่อมาในปี 2518 สมเด็จพระสังฆราชได้เสด็จมาวางศิลาฤกษ์ บริเวณที่ก่อสร้างของอนุสรณ์สถานต้องต่อสู้ยืดเยื้อมาได้มาถึง 25 ปี แต่เดิมเป็นพื้นที่อาคารสำนักงานกองติดตามผลการปฏิบัติราชการ (กตป.) แต่ถูกเผาทำลายลงไปในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม กลายเป็นที่ว่างรกร้างอยู่นาน

ภาพที่ 3.9 : อนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย (อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา)

ที่มา : Museum Thailand , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ
  - เจ้าของโครงการ   มุลนิธิ 14 ตุลา
  - ประเภทของโครงการ   อนุสรณ์สถาน
  - เวลาทำการ   ทุกวัน 8.00 - 19.00 น.
- 2) ที่ตั้งของโครงการ
  - ตำแหน่งที่ตั้ง   บริเวณสี่แยกคอกวัว หัวมุมถนนราชดำเนินกลางตัดกับถนนตะนาวทางด้านใต้ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
  - พื้นที่ที่ตั้งโครงการ   1 งาน 45 วา

3) แนวความคิดของโครงการ

ได้มีหลักคิดในการออกแบบแบ่งเป็น 2 ประการ ได้แก่

(1) เคารพความจริงของประวัติศาสตร์

(2) ให้ประชาชนส่วนต่าง ๆ เช่น เด็ก ผู้หญิง ศิลปิน กวี ชาวบ้าน มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และให้ความหมายกับสาธารณชนที่จะเป็นบทเรียน เป็นเครื่องจูงใจให้คนไทยมุ่งแก้ปัญหาและต่อสู้เพื่อสิ่งดีงามให้กับสังคมไทย จากแนวคิดดังกล่าว สถาปนิกได้นำไปพัฒนาแบบอนุสรณ์สถานฯ ให้เป็นอนุสรณ์สถานที่เน้นความสงบนิ่ง โล่งกว้าง และเรียบง่าย เพื่อรำลึกและคารวะต่อวีรชน มีประติมากรรมรำลึกอยู่ใจกลาง (ภายหลังจึงเรียกว่า “สถูปวีรชน”)

ภาพที่ 3.10 : ประติมากรรมรำลึกหรือสถูปวีรชน

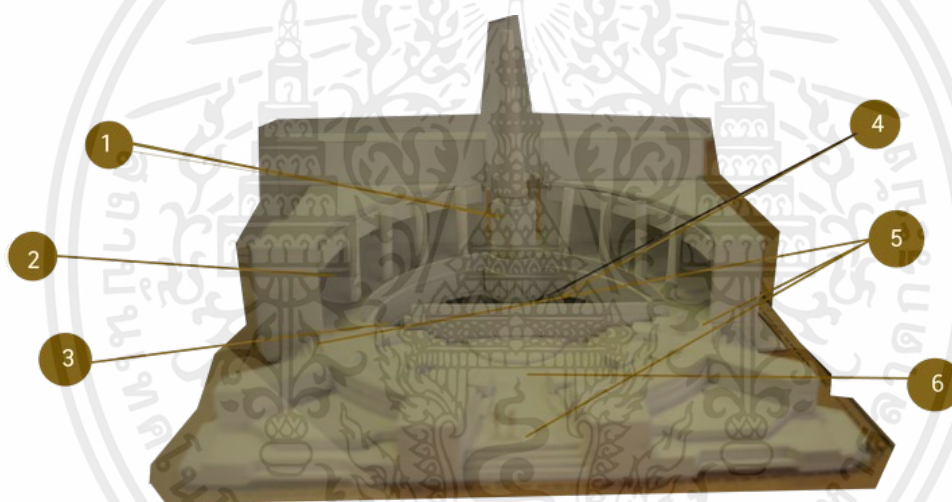
ที่มา : Museum Thailand , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับประติมากรรมรำลึกหรือสถูปวีรชนนั้น ประกอบด้วยฐานทรงสี่เหลี่ยมสูง 5 เมตร ช่วงกลางปลายสอบเข้ายาว 7 เมตร และยอดแหลมทรงสถูปสีทองสูง 2 เมตร รวมความสูงทั้งสิ้น 14 เมตร ยอดสถูปเป็นรูปทรงสากลที่แสดงถึงจิตวิญญาณสูงส่งของมวลมนุษย์ ส่วนปลายยอดสถูปมีรอยหยักคล้ายสร้างไม่เสร็จ เพื่อสื่อความหมายว่าการกิจการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยยังไม่สิ้นสุด ยอดปลายสถูปทำด้วยวัสดุโปร่งแสง เพื่อให้เห็นแสงไฟที่ส่องออกมาจากภายในตัวสถูป แฝงนัยถึงไฟแห่งประชาธิปไตยที่เป็นอมตะ

ฐานสถูปทั้งสี่ด้านบุด้วยกระเบื้องดินเผาที่แข็งแกร่ง สลักทรายชื่อวีรชน 14 ตุลา และรายล้อมด้วยแผ่นอิฐสลักบทกวีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพ ความเสียสละ เด็กและผู้หญิง กรรมกรและชาวนา นอกจากนี้ยังจัดทำแผ่นอิฐแกะลายจากแบบภาพถ่ายหรือภาพศิลปะจากการสร้างสรรค์ของศิลปิน เพื่อสื่อถึงการเติบโตของงานของสิทธิเสรีภาพและประชาธิปไตย

4) องค์ประกอบของโครงการ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ

ภาพที่ 3.11 : แสดงองค์ประกอบของอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา
ที่มา : Museum Thailand , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

(1) ส่วนของตัวศิลปะ คือ ประติมากรรมสถูปวีรชน

เป็นประติมากรรมรำลึกหรือสถูปวีรชนอยู่ใจกลางของตัวอาคาร ที่ประกอบด้วยฐานทรงสี่เหลี่ยมสูง 5 เมตร ช่วงกลางปลายสอบเข้ายาว 7 เมตร และยอดแหลมทรงสถูปสีทองสูง 2 เมตร รวมความสูงทั้งสิ้น 14 เมตร

(2) ส่วนของพื้นที่ภายในอาคาร ใช้จัดแสดงนิทรรศการต่างๆ

มีลักษณะเป็นพื้นที่เป็นทางเดินโค้งในตัวอาคาร ใช้สำหรับจัดวางป้ายนิทรรศการต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) ส่วนของบันไดทางลงไปชั้นใต้ดิน

เป็นส่วนทางเดินที่เชื่อมต่อไปยังชั้นใต้ดิน ซึ่งบริเวณชั้นใต้ดินที่ลงไปข้างล่างนั้น ประกอบไปด้วย ส่วนอื่นๆ ที่สามารถใช้สอยได้ เช่น ห้องสมุดหรือห้องอ่านหนังสือ ห้องประชุม ห้องทำกิจกรรม และพื้นที่โล่ง ที่เป็นสวนหย่อมอยู่ตรงกลาง

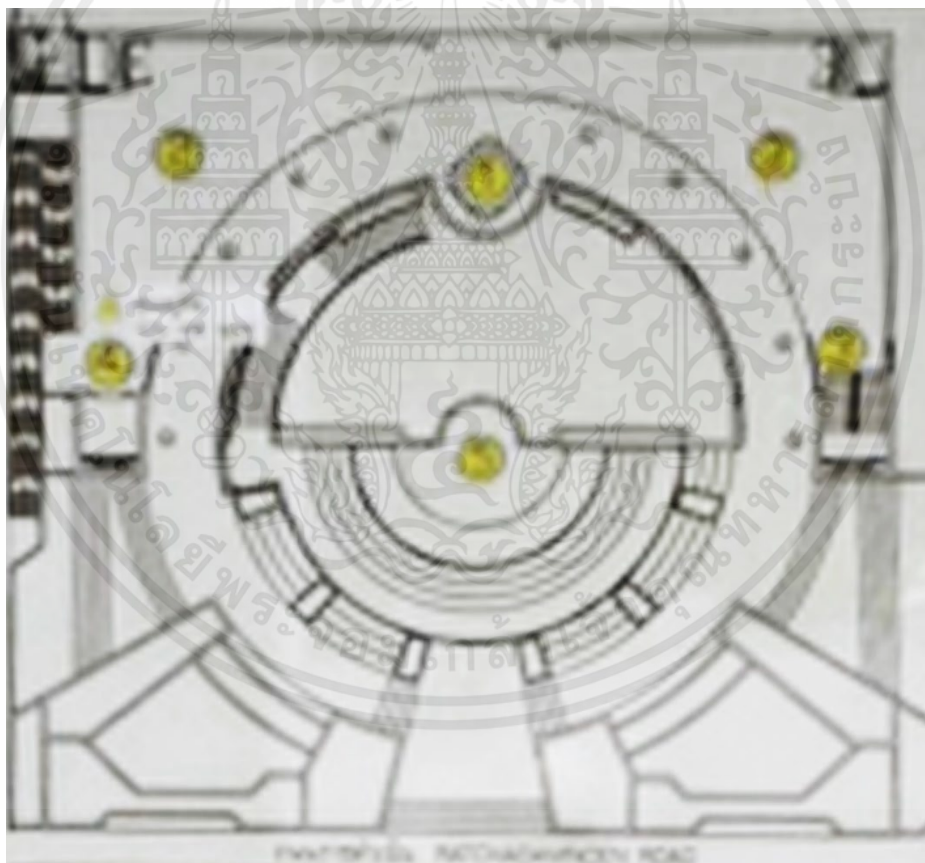
(4) ส่วนของห้องสมุด หรือพื้นที่สำหรับให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516

ห้องสมุดหรือห้องอ่านหนังสือนั้น ปัจจุบัน ในปี 2560 มีการจัดนิทรรศการภาพศิลปะที่เกี่ยวกับ เหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 ภายในห้อง และมีหนังสือหรือข้อมูลสำหรับให้ความรู้

(5) ส่วนของบันไดทางเข้ามาในพื้นที่ของอาคารอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

ทางเข้าตัวอาคารอนุสรณ์สถานประกอบด้วยทางเข้าสามทางเป็นบันไดทางขึ้น และเข้ามาสู่ พื้นที่โล่งบริเวณใจกลางหน้าประติมากรรมสฤวิราช เป็นพื้นที่กว้างมีสวนหย่อมประดับ

(6) ส่วนของบริเวณพื้นที่โล่งและเป็นสวนหย่อมข้างหน้าอาคาร

ภาพที่ 3.12 : ผังพื้นที่ของอนุสรณ์สถาน 14 ตุลา

ที่มา : Museum Thailand , สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ

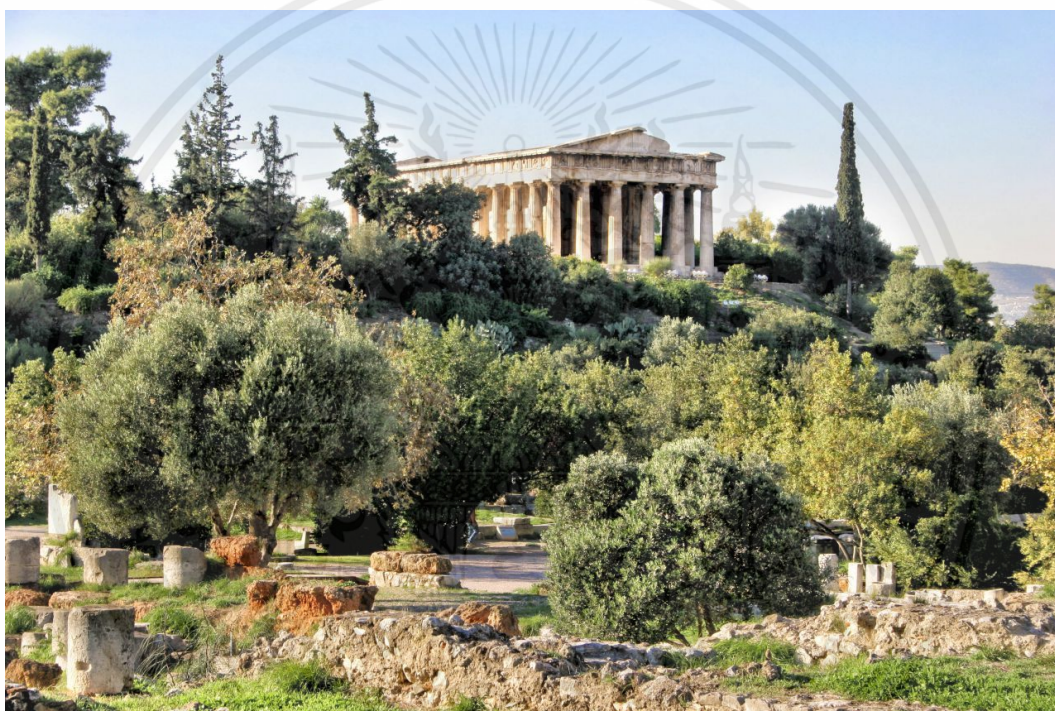
(1) ข้อดีของโครงการ สร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้

(2) ข้อเสียของโครงการ ในตัวข้อมูลที่แสดงมีเพียงภาษาไทย ซึ่งอาจยากต่อการ

สื่อสารกับชาวต่างชาติที่ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ 14 ตุลา

3.3 สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ57'

3.3.1 อะกอร่า : พื้นที่สาธารณะแห่งเอเธนส์ (Agora : Public space of Athenian)

ภาพที่ 3.13 Agora of Athens

ที่มา : Greeka [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563

1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

- ประเภทของโครงการ พื้นที่สาธารณะ , ตลาด , ชุมชนทางการเมือง

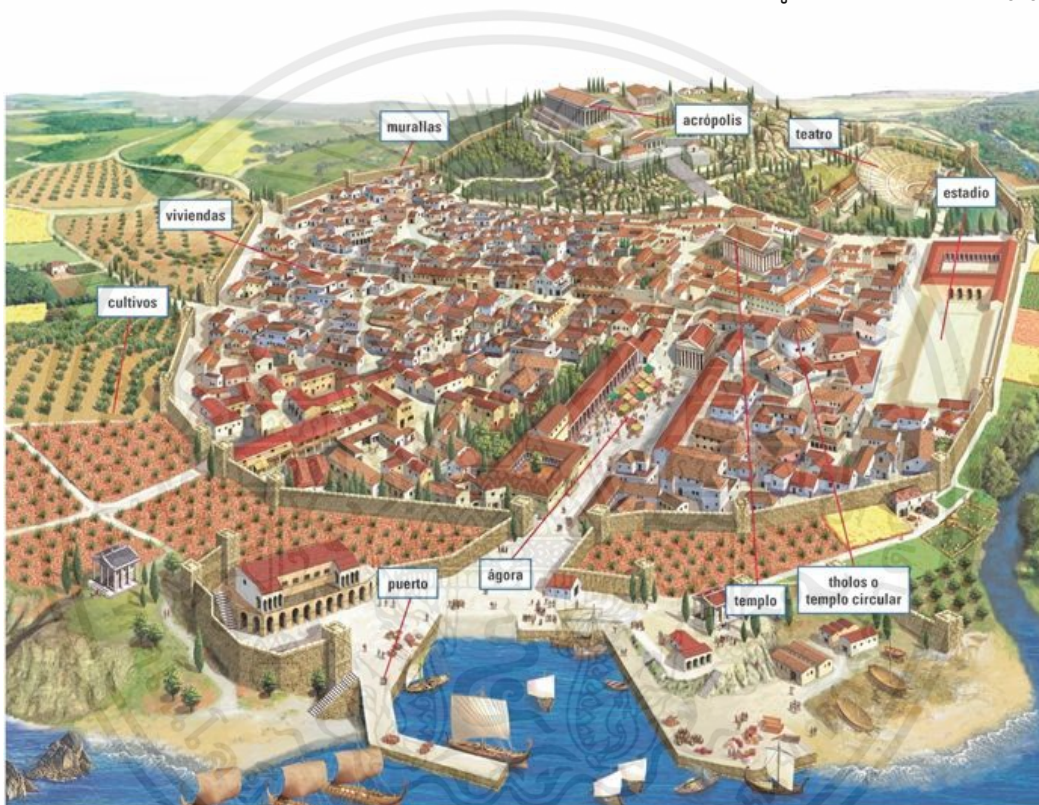
2) ที่ตั้งของโครงการ

- ตำแหน่งที่ตั้ง Adrianou 24, Athina 105 55, Greece

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) แนวความคิดของโครงการ

สถาปัตยกรรมที่มาจากแนวคิดรากฐานของประชาธิปไตย ที่ว่าด้วยการขับเคลื่อนหรือตัดสินใจ ผ่านเสียงส่วนใหญ่ของผู้คน มีกระบวนการพูดคุย ถกเถียง เพื่อหาข้อสรุปและการตัดสินใจร่วมกัน แอกร่า (Agora)² ทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะของชาวกรีกโบราณ มีรูปแบบการใช้งานเหมือนตลาดที่พ่อค้าและสินค้าจากทั่วสารทิศมารวมตัวกัน เป็นพื้นที่ที่ผู้คนมารวมตัวกัน แต่เนื่องจากสังคมกรีกเป็นสังคมประชาธิปไตย การรวมตัวกันที่แอกร่าจึงไม่ได้มีแค่การค้าขาย แต่เป็นพื้นที่ที่ทิว พ่อค้า นักปรัชญา และนักการเมืองมารวมตัวแลกเปลี่ยน ถกเถียงกัน ในยุคนั้นการเข้าถกเถียงในแอกร่า แม้ว่าจะเป็นสิทธิของผู้ชายเท่านั้น แต่แอกร่านั้นทำหน้าที่เป็นเหมือนพื้นที่สาธารณะ และเป็นพื้นที่ที่นำไปสู่ความออกเเจทางปัญญา

ภาพที่ 3.14 ตำแหน่งของ Agora

ที่มา : Ancient History [ออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2563]

4) องค์ประกอบของโครงการและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ

- (1) ตลาด
- (2) อาคารสภา (Bouleuterion or Council House)

² ฐิติกร สังข์แก้ว และ บดินทร์ สายแสง (2555). บทสำรวจพื้นที่สาธารณะของ “อะกร่า” แห่งเอเธนส์ : ตลาดทางเศรษฐกิจ ชุมชนทางการเมือง และสนามรบทางปรัชญา. วารสารวิชาการกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) พื้นที่ประชุมพลเมือง (Pnyx)

5) การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ

(1) ข้อดีของโครงการ เนื่องจากการมีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายเป็นพื้นที่สาธารณะที่ได้อบรมเอาผู้คนที่หลากหลายมาปฏิสัมพันธ์กัน เป็นพื้นฐานของการสร้างสังคมการเมือง (political society) ที่มีได้แยกออกจากประชาสังคม (civil society)

(2) ข้อเสียของโครงการ อ้างอิงจากข้อมูลตามประวัติศาสตร์กล่าวว่า การที่เป็นความขัดแย้งจึงหมายถึงการปฏิเสธอะกอร่า และในเมื่ออะกอร่าคือรากฐานของสังคมการเมืองแล้ว การปฏิเสธอะกอร่าจึงหมายถึงการปฏิเสธโพลิส (polis) ด้วยเช่นเดียวกัน ทำให้ผู้คนที่คิดเห็นต่างออกไป ในกรณีของนักปรัชญาโสเครตีส ได้ใช้อะกอร่าเป็นพื้นที่สำหรับแสวงหาความจริงบางอย่าง แต่แล้วกลับเสียชีวิตด้วยการตัดสินของพลเมืองร่วมชาติเนื่องจากปฏิเสธข้อถกเถียง

3.3.2 ไฮด์ปาร์ค (Hyde Park)

ภาพที่ 3.15 ไฮด์ปาร์ค (Hyde Park)

ที่มา : Royal Parks [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 18พฤศจิกายน 2563

- 1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ
  - เจ้าของโครงการ The Royal Park
  - ประเภทของโครงการ สวนสาธารณะ
  - เวลาทำการ ทุกวัน เวลา 05.00 – 24.00 น.
- 2) ที่ตั้งของโครงการ
  - ตำแหน่งที่ตั้ง London, United Kingdom
  - พื้นที่ที่ตั้งโครงการ 900 ไร่ หรือ 1,440,000 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) แนวความคิดของโครงการ

ตามบริบทของพื้นที่ที่เคยเป็นส่วนส่วนพระองค์ ในตอนหลังกลายมาเป็นสวนสาธารณะกลางลอนดอนก่อตั้งขึ้นโดย Henry Vill ในปี ค.ศ. 1536 เป็นสวนสาธารณะที่ประชาชนทั่วไปต่างขนานนามให้เป็น “ปอดของเมือง” ใช้เป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือในส่วนโซน Speakers’ Corner คือการที่ประชาชนมายื่นพูด วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลไปจนถึงความเป็นไปของสังคม ซึ่งประเทศไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามก็ได้รับอิทธิพลจากไฮด์ปาร์คเช่นเดียวกัน คือมีการเปิดเวทีไฮด์ปาร์คขึ้นที่สนามหลวง จากการปราศรัยเล็กๆ ส่งผลกระทบต่อวงกว้างกลายเป็นการปราศรัยใหญ่โต มีเวที มีเครื่องเสียงกลางท้องสนามหลวง แม้ว่าจอมพล ป. พิบูลสงคราม จะมีประเด็นทางการเมืองในการเปิดเวทีไฮด์ปาร์ค แต่ก็ถือเป็นกิจกรรมทางประชาธิปไตย ที่ทำให้สังคมไทยคุ้นเคยกับกิจกรรมการปราศรัยมากขึ้น เสรีภาพแห่งการพูดนี้เป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวอังกฤษที่ถือปฏิบัติกันมายาวนานจวบจนได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายในที่สุด ถือเป็นชัยชนะของประชาชนที่เรียกร้องสิทธินี้มายาวนาน บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น คาร์ล มาร์ซ (Karl Marx) และวลาดีเมียร์ เลนิน (Vladimir Lenin) ต่างก็เคยมาพูดที่ Speakers’ Corner

ภาพที่ 3.16 Speakers’s Corner ภายในไฮด์ปาร์ค (Hyde Park)

ที่มา : Silpa-Mag [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563

4) องค์ประกอบของโครงการและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ

(1) อนุสรณ์สถานที่สำคัญตามประวัติศาสตร์

- อนุสรณ์สถานทหารม้า (Cavalry Memorial)
- อนุสรณ์ 7 กรกฎาคม (7 July Memorial)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อนุสรณ์สถานสงครามกองทัพนอร์เวย์(Norwegian War Memorial)
  - ประตูเจ้าหญิงเอลิซาเบธ (Queen Elizabeth Gate)
- (2) โซนสำหรับการพูด (Speakers' Corner) : โซนที่มีคนออกมา กล่าวอภิปราย หรือกล่าวแสดงความคิดเห็น ต่อหน้าสาธารณชน ได้อย่างอิสระ หรือแม้กระทั่งใช้เป็นสถานที่ชุมนุมทางการเมือง
- (3) โซนกีฬาและกิจกรรมเพื่อความบันเทิง (Sports and leisure)
- กิจกรรมทางน้ำ (Serpentine Boathouse)
  - กิจกรรมขี่ม้า (Horse Riding)
  - ว่ายน้ำ (Swimming)
  - เทนนิส (Tennis)
- (4) โซนสำหรับสัตว์และพืชพันธุ์หลากชนิด (Wildlife) : พื้นที่เป็นทุ่งหญ้า มีผีเสื้อ แมลง นกชนิดต่างๆ อาศัยอยู่บริเวณรอบๆ มีทะเลสาบที่มีนกและหงส์อยู่ในน้ำ

ภาพที่ 3.17 องค์ประกอบต่างๆ ภายในไฮด์ปาร์ค (Hyde Park)
ที่มา : Royal Parks [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 5) ผู้ใช้งานในโครงการ : ประชากรชาวอังกฤษและรวมไปถึงนักท่องเที่ยว
- 6) การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ

(1) ข้อดีของโครงการ เป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถจัดสรรพื้นที่ ให้มีความหลากหลายทางกายภาพ สร้างบรรยากาศของการแสดงออกโดยเสรีผ่าน Speakers’s Corner การพูดที่ถูกละเว้นหลักของเสรีภาพ นั้นจึงก่อให้เกิด “การวิพากษ์วิจารณ์” อย่างมีเหตุมีผลบนหลักการของ “ประชาธิปไตย” โดยที่ผู้คนในเมืองก็สามารถมาใช้พื้นที่สาธารณะ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้เช่นกัน

(2) ข้อเสียของโครงการ -

3.3.3 เดอะ วาสเซล (The Vessel Public Landmark)

ภาพที่ 3.18 เดอะ วาสเซล (The Vessel Public Landmark)

ที่มา : Huston Yards [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

- 1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ
  - สถาปนิก Thomas Hetherwick
  - เจ้าของโครงการ Hudson Yards
  - ประเภทของโครงการ พื้นที่สาธารณะ (Public Square and Gardens)
  - เวลาทำการ ทุกวัน เวลา 11.00 – 19.00 น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ที่ตั้งของโครงการ

- ตำแหน่งที่ตั้ง 20 Hudson Yards, New York, NY
10001, United States
- พื้นที่ที่ตั้งโครงการ 2,210 ตารางเมตร

3) แนวความคิดของโครงการ

ภาพที่ 3.19 แนวคิดของโครงการเดอะ วาสเซิล (The Vessel Public Landmark)

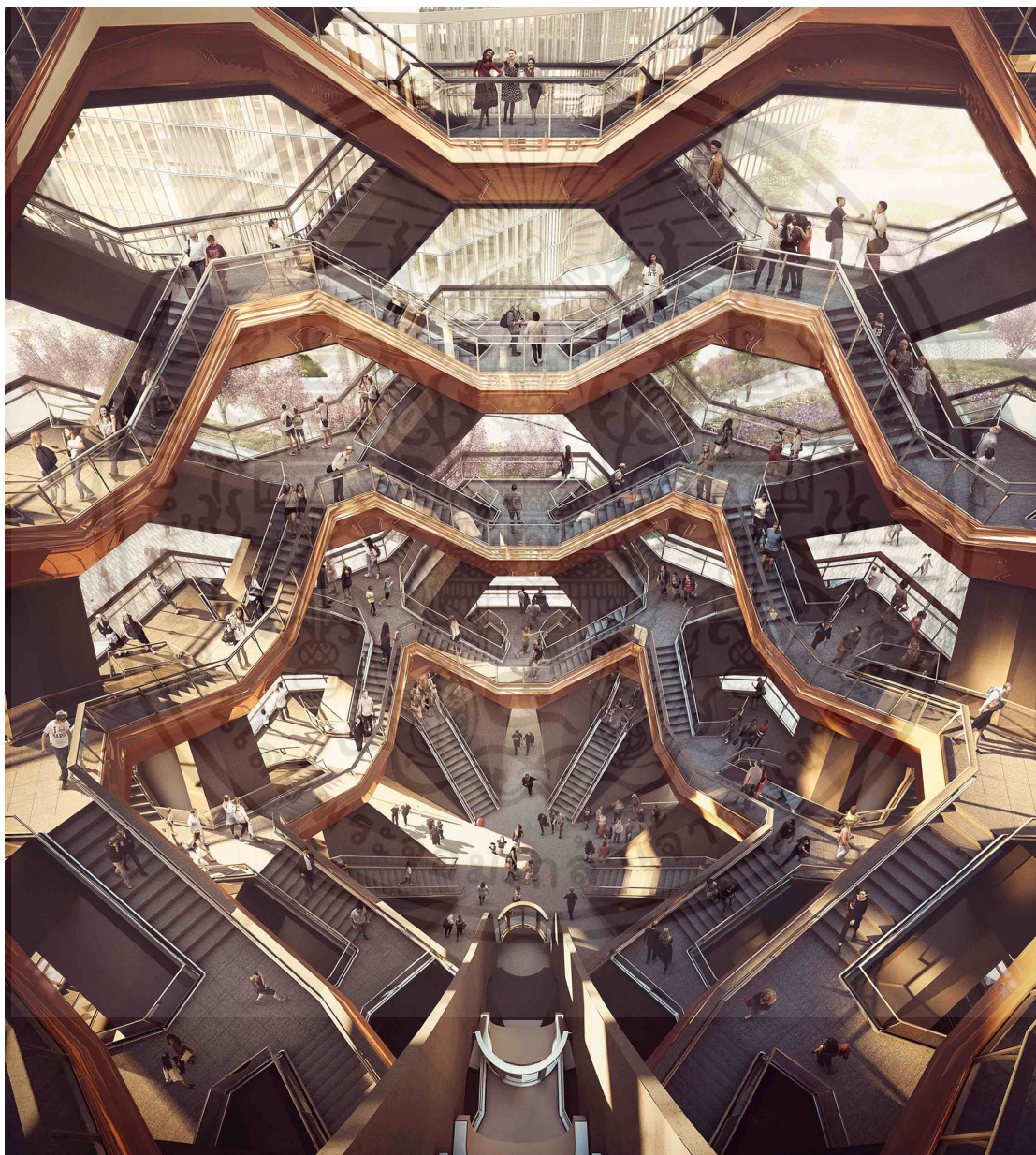
ที่มา : Hetherwick [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

The Vessel เป็นเสมือนงานสถาปัตยกรรมกึ่งประติมากรรมชิ้นเอกที่ตั้งอยู่บนลานกว้างใจกลาง Hudson Yards โดยมี Nelson Byrd Woltz รับหน้าที่ออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมของลานโดยรอบ แม้จะถูกรายล้อมรอบด้านด้วยอาคารกระจกหน้าตาคล้ายสมัย ซึ่งเป็นผลงานความร่วมมือของสถาปนิกมีชื่อเสียงด้านอาคารสูงอย่าง Diller Scofidio + Renfro, Skidmore Owings & Merrill, Kohn Pedersen Fox และ Foster + Partners แต่โครงสร้างบันไดสีทองแดงวาวจับตากับเหล็กสีดำสนิสนี้กลับตั้งโดดเด่น ทำหน้าที่เป็นจุดรวมสายตาขึ้นเยี่ยมให้แก่ผู้คนจำนวนนับแสนที่เข้ามาเยี่ยมชมพื้นที่แห่งนี้ในแต่ละวัน และเมื่อจุดประสงค์หลักของงานชิ้นนี้คือการเชื้อเชิญให้คนได้เข้าไปใช้งาน

ด้วยแรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมบ่อน้ำขั้นบันไดโบราณหรือที่เรียกกันว่า Stepwell ของอินเดีย Heatherwick ได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์เป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่โดยผ่านการทดลองแบบจำลองแนวคิดจากหลายรูปทรงจนออกมาเป็นชุดบันได 154 ชุด ประกอบกันจากวงกลม 8 วงที่ซ้อนกันขึ้นไป โดยเริ่มจากวงขนาดเล็กบริเวณฐานและค่อย ๆ ขยายขนาดขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงยอดที่เป็นวงกลมขนาดใหญ่ที่สุด ในแต่ละชั้นประกอบด้วยวงกลมโครงสร้างบันไดซ้อนกันสองวง โครงสร้างใต้ท้องบันไดถูกหล่อด้วยผิวทองแดงมัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

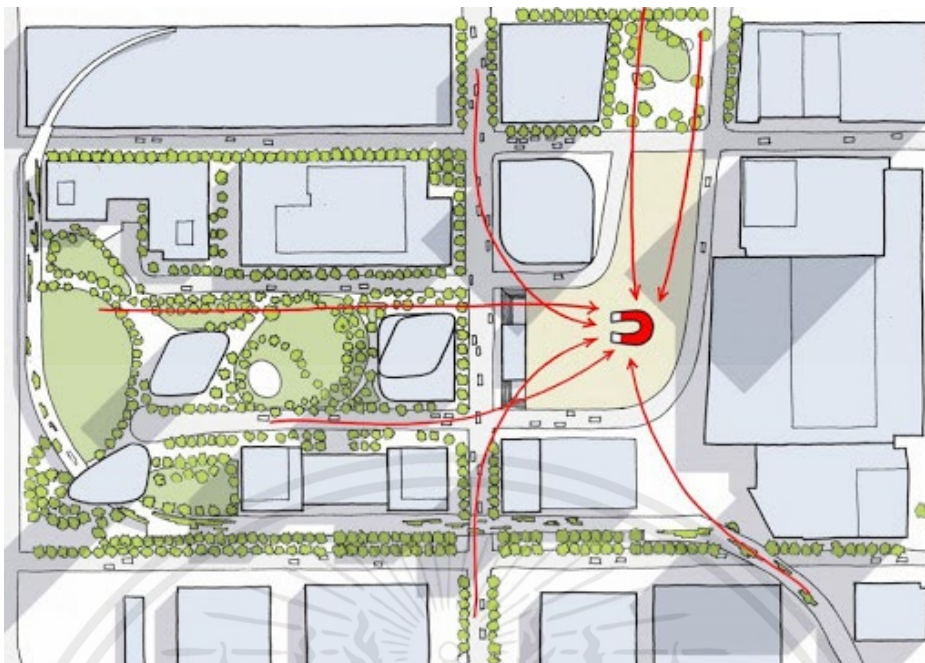
วาว ตัดกับส่วนกลางที่เปลือยให้เห็นโครงสร้างเหล็กทาสีดำสนิท บันไดชั้นนอกและชั้นในมีทางขึ้นและลงเป็นอิสระจากกันแต่ถูกเชื่อมต่อกันด้วยชานพักขนาดใหญ่ เมื่อเดินขึ้นไปจะพบว่าในแต่ละชั้นนั้นเราสามารถเลือกเส้นทางเดินได้อย่างอิสระ เอื้อให้คนได้เดินและหยุดแวะตามจุดต่าง ๆ ตามใจชอบ จะเดินวนขึ้นลงให้ครบรอบวงกลมเพื่อละเมียดวิวที่เปลี่ยนไปในแต่ละมุม แต่ละความสูงอย่างช้า ๆ แล้วค่อยขยับขึ้นไปทีละชั้น หรือจะเลือกเดินวนขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การชมวิวกจากมุมสูงที่สุดก่อนจะเดินกลับลงมาช้า ๆ ก็สุดแล้วแต่ความต้องการของแต่ละคน

ภาพที่ 3.20 มุมมองภายในเดอะวาสเชิล (The Vessel Public Landmark)

ที่มา : Hetherwick [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

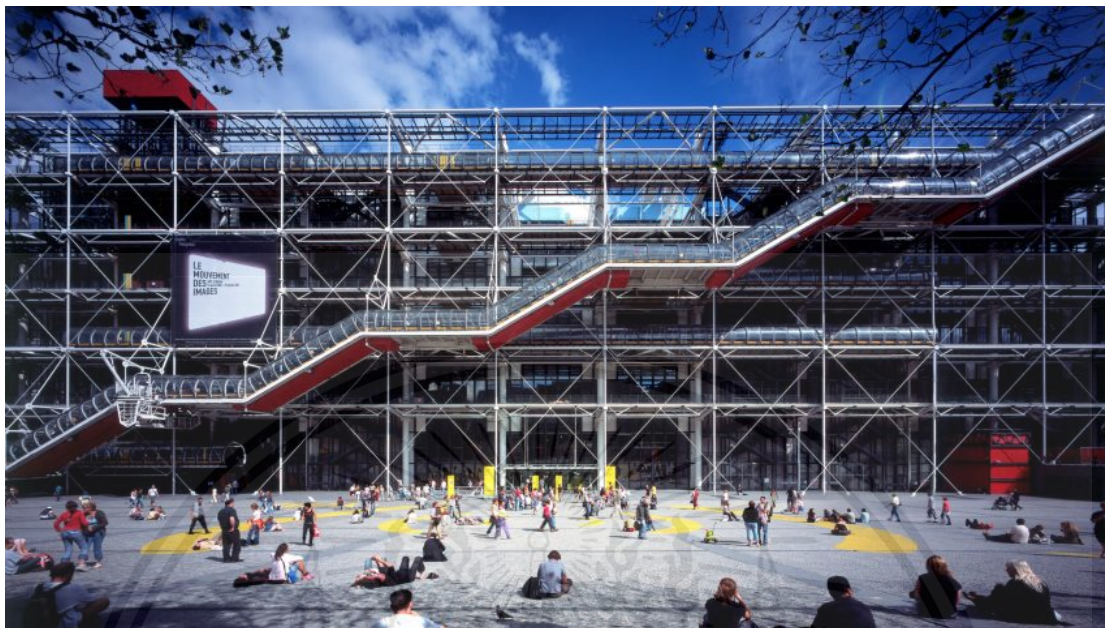
ภาพที่ 3.21 การเชื่อมต่อกับบริบท Huston Yards

ที่มา : Hetherwick [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

- 4) องค์ประกอบของโครงการและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ
  - (1) พื้นที่สาธารณะบันไดกว่า 154 ชุด (2,500 ขั้น) จุดพักอีก 80 จุด และลิฟต์สำหรับผู้พิการ เพื่อเชื่อมต่อไปยังองค์ประกอบอื่นๆของโครงการ
  - (2) ร้านอาหาร
  - (3) โรงภาพยนตร์
  - (4) โรงแรม
  - (5) พื้นที่จัดงานและนิทรรศการศิลปะ

- 5) การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ
  - (1) ข้อดีของโครงการ เป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดการเข้าถึงของผู้มาเยี่ยมชม จากคุณสมบัติของบริบทเป็นจุดแข็งในการเข้าถึงและมองเห็นของโครงการ มีการรวมองค์ประกอบที่หลากหลายไว้ จึงทำให้เกิดเป็นศูนย์รวมของเมืองและแลนด์มาร์ค มีโครงสร้างและระเบียบคิดของโครงสร้างที่น่าสนใจ สามารถนำมาต่อยอดสู่กระบวนการคิดค้นส่วนต่างๆของโครงการได้
  - (2) ข้อเสียของโครงการ -

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.4 ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติฌอร์ฌปงปีดู (Centre Georges Pompidou)

ภาพที่ 3.22 ศูนย์ฌอร์ฌปงปีดู หรือ ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม (Centre Georges Pompidou)

ที่มา : Dezeen [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

ศูนย์ฌอร์ฌ ปงปีดู หรือ ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม (Centre Georges Pompidou) ถูกจัดสร้างขึ้นตามความตั้งใจของประธานาธิบดี Georges Pompidou ที่ต้องการให้ปารีสมีจุดศูนย์กลางของวัฒนธรรม Centre georges pompidou ฝรั่งเศสมักจะเรียกว่า Beaubourg นับเป็นศูนย์กลางการสร้างสรรคศิลปะที่รวบรวมทุกอย่างไว้ ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ฮอลล์เพื่อจัดการแสดงดนตรี ร้านขายของ จนถึงภาพยนตร์ จึงทำให้ Centre georges pompidou มีศิลปะจากหลายยุคหลายสมัยที่มาผลิตเปลี่ยนมาจัดแสดงตลอดปี

1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

- สถาปนิก Richard Rogers and Renzo Piano
- เจ้าของโครงการ -
- ประเภทของโครงการ ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม
- เวลาทำการ ทุกวัน เวลา 08.00 – 19.00 น.

2) ที่ตั้งของโครงการ

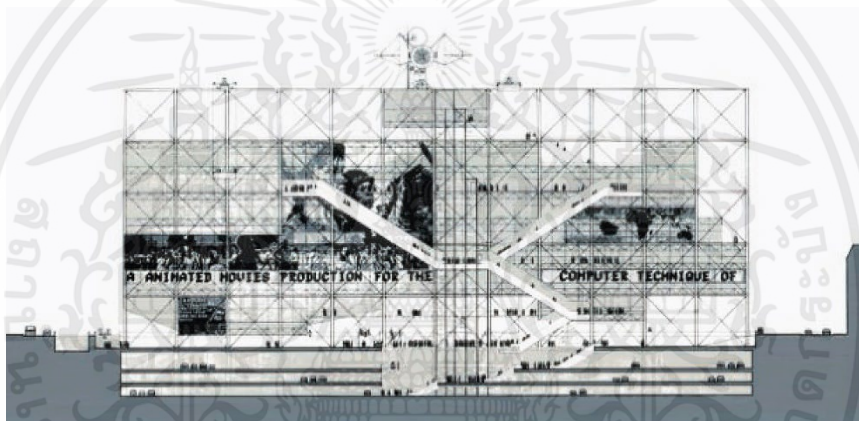
- ตำแหน่งที่ตั้ง Paris, France
- พื้นที่ที่ตั้งโครงการ 103,305 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) แนวความคิดของโครงการ

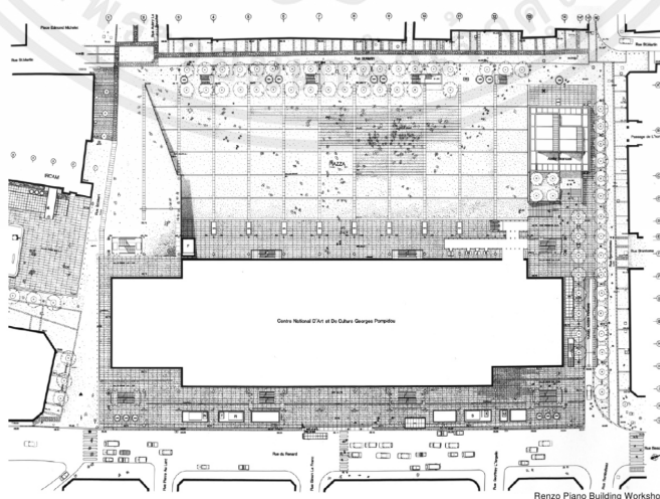
นับเป็นสถาปัตยกรรมที่มีชื่อเสียงตามแบบ Avant-Garde โดยมีคอนเซ็ปต์ว่า inside Out ที่ออกแบบให้ในตัวอาคารเองมีเนื้อที่ใช้สอยแบบโล่ง แต่นำสาธารณูปโภคทั้งหมดภายในอาคารไม่ว่าจะเป็นบันไดเลื่อน ลิฟต์ ท่อน้ำ สายไฟ ช่องระบายอากาศ ฯลฯ ออกมาเปลือยอยู่ภายนอกอาคารทั้งหมด แล้วนำแม่สีอย่างแดง เหลือง น้ำเงิน มาทาอยู่ภายนอกสามารถสร้างความโดดเด่นให้กับตัวอาคารราวกับเป็นผลงานศิลปะอันล้ำค่า เมื่อผู้คนจำนวนมากพากันเข้ามาใช้สอยพื้นที่ในอาคาร ตัวอาคารจะกลายเป็นสภาพไม่ต่างจากเวทีการแสดงที่อวดกิจกรรมทั้งภายในและนอกตัวอาคาร ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ที่มันถูกสร้างขึ้น นี่คือนิยามสถาปัตยกรรมที่หมายใจจะให้ เป็น “สถานที่อเนกประสงค์” ท่ามกลางเมืองปารีส , ฝรั่งเศส

4) องค์ประกอบของโครงการและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในโครงการ

ภาพที่ 3.23 รูปตัดศูนย์จอร์จแปงปีดู

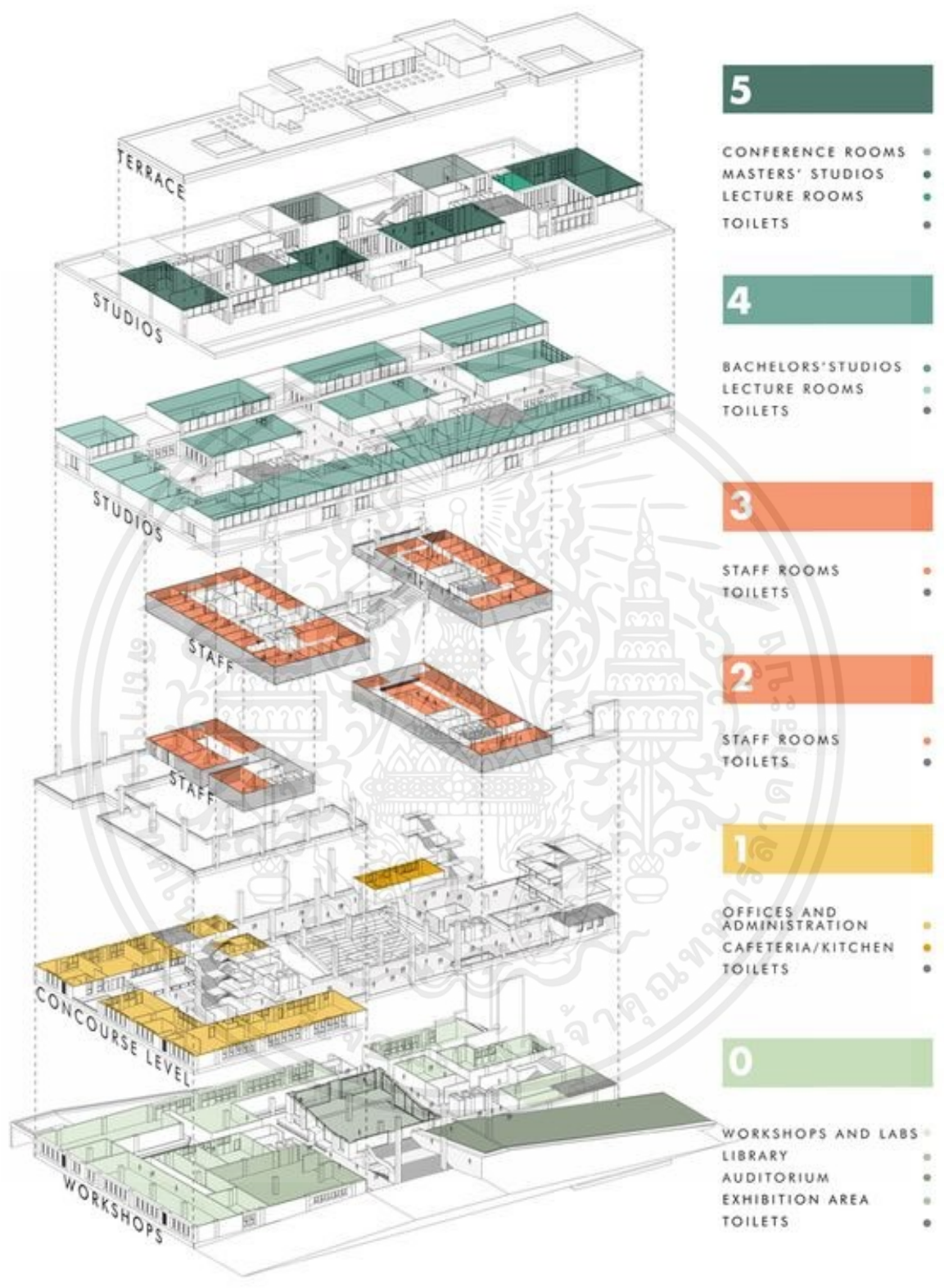
ที่มา : Archdaily [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

ภาพที่ 3.24 ผังพื้นศูนย์จอร์จแปงปีดู

ที่มา : Archdaily [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.25 การแบ่งองค์ประกอบของศูนย์จอร์จปิงตู

ที่มา : Archdaily [ออนไลน์] , สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (1) Workshops And Labs
- (2) Library
- (3) Auditorium
- (4) Exhibition Area
- (5) Office And Administration
- (6) Cafeteria / Kitchen
- (7) Staff Room
- (8) Bachelor's Studio
- (9) Lecture Room
- (10) Conference Room
- (11) Master's Studio
- (12) Toilet

5) การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของโครงการ

- (1) ข้อดีของโครงการ เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ที่มีการจัดการพื้นที่การใช้งานได้อย่างลงตัว และมีแนวคิดนำมาสู่เอกลักษณ์ของรูปแบบอาคารที่พิเศษ
- (2) ข้อเสียของโครงการ -

3.4 การสรุปข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง

3.4.1 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง

จากการศึกษาอาคารและพื้นที่ตัวอย่างข้างต้น พบจุดร่วมกันในแต่ละโครงการ จึงนำมาซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลไปสู่กระบวนการออกแบบ ที่สามารถจำแนกออกเป็นประเด็นหลักสำคัญได้ดังนี้

1) ที่ตั้งโครงการ

จุดร่วมของที่ตั้งโครงการข้างต้นพบว่า เป็นพื้นที่ที่มักจะมีการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ผ่านบริบทโดยรอบ เป็นพื้นที่ที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่าย มักจะอยู่กลางเมืองและมีประวัติศาสตร์ร่วมกับเมืองไม่จำเป็นต้องยึดโยงอยู่กับสถาปัตยกรรมประเภทใดประเภทหนึ่ง

2) ผู้ใช้โครงการ

เนื่องจากโครงการมีความเป็นสาธารณะอย่างมาก และมีความต้องการให้ผู้คนเข้ามาใช้งานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตามแนวคิดหลักของประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนในสังคมจึงเป็นคำที่เหมาะสมในประเด็นของผู้ใช้โครงการ สะท้อนให้เห็นว่าทุกเสียงของประชาชนมีค่าโดยเท่าเทียม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) องค์ประกอบโครงการ

องค์ประกอบโดยส่วนใหญ่มักเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้คนมาพบปะกันในสังคม การแสดงออกทางสังคมถูกคิดเป็นส่วนหนึ่งในทุกโครงการ แต่ไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยไร้องค์ประกอบอื่นๆ เช่น ตลาด โรงละคร กิจกรรมทางกีฬาหรือกิจกรรมเพื่อความบันเทิง และอื่น ๆ

4) วิสัยทัศน์โครงการ

ในการสร้างพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง มักมีความมุ่งหวังมอบคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้คนในสังคม การมองเห็นประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และยังสามารถแสดงออกทางความคิดได้เป็นประเด็นหลักของโครงการตัวอย่าง สังคมที่ผู้คนเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็เสียง สิทธิ หรือศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ เป็นอีกหนึ่งเป้าหมายของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้โครงการ

4.1 การศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดผู้ใช้โครงการ

การศึกษาข้อมูลผู้ใช้บริการของโครงการมานุษยสถาน เพื่อนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรม เป็นการวิเคราะห์เพื่อกำหนดพื้นที่รองรับการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวคิดในการวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งาน มีผลมาจากจุดประสงค์ของโครงการที่มีความต้องการให้ผู้ที่เข้ามาใช้งานมีความหลากหลาย

4.1.1 การศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการ

จากจุดประสงค์ของโครงการที่ต้องการให้ผู้มาใช้บริการ คือ ทุกคน ในสังคมสามารถเข้าถึงได้ ไม่มีอคติในการวิเคราะห์ผู้มาใช้งาน เลี่ยงวิธีการเลือกจากวาทกรรมทางสังคมที่มอบให้ผู้คน เชื้อชาติ เพศ ศิวิลี หรือสถานภาพทางสังคม จึงนำมาสู่เกณฑ์ในการเลือกวิเคราะห์ผู้มาใช้บริการโดยไม่มีการเน้นเฉพาะแค่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงอย่างเดียว จึงนำมาสู่กระบวนการวิเคราะห์ผู้ให้บริการผ่าน ช่วงวัย (Generation) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การออกแบบ ผนวกเข้ากับกิจกรรมที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

ในสังคมที่มีผู้คนหลากหลาย บ่อยครั้งที่คนวัยเดียวกันมักมีพฤติกรรมบางอย่างคล้าย ๆ กัน และคนที่มีช่วงวัยแตกต่างกันก็มักจะมีแนวคิดและพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย ‘ช่วงวัย’ หรือ ‘เจนเนอเรชัน’ (generation) ซึ่งเป็นแนวคิดทางสังคมวิทยาใช้แบ่งกลุ่มคนกว้าง ๆ ตามช่วงเวลาที่เกิด การเกิดในยุคที่ต่างกัน เติบโตมาในสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้คนในแต่ละยุคหรือแต่ละเจนมีความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมบางอย่างที่แตกต่างกันออกไป

4.1.1.1 การแบ่งประเภทของช่วงวัย (Generation)

- 1) เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) : เกิดระหว่างพ.ศ. 2489 - 2507
- 2) เจนเอ็กซ์ (Generation X) : เกิดระหว่างพ.ศ. 2508 - 2523
- 3) เจนวาย (Generation Y) : เกิดระหว่างพ.ศ. 2524 - 2543
- 4) เจนซี (Generation Z) : เกิดพ.ศ. 2544 เป็นต้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.1 : การแบ่งช่วงวัยที่สะท้อนผ่านการเกิดในยุคที่ต่างกัน

ที่มา : สุขภาพคนไทย, 2559 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาลัษณ์มหิตล, สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2563

เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer Generation) หรือ “Gen-B” ซึ่งเป็นคนสูงอายุในปัจจุบัน (พ.ศ. 2489-2507) คนกลุ่มนี้เป็นผลผลิตหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่แต่ละประเทศต้องการเร่งผลิตประชากรเพื่อมาพัฒนาประเทศที่บอบช้ำ โดยเขาได้รับรู้ถึงความลำบากของพ่อแม่ ความแร้นแค้นทางเศรษฐกิจ ภาวะวุ่นวายต่างๆ ทำให้มีความอดทนสูง สู้งาน ชอบทำงานและประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง เนื่องจากมีประชากรจำนวนมากที่เกิดในช่วงเดียวกัน ทำให้มีการแข่งขันสูง นอกจากนั้นคนเจนบียังยึดระบบชนชั้น ตรงนี้หมายถึงการทำงาน เนื่องด้วยสมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่ทันสมัยและแพร่หลายทำให้องค์ความรู้ตกอยู่กับชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง ฉะนั้น เขาจึงเชื่อมั่นและรับฟังคำสั่งจากผู้นำหรือหัวหน้างานที่มีองค์ความรู้มากกว่า ขณะเดียวกัน คนยุคนี้อาศัยชีวิตเรียบง่าย เป็นคนเก็บออมมากกว่าใช้

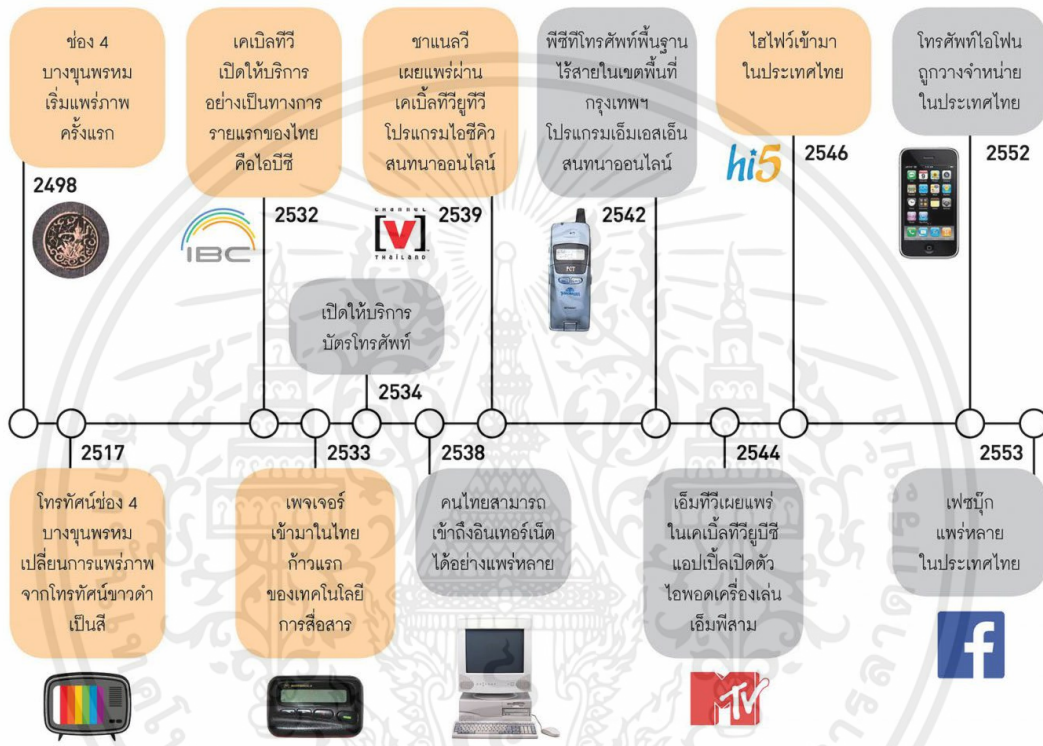
เจนเอเรชั่นเอ็กซ์ (Generation X) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “Gen-X” ซึ่งเป็นคนวัยทำงานในยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2508-2523) เป็นผลกระทบจากการผลิตประชากรล้นจนต้องคุมกำเนิด ขณะเดียวกันเทคโนโลยีเริ่มทันสมัยและแพร่หลายขึ้น และเริ่มมีตัวเลือกมากขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้เริ่มมีความอดทนน้อยลง มักจะตั้งคำถามว่าทำไมชีวิตต้องทน ในเมื่อมีโอกาสและตัวเลือกมากขึ้น คนเจนนี้ยังทำงานด้วยตัวเองยึดระบบชนชั้นน้อยลง เก็บออมและใช้เท่าที่มีเลือกทำงานที่ชอบ รักอิสระ และมีความคิดสร้างสรรค์

เจนเอเรชั่นวาย (Generation Y) หรือ “Gen-Y” ซึ่งเป็นคนวัยตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายถึงเริ่มทำงานใหม่ (พ.ศ. 2524-2543) คนกลุ่มนี้เกิดมาพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยและแพร่หลาย รวมทั้งองค์ความรู้ทำให้มีความอดทนเริ่มน้อยลง สมาธิสั้นขึ้น ชอบ Copy-Paste และเปลี่ยนงานบ่อย คนเจนนี้ไม่ชอบชนชั้น ซึ่งตรงนี้หมายถึงการทำงานและใช้ชีวิต โดยเด็กยุคนี้อชอบการทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกันมากกว่าฟังคำสั่งจากหัวหน้าหรือผู้นำอย่างเดียว และการบังคับขู่เข็ญจากพ่อแม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจนเนอเรชั่นซีหรือแซด (Generation Z) หรือ “Gen-Z” (พ.ศ. 2544 ขึ้นไป) ซึ่งเป็นคนกลุ่มวัยตั้งแต่แรกเกิดถึงมัธยมศึกษาตอนต้น คนกลุ่มนี้เกิดมาด้วยการเลี้ยงดูที่เพียบพร้อม เทคโนโลยีทันสมัยและแพร่หลาย รวมถึงองค์ความรู้ เพียงกระดิกนิ้วก็ได้สิ่งที่ต้องการและมีตัวเลือกมาก ทำให้คนกลุ่มนี้มักทำในสิ่งที่ชอบ ชอบความสะดวกสบาย ไม่ชอบพิธีการ และสามารถทำอะไรหลายๆ อย่างได้ในคราวเดียวกัน

4.1.1.2 การรับรู้ข่าวสารและมุมมองของแต่ละช่วงวัย

ภาพที่ 4.2 : การเข้ามาของเทคโนโลยีสะท้อนการรับรู้และวิถีการสื่อสารของแต่ละช่วงวัย

ที่มา : สุภาพคนไทย, 2559 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2563

เบบีบูมเมอร์	เจนเอ็กซ์	เจนวาย	เจนซี
<ul style="list-style-type: none"> เคยชินกับการเป็นผู้รับสื่อทางเดียว และพร้อมจะเชื่อว่าสารที่ส่งผ่านมานั้นเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (เพราะมีสื่อมวลชนกรองข้อมูลมาแล้ว) มักเชื่อข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่ "ตนเอง" ให้ความเชื่อถือและคุ้นเคย เช่น รายการโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ 	<ul style="list-style-type: none"> เชื่อถือข้อมูลจากสื่อดั้งเดิมมากโดยเฉพาะข่าว แต่ก็ให้ความสนใจสื่อออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียเพื่อติดตามทันกระแสสังคม สื่อโทรทัศน์ได้รับความนิยมจากเจนเอ็กซ์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อโซเชียล และหนังสือพิมพ์ 	<ul style="list-style-type: none"> เสพสื่อออนไลน์มากและมีแนวโน้มที่จะเชื่อถือในสื่อใหม่มากขึ้น แต่ยังคงเชื่อถือสื่อดั้งเดิมอยู่ กลุ่มเจนวายรับข่าวสารผ่านช่องทางสื่อออนไลน์น้อยที่สุด รองลงมาคือโทรทัศน์ ตามด้วยเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันข่าว 	<ul style="list-style-type: none"> เสพข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์น้อยที่สุด แต่ก็ยังคงให้ความเชื่อถือในสื่อดั้งเดิมอย่างโทรทัศน์ รับข่าวสารจากสำนักข่าวออนไลน์ที่ไม่เป็นทางการ แต่ให้ความเชื่อถือในสำนักข่าวที่เป็นทางการมากกว่า

ภาพที่ 4.3 : พฤติกรรมการเสพสื่อของแต่ละช่วงวัย

ที่มา : สุภาพคนไทย, 2559 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

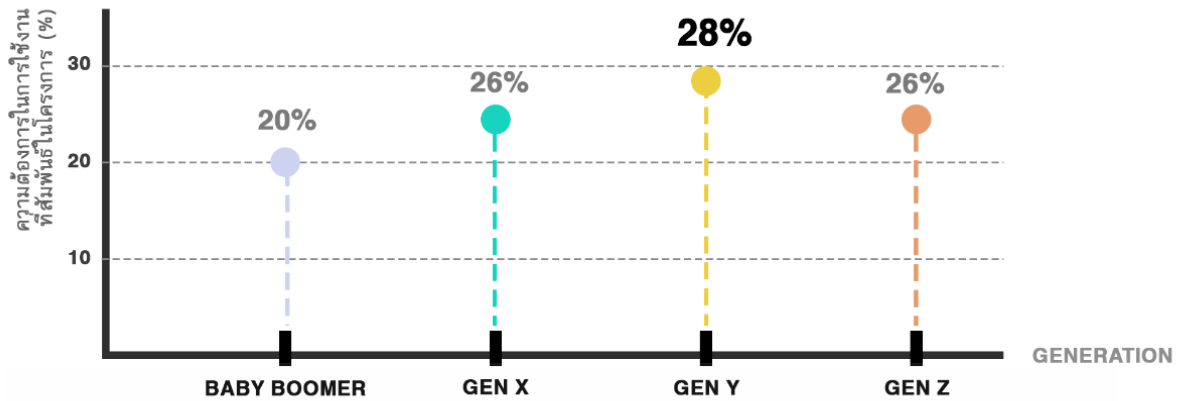
4.1.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้บริการผนวกกับกิจกรรมในโครงการ

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมและภาพรวมวิถีชีวิตของแต่ละช่วงวัยแล้ว สามารถนำมาสู่กระบวนการในการออกแบบ เพื่อสร้างบรรยากาศการสื่อสารระหว่างช่วงวัย จึงวิเคราะห์เชื่อมโยงกิจกรรมองค์ประกอบหลักที่เกิดขึ้นในโครงการ ให้สัมพันธ์กับแต่ละช่วงวัยโดยคาดการณ์จากความต้องการและความสนใจในแต่ละวัย

ตาราง 4.1 แสดงการเชื่อมโยงกิจกรรมองค์ประกอบหลักและพฤติกรรมความสนใจตามช่วงวัย

องค์ประกอบหลักของโครงการ	ช่วงวัย (Generation)			
	GEN B	GEN X	GEN Y	GEN Z
1) Create!				
Multi-Purpose		◆	◆	◆
2) Share!				
Sharing Space	◆	◆		
3) Think!				
Spiritual Space	◆	◆	◆	◆
Reading Room	◆	◆	◆	◆
Exhibition		◆	◆	◆
4) Listen!				
Counseling space	◆	◆	◆	◆
5) Play!				
Playground			◆	◆
6) Say!				
Expression space l plaza		◆	◆	◆
Petition Place	◆	◆	◆	◆
Seminar room	◆	◆	◆	◆
Theater			◆	◆
7) Relax				
Relaxing Space	◆	◆	◆	◆
Marketplace	◆	◆	◆	
Restroom	◆	◆	◆	◆
จำนวนความต้องการใช้งานพื้นที่	9	12	13	12
คิดเป็นร้อยละ	20	26	28	26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

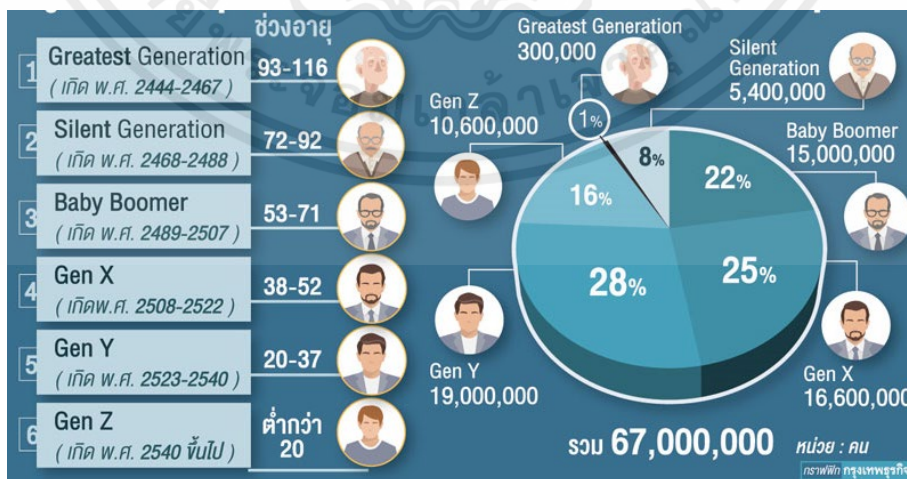

ภาพที่ 4.4 : สรุปพฤติกรรมความต้องการในแต่ละช่วงวัยที่สอดคล้องกับการใช้งานโครงการ
ที่มา : ทีมพิก้า เวชปัญญา , 2563

สรุปความต้องการในการใช้งานของแต่ละช่วงวัย พบว่าในแต่ละช่วงวัยมีความต้องการใช้งานโครงการในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน โดยเจนวาย (Generation Y) มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการใช้งานโครงการมากที่สุด ในกระบวนการออกแบบจึงยึดวิธีคิดเพื่อส่งเสริมพื้นที่การใช้งานเพื่อตอบสนองของคนแต่ละช่วงวัย โดยมุ่งเน้นออกแบบให้สอดคล้อง กับผู้คนในเจนวาย (Generation Y) ที่เกิดในช่วงพ.ศ. 2524-2543 เป็นหลัก ซึ่งมีอายุประมาณ 20 - 40 ปีในปัจจุบัน (พ.ศ.2563)

4.1.3 การพิจารณาจำนวนผู้ใช้บริการ

เนื่องจากผู้คนกลุ่ม เจนวาย (Generation Y) มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการใช้งานโครงการมากที่สุด จึงนำมาสู่การพิจารณาหาจำนวนผู้ใช้บริการโดยยึดหลัก ในการออกแบบพื้นที่เพื่อรองรับจำนวนผู้คนกลุ่มเจนวายให้เพียงพอต่อการใช้งานในโครงการในขั้นต้น

ภาพที่ 4.5 : จำนวนประชากรในประเทศไทยที่แบ่งตามช่วงวัย

ที่มา : กราฟฟิคกรุงเทพธุรกิจ , 2562

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาจำนวนเพื่อรองรับผู้ใช้บริการในกลุ่มเจนวาย

- ระดับประเทศ จากภาพ 4.5 มีประชากรชาวไทยจำนวน 67,000,000 คนใน ซึ่งมีผู้คนในกลุ่มเจนวาย 19,000,000 คน หรือมีสัดส่วนเป็น 28% ของจำนวนประชากรในประเทศไทย
- ระดับจังหวัด ข้อมูลจากประกาศสำนักทะเบียนกลาง (วันที่ 31 ธันวาคม 2561) ได้เผยข้อมูลจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร กล่าวว่าจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 4,676,648 คน เมื่อนำมาคิดเป็นกลุ่มคนช่วงวัยในเจนวายภายในจังหวัดจากเกณฑ์สัดส่วน 28% จึงคิดเป็นกลุ่มเจนวาย 1,309,462 คน ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนคนในกลุ่มเจนวายสู่ผู้ใช้บริการในโครงการจากเป้าหมาย

- ในระยะเวลา 1 ปี โครงการมานุษยสถานมีเป้าหมายในการให้ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักคือกลุ่มเจนวาย 1,309,462 คนใช้บริการโครงการอย่างน้อย 1 ครั้งภายใน 10 ปี ทำให้ในระยะเวลา 1 ปี จะมีผู้เข้ามาใช้บริการ (กลุ่มเจนวาย) ภายในโครงการมานุษยสถาน 130,946 คน
- ในระยะเวลา 1 วัน คิดจำนวนผู้ใช้บริการในกลุ่มเจนวายเฉลี่ย 360 คน ต่อวัน
- ในระยะเวลาต่อชั่วโมง คิดเป็นผู้ใช้บริการในกลุ่มเจนวายเฉลี่ย 15 คน ต่อชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 3 สรุปจำนวนผู้ใช้บริการทั้งหมดในโครงการ

- พิจารณาจากสัดส่วนพฤติกรรมความต้องการในแต่ละช่วงวัยที่สอดคล้องกับการใช้งานโครงการจากภาพที่ 4.4 จะได้จำนวนผู้ใช้งานในโครงการ ดังนี้

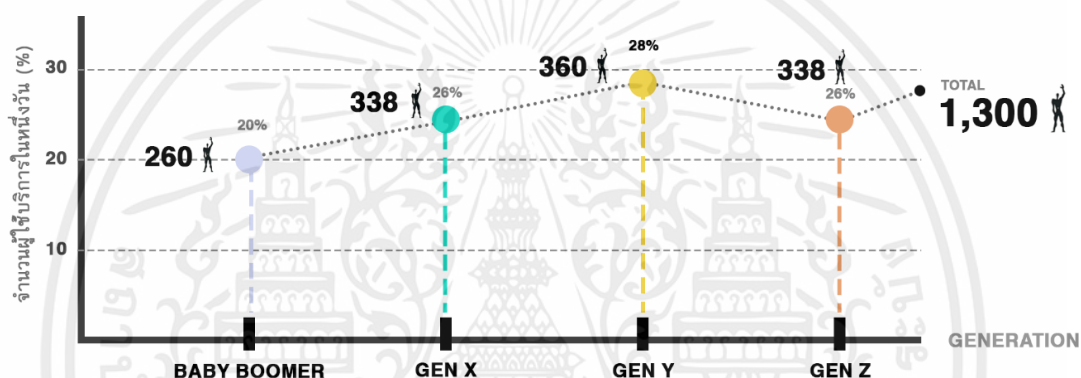
ตารางที่ 4.2 สรุปจำนวนผู้ใช้บริการโครงการมานุษยสถานต่อชั่วโมง

ช่วงวัย (Generation)	สัดส่วน (%)	จำนวนผู้ใช้บริการต่อชั่วโมง (คน)
Baby Boomer	20	11
Generation X	26	14
Generation Y	28	15
Generation Z	26	14
total	100	54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 สรุปจำนวนผู้ใช้บริการโครงการมานุษยสถานต่อวัน

ช่วงวัย (Generation)	สัดส่วน (%)	จำนวนผู้ใช้บริการต่อวัน (คน)
Baby Boomer	20	260
Generation X	26	338
Generation Y	28	360
Generation Z	26	338
total	100	1,296

ภาพที่ 4.6 : สรุปจำนวนผู้ใช้บริการโครงการมานุษยสถานต่อวัน

ที่มา : ทีมพิก้า เวชปัญญา , 2563

สรุปจำนวนอัตราผู้ใช้บริการในโครงการมานุษยสถาน (Architecture of Humanism) โดยรวมทุกช่วงวัยที่เข้ามาใช้บริการภายในหนึ่งวัน คิดเป็น 1,296 หรือ 1,300 คน

4.2 การศึกษาประเภทผู้ให้บริการ

4.2.1 นโยบายและแผนการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

4.2.2 โครงสร้างและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

4.3 สรุปประเภทและจำนวนผู้ใช้โครงการ

สรุปจำนวนอัตราผู้ใช้บริการในโครงการมานุษยสถาน (Architecture of Humanism) โดยรวมทุกช่วงวัยที่เข้ามาใช้บริการภายในหนึ่งวัน คิดเป็น 1,296 หรือ 1,300 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

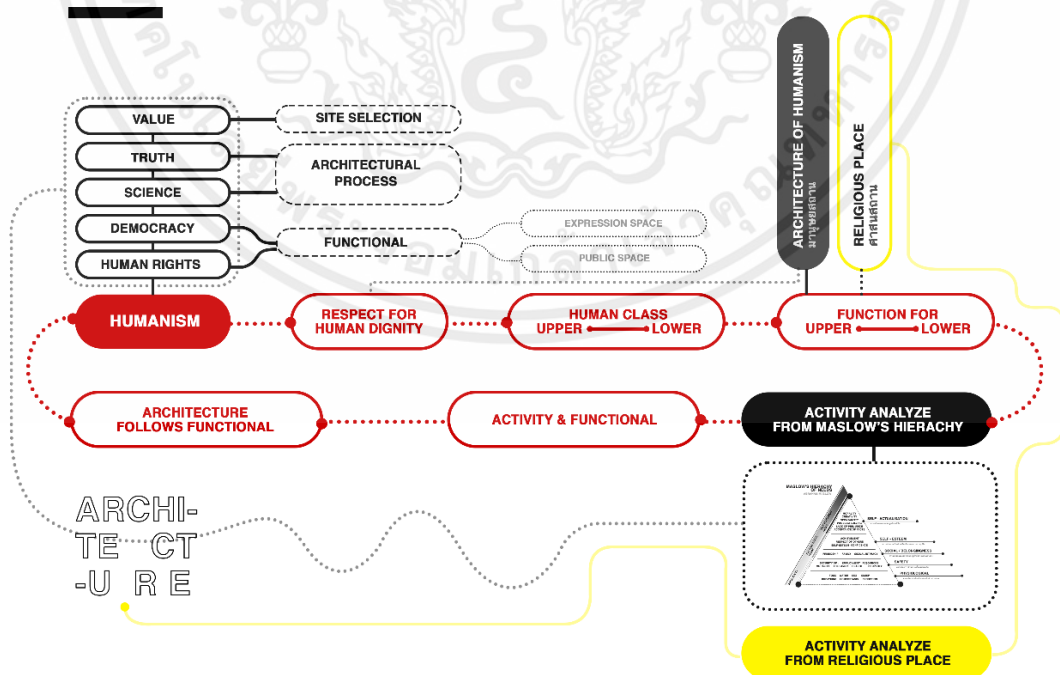
บทที่ 5

การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

5.1 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

การศึกษาองค์ประกอบของโครงการมานุษยสถาน เพื่อนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรมเป็นการวิเคราะห์เพื่อกำหนดขอบเขตและการใช้งานของพื้นที่ที่นำมาซึ่งองค์ประกอบ มีกระบวนการคิดมาจากจุดประสงค์หลักของโครงการ ที่มุ่งมั่นส่งเสริมรากฐานชีวิตตามแนวคิดแบบมนุษยนิยม ในสังคมแห่งประชาธิปไตย การศึกษาและกำหนดองค์ประกอบ นำไปสู่ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการและการกำหนดพื้นที่ใช้สอย โดยมีรายละเอียดดังนี้

จึงนำมาซึ่งกระบวนการวิเคราะห์โปรแกรมที่นำมาสู่องค์ประกอบจากหลักคิดของมนุษยนิยม อันเป็นจิตประสงค์หลักของโครงการ ที่ว่าด้วยการเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ ที่มีความต้องการแสดงออกถึงการเคารพผู้คนในทุกชนชั้น ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กระบวนการในการนำมาซึ่งองค์ประกอบ คือ (1) วิเคราะห์การใช้งานจากความต้องการของมนุษย์ทุกชนชั้นจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ และ (2) วิเคราะห์จากสถานที่ที่ผู้คนทุกชนชั้นเคยใช้ร่วมกันในสังคม (ศาสนสถาน) ซึ่งในแต่ละพื้นที่การใช้งานและกิจกรรมที่เกิดขึ้น มีความสอดคล้องกับหลักคิดแบบมนุษยนิยม ในบางหลักคิดถูกแทรกซึมผ่านรูปแบบการใช้งานต่างๆ และในบางหลักคิดถูกนำไปตีความในส่วนประกอบต่างๆของสถาปัตยกรรม เช่น คุณค่า (Value) ถูกนำไปตีความเพื่อการเลือกที่ตั้งโครงการเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 5.1 : แผนผังกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ

ที่มา : ทิมทิกา เวชปัญญา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.2 : แผนผังกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อนำมาสู่การใช้งานของคนทุกชนชั้น
ที่มา : ทิมพิกา เวชปัญญา, 2563

ก่อนการเกิดขึ้นของพื้นที่ที่ต้องการให้ผู้คนมาพบปะกันเพื่อบรรลุตามจุดประสงค์หลัก และเพื่อให้ผู้ที่มาใช้งานมีความหลากหลาย ในด้านของเพศ วัย ความคิด รวมไปถึงหลากหลายสถานะภาพทางสังคม จำเป็นต้องกำหนดองค์ประกอบที่สามารถดึงดูดผู้คนต่างๆ เหล่านี้ จึงนำมาสู่การวิเคราะห์วิธีการในการดึงดูดผู้ใช้งานผ่านการวิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมผู้ใช้งาน ผ่านบริบทสังคมไทย โดยทดลองผ่านการตั้งสมมติฐานและตั้งคำถามเพื่อหาแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบ

วิธีการที่ 1 ตั้งสมมติฐาน โดยใช้ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เป็นแรงจูงใจในการมาใช้งาน ผนวกกับแนวคิดของนักมนุษยนิยมคนสำคัญ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ที่นำเสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need) ว่าด้วยความต้องการของมนุษย์มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน ซึ่งต้องได้รับความพึงพอใจจากความต้องการพื้นฐานหรือต่ำสุดเสียก่อน จึงจะผ่านขึ้นไปยังความต้องการขั้นสูงตามลำดับมีการจัดแบ่งออกไป 5 ระดับขั้นคือ

ความต้องการขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกายหรือด้านกายภาพ (Physiological Needs)

ความต้องการขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Safety Needs)

ความต้องการขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคมและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ (Social and Belongingness Needs)

ความต้องการขั้นที่ 4 ความต้องการชื่อเสียงและความภาคภูมิใจ (Self-Esteem Needs)

ความต้องการขั้นที่ 5 ความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-Actualization)

ซึ่งการตั้งสมมติฐานได้นำไปสู่การวิเคราะห์ความต้องการใช้งานจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Activity Analyze from Maslow's Hierachy)

วิธีการที่ 2 ตั้งคำถาม จากผู้คนในบริบทสังคมไทย “ *ที่ไหนที่คนทุกชนชั้นจะมาเจอกัน ?* ”

นำมาสู่คำตอบดังนี้ ถนน , 7-11 (ร้านสะดวกซื้อ) , อ่างอนเซ็น (โรงอาบน้ำรวมของญี่ปุ่น) , ห้องน้ำ , ลิฟต์ , ปั่นน้ำมัน , ที่ฝั่งศพ วัดและศาสนสถานอื่นๆ ซึ่งจากการรวบรวมคำตอบ ได้มีการนำข้อมูลบางส่วนที่สามารถนำมาสังเคราะห์ ถึงเหตุและผลที่ทำให้ผู้คนต่างสถานะทางสังคมมาเจอกัน

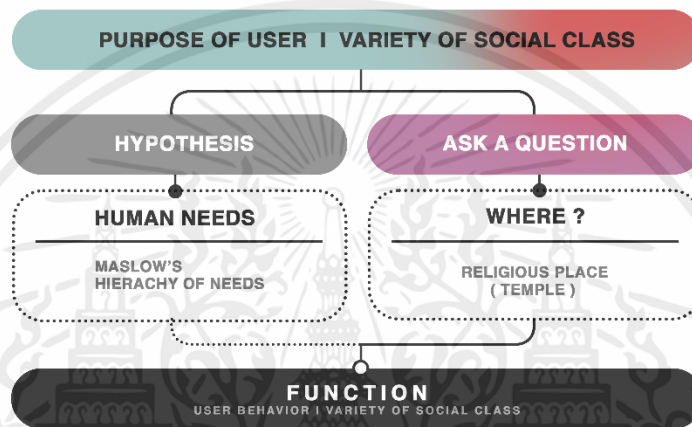
ร้านสะดวกซื้อ 24 ชั่วโมง : เนื่องจากง่ายต่อการเข้าถึง ด้วยลักษณะทางกายภาพและเวลาเปิดบริการ รวบรวมสินค้าที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ราคาที่เข้าถึงง่าย กล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะอยู่สถานะไหนของสังคม ก็ต้องมีของสักน้อยหนึ่งชิ้นที่ต้องการอยู่ในสถานที่แห่งนี้

ลิฟต์ : เป็นเสมือนทางผ่าน แต่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ถึงแม้เป้าหมายปลายทางจะแตกต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัด : คนที่มีสถานะทางสังคมสูงไปเพื่อสร้างบารมี ในขณะที่อีกคนไปเพื่อพึ่งบารมี วัดเป็นพื้นที่สาธารณะตามการรับรู้ของชาวไทย (ศาสนาพุทธ) ซึ่งเมื่อลองวิเคราะห์เพิ่มเติมถึงการใช้งานของวัดแล้วพบว่าเมื่อลำดับการใช้งานของวัดตามหลักคิดทางสถาปัตยกรรมจะพบว่า วัดมีวิธีการแบ่งสัดส่วนในการใช้งานออกแบบเป็น 3 ส่วน คือ เขตสังฆวาสนใช้เป็นพื้นที่ส่วนตัวเฉพาะของพระสงฆ์ , เขตพุทธาวาสถูกใช้เป็นพื้นที่กึ่งสาธารณะ และ เขตธรณีสงฆ์เป็นเหมือนเขตพื้นที่สาธารณะ สำหรับบุคคลทั่วไป

ซึ่งการกระบวนการตั้งคำถาม นำไปสู่กระบวนการตีความจากพื้นที่รูปแบบการใช้งาน ศาสนสถานเพื่อปรับสู่รูปแบบของสังคมปัจจุบัน

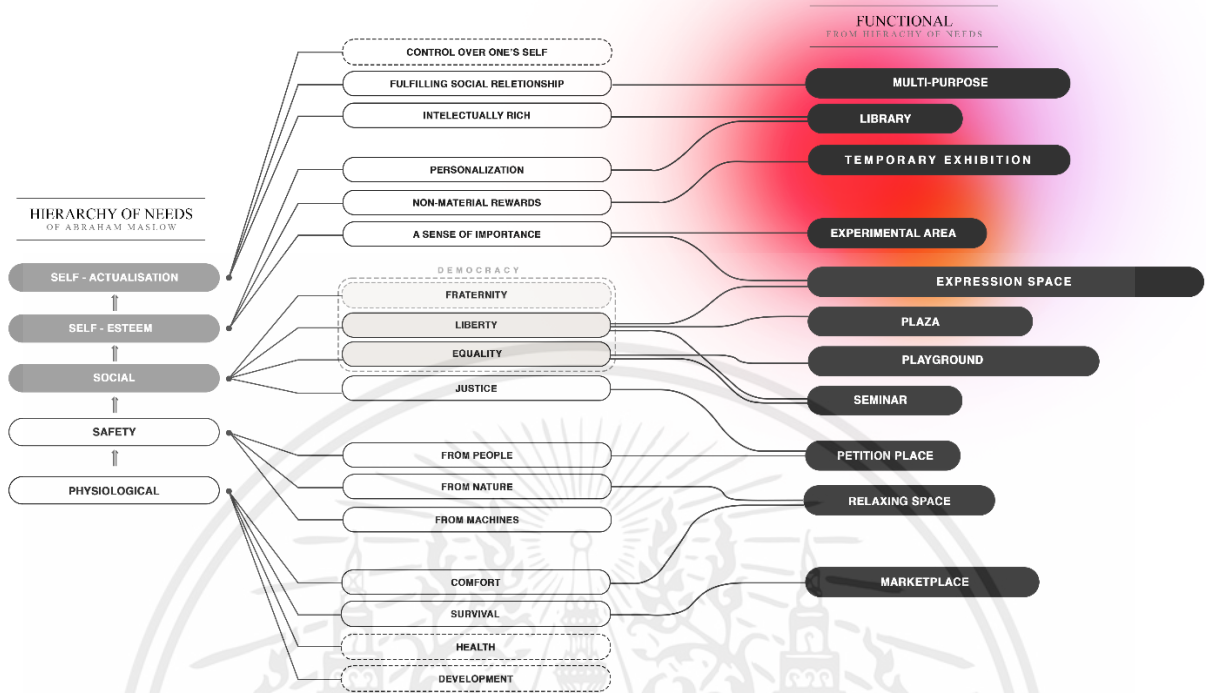

ภาพที่ 5.2 : แผนผังกระบวนการนำมารูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ
ที่มา : ทิมทีกา เวชปัญญา, 2563

5.1.1 การวิเคราะห์ความต้องการใช้งานจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Activity Analyze from Maslow's Hierachy)

โครงการมานุษยสถานมีจุดประสงค์หลักคือ ต้องการให้ผู้คนที่มาใช้โครงการ ริเริ่ม มองเห็นและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน เพื่อเสริมสร้างรากฐานชีวิตประชาชนในสังคมตามหลักคิดของมนุษยนิยม ในสังคมประชาธิปไตยที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักคิดของมนุษยนิยม โดยเริ่มจากเชื่อมโยงผู้คนหลากหลายสถานภาพทางสังคม ผ่านรูปแบบการใช้งานตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ โดยมีการวิเคราะห์จากองค์ประกอบย่อยในความต้องการแต่ละขั้น (อ้างอิงจากหนังสือ Urban Design : A typology of procedures and products , Jon Lang (2005))

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

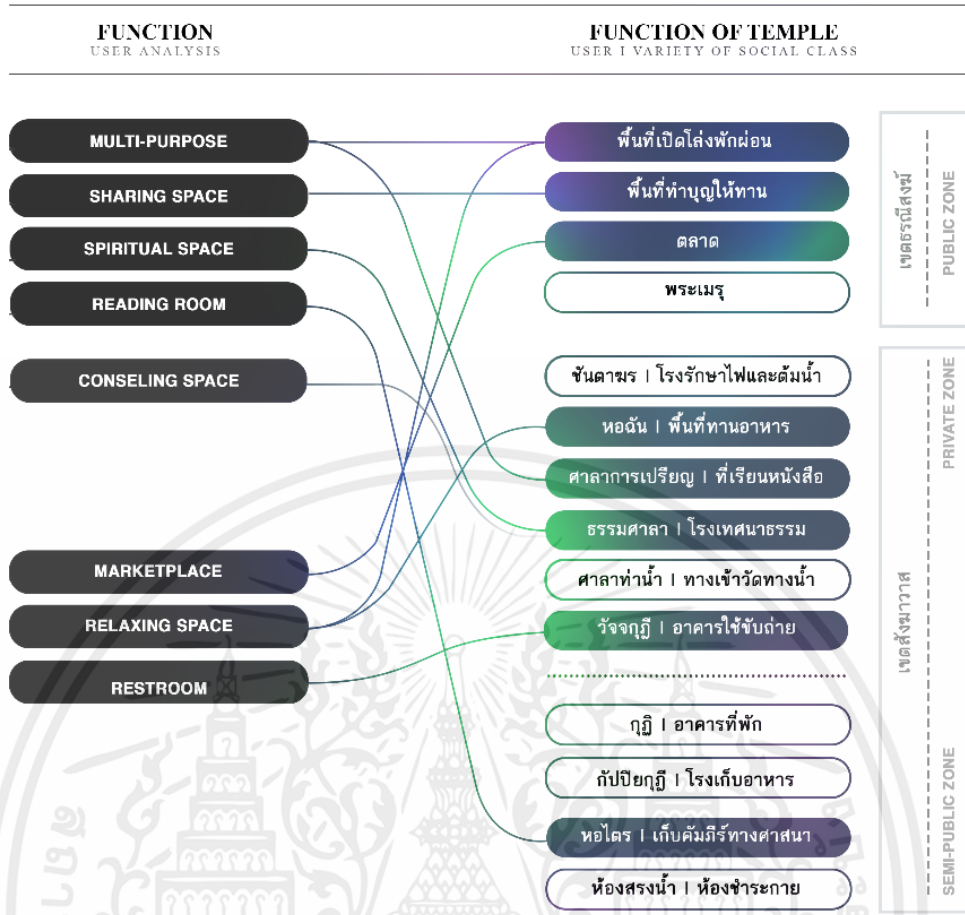
ภาพที่ 5.3 : การวิเคราะห์ความต้องการใช้งานจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์
ที่มา : ทิมพิกา เวชปัญญา, 2563

เนื่องจากการวิเคราะห์จุดประสงค์ในการเชื่อมโยงผู้คนที่หลากหลายไปสู่การใช้งาน มีการยึดโยงของข้อมูลอย่างสัมพันธ์กัน บางพื้นที่การใช้งานมีการซ้อนทับทางหมวดหมู่ของกิจกรรม บางประเภทกิจกรรมเป็นคำตอบของหลากหลายจุดประสงค์ โครงการไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ามาใช้งานแล้วต้องมีแนวคิดหรือปฏิบัติตามแนวคิดแบบมนุษย์นิยมเพียงเท่านั้น ไม่ได้มีเจตนาบีบบังคับหรือบังคับเพื่อให้ผู้ใดผู้หนึ่งรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน รวมไปถึงการลบหลู่ในความเชื่อใดความเชื่อหนึ่ง เป็นสิ่งที่น่ายินดีถ้าหากว่าผู้คนที่เข้ามาใช้งานรู้สึกแตกต่างกันออกไป ทางความคิดอย่างเสรี เพราะท้ายที่สุดแล้วการที่ผู้ที่มาใช้งาน สามารถมองเห็นมุมมองที่แตกต่างของสังคมได้ ริเริ่มตั้งคำถามกับบริบทพื้นที่ที่ตนอยู่

5.1.2 การวิเคราะห์จากสถานที่ที่ผู้คนทุกชนชั้นเคยใช้ร่วมกันในสังคม หรือ ศาสนสถาน (Activity Analyze from Religious place)

ตีความพื้นที่การใช้งานของศาสนสถานที่สามารถเชื่อมโยงผู้คนหลากหลายชนชั้นในสังคม โดยไม่ยึดโยงกับความเชื่อที่ติดติดกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดใด มองเพียงมิติและรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์มาเป็นองค์ประกอบของ โครงการมานุษยสถาน

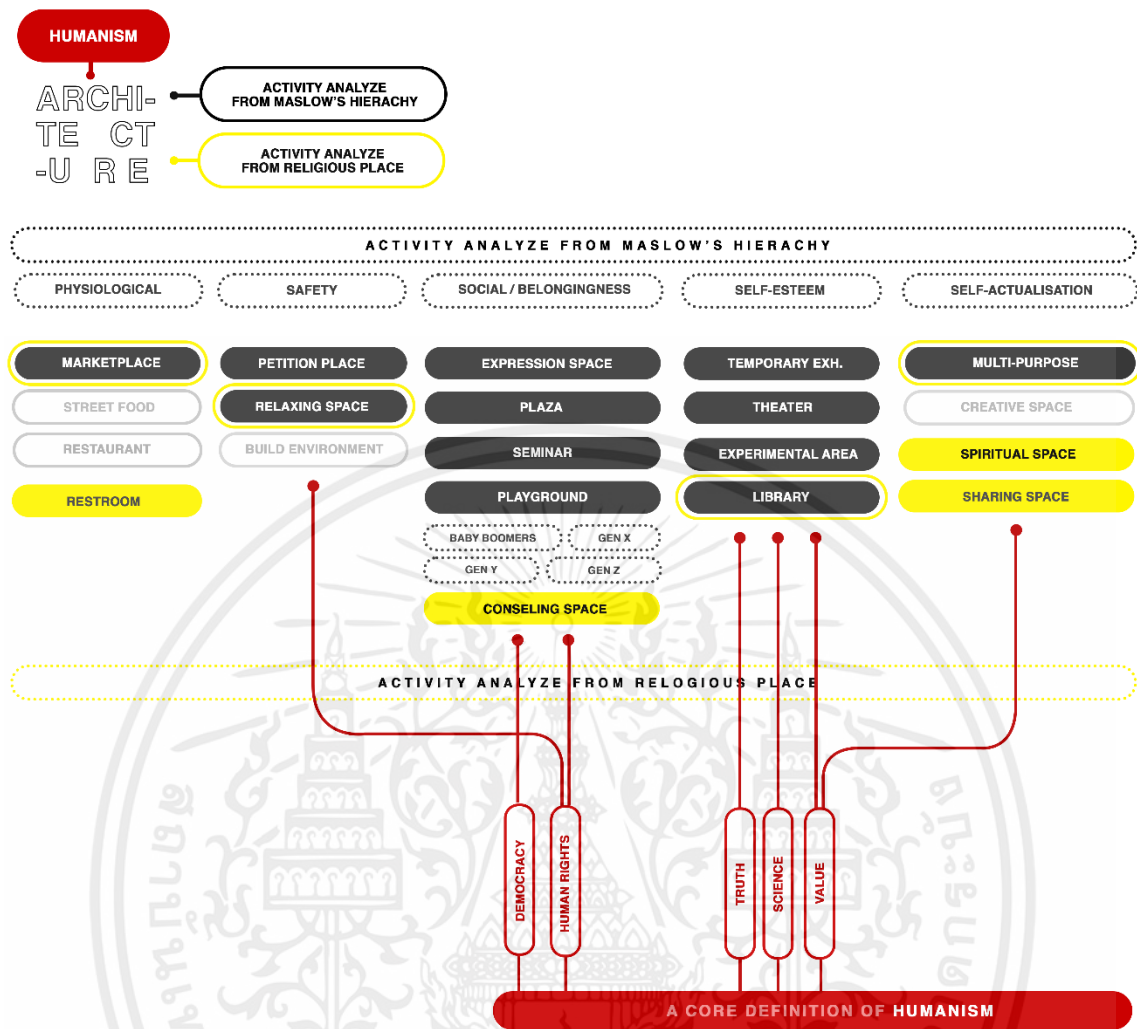
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.4 : การวิเคราะห์จากสถานที่ที่ผู้คนทุกคนชั้นเคยใช้ร่วมกันในสังคม หรือ ศาสนสถาน
 ที่มา : ทีมพิก้า เวชปัญญา, 2563

เมื่อวิเคราะห์เพียงส่วนการใช้งานของวัด (ศาสนสถานที่มีสัมพันธ์กับบริบทสังคมไทย) โดยไม่นำเรื่องความเชื่อทางศาสนาเข้ามายุ่ง จึงนำมาสู่การตีความเทียบเคียงระหว่างศาสนสถานและมานุษยสถาน ศาสนสถานแสดงออกถึงพื้นที่การใช้งานเพื่อใช้งาน ที่เกิดจากความต้องการรองรับผู้คนในสังคม พบว่าองค์ประกอบของวัดที่อยู่ในส่วนที่บุคคลธรรมดาสามารถเข้าไปใช้ได้ (เขตพุทธาวาสและเขตธรณีสงฆ์) มีการซ้อนทับกับรูปแบบการวิเคราะห์จากทฤษฎีลำดับชั้นของมาส์โลว์บางส่วน จึงสรุปพื้นที่การใช้งาน โดยสอดคล้องกับหลักคิดมนุษยนิยมดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

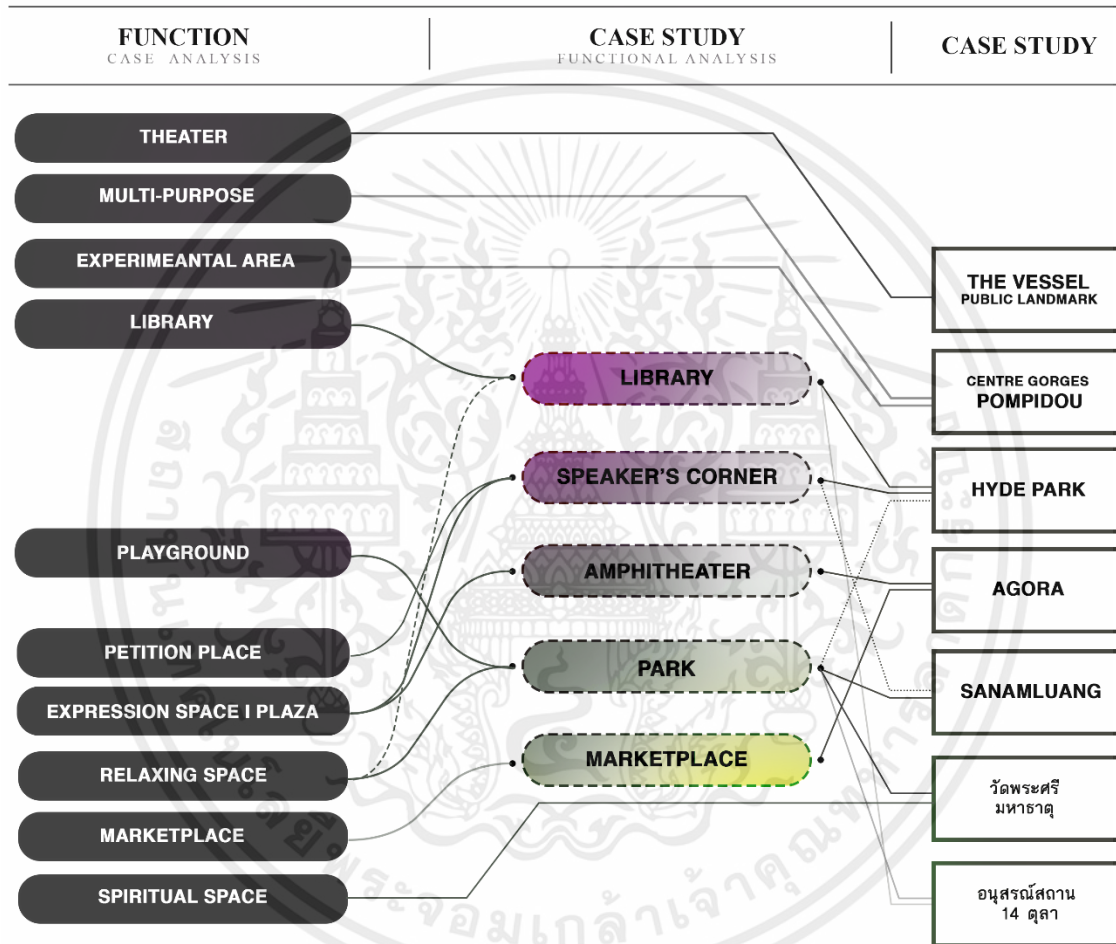
ภาพที่ 5.5 : สรุปลองค์ประกอบจากการวิเคราะห์โดยทฤษฎีของมาสโลว์และตีความศาสนสถาน
 ที่มา : ทีมพิภา เวชปัญญา, 2563

จากการวิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมผู้ใช้งานผ่านบริบทสังคมไทย นำมาสู่การสรุปซึ่งทำให้เกิด กระบวนทัศน์สู่ภาพสะท้อนมนุษย์ในปัจจุบัน ที่ถึงแม้จะมีความแตกต่างทางภาษา เชื้อชาติ สถานะภาพทาง สังคม รวมไปถึงความเชื่อที่ยึดถือ แต่ทว่าความต้องการขั้นพื้นฐานยังคงมีขั้นตอน รูปแบบอะไรบางอย่างที่ยึด โยงกันอยู่ ไม่ได้มีลักษณะแตกต่างกันมากนักหากเทียบเคียง โดยความต้องการทางการใช้งาน มนุษย์ยังคง ต้องการสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของมาสโลว์ เพียงแต่ถูกตีความ และมีรูปแบบที่ต่างกันไป ออกไปตามบริบทเพียงเท่านั้น ซึ่งเมื่อมนุษย์มีความต้องการเหล่านี้ จึงเป็นที่มาของการนำข้อมูลการใช้งาน ใน ขอบเขตที่สถาปัตยกรรมสามารถตอบสนองได้ มาสังเคราะห์สู่องค์ประกอบหลัก ที่มาจากการวิเคราะห์แนวโน้ม พฤติกรรมมนุษย์ในบริบทสังคมไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 การวิเคราะห์จากกรณีศึกษาโครงการตัวอย่าง (Activity Analyze from Case Study)

จากการศึกษาอาคารตัวอย่างในบทที่ 3 ที่มีเป้าหมายหรือเนื้อหาเกี่ยวข้องใกล้เคียงกับโครงการ จึงสามารถวิเคราะห์หาความทับซ้อนขององค์ประกอบ เพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบของโครงการมานุษยสถาน | สถาปัตยกรรมเพื่อสักการะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Architecture of Humanism | Respect for Human Dignity) แสดงผ่านความสัมพันธ์การวิเคราะห์องค์ประกอบดังภาพ 5.6

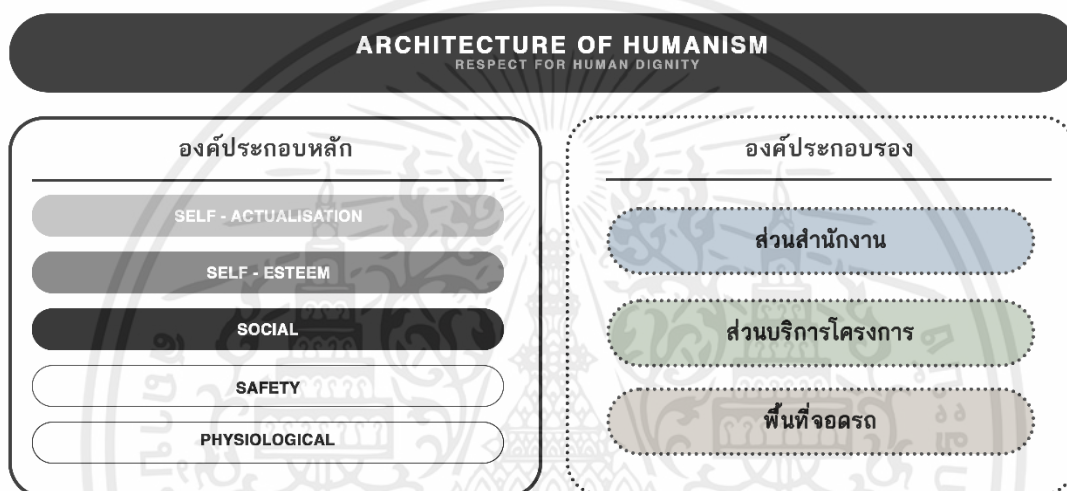
ภาพที่ 5.6 : แผนผังความสัมพันธ์การวิเคราะห์โครงการตัวอย่างไปสู่องค์ประกอบของโครงการ

ที่มา : ทีมพิภา เวชปัญญา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.4 สรุปรการกำหนดองค์ประกอบของโครงการ

โครงการมานุษยสถาน (Architecture Of Humanism) มีการแบ่งส่วนประกอบต่าง ๆ ขององค์ประกอบได้เป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรอง โดยองค์ประกอบหลักจะถูกแบ่งสัดส่วนตามทฤษฎีของมาสโลว์ แล้วจึงจำแนกออกเป็นรูปแบบการใช้งาน องค์ประกอบรองเป็นส่วนสนับสนุนเติมเต็มของโครงการ ซึ่งได้คำนึงถึงลำดับความสำคัญ การเข้าถึง ประเภทกิจกรรมและจุดประสงค์ของโครงการดังนี้

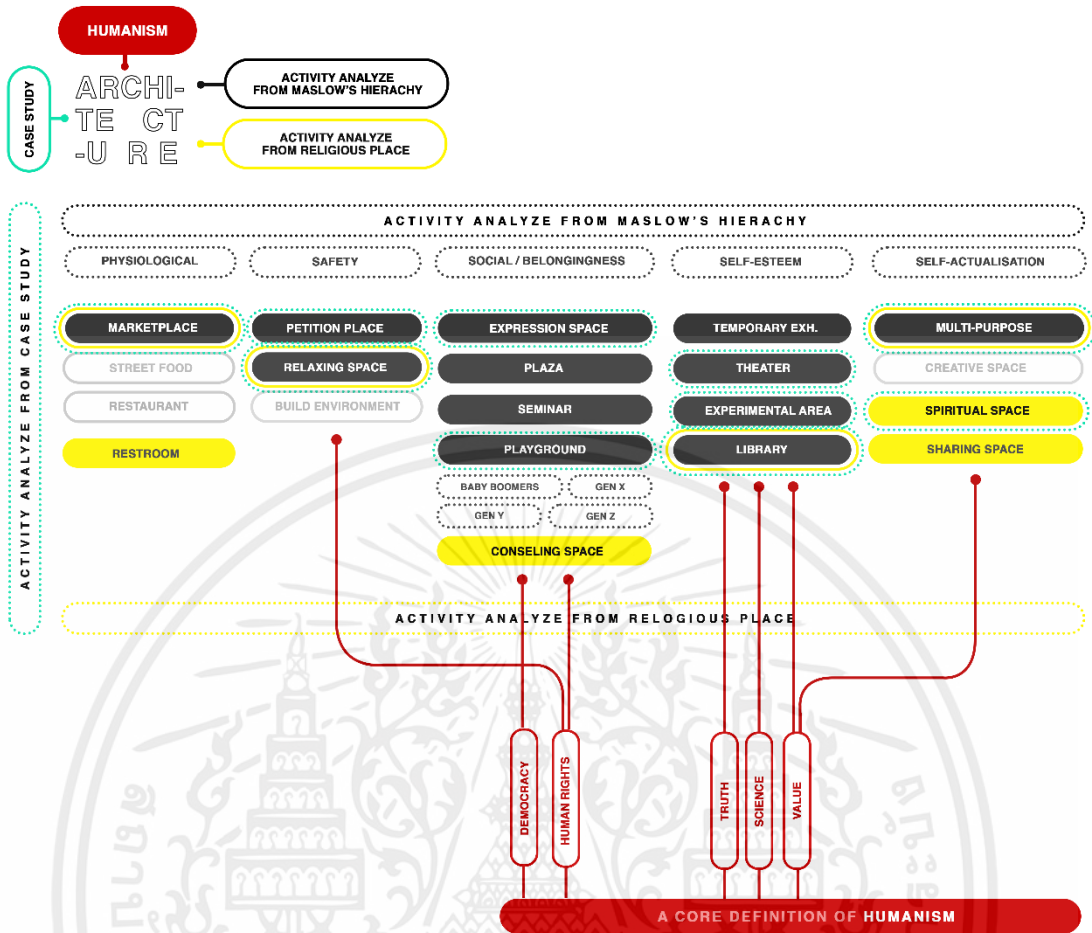

ภาพที่ 5.7 : การแบ่งองค์ประกอบของโครงการมานุษยสถาน (Architecture Of Humanism)
ที่มา : ทิมพิกา เวชปัญญา, 2563

1) องค์ประกอบหลักของโครงการ

องค์ประกอบหลัก มีกระบวนการมาจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่มาจากการวิเคราะห์ความต้องการใช้งานจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Activity Analyze from Maslow's Hierachy) , การวิเคราะห์จากสถานที่ที่ผู้คนทุกชนชั้นเคยใช้ร่วมกันในสังคม หรือ ศาสนสถาน (Activity Analyze from Religious place) และกรณีศึกษาโครงการตัวอย่าง (Activity Analyze from Case Study) ที่ซึ่งมีภาพใหญ่ของโครงการเป็นพื้นที่สาธารณะ จึงอาจมีการซ้อนทับกันในบางพื้นที่การใช้งาน แต่ได้มีการจำแนกหมวดหมู่โดยยึดความต้องการที่เป็นลำดับขั้นของมาสโลว์เป็นสัดส่วนรูปแบบการใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.8 : องค์ประกอบหลักของโครงการมานุษยสถาน (Architecture Of Humanism)
ที่มา : ทีมพิก้า เวชปัญญา, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) องค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบของโครงการ เป็นองค์ประกอบที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตจุดประสงค์ของโครงการ แต่เป็นส่วนประกอบเพื่อส่งเสริมโครงการในส่วนของกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้ใช้งาน ซึ่งมีความจำเป็นในการใช้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการใช้งานในส่วนประกอบอื่น ๆ คือ

- ส่วนสำนักงาน
- ส่วนบริการโครงการ
- ที่จอดรถ

ตารางที่ 5.4 แสดงประเภทองค์ประกอบของโครงการมานุษยสถานและที่มาขององค์ประกอบ

องค์ประกอบของโครงการ	ที่มาขององค์ประกอบ		
	ทฤษฎีมาสเตอร์	ตีความศาสนสถาน	โครงการตัวอย่าง
1) ส่วนสำนักงาน			
โถงและพื้นที่พักผ่อน		○	
ห้องประชุม		○	
ห้องเก็บของ		○	
พื้นที่พักผ่อนพนักงาน	○	○	
1.1 ฝ่ายบริหารโครงการ			
ห้องผู้อำนวยการ		○	
พื้นที่ทำงานเลขานุการ		○	
ห้องทำงานผู้ช่วยผู้จัดการ		○	
1.2 ฝ่ายจัดการด้านองค์กรอิสระ			
ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	○	○	
ห้องทำงานผู้ช่วย	○	○	
ห้องประชุม	○	○	
พื้นที่เตรียมสำหรับอาสาสมัคร	○	○	
1.3 ฝ่ายงานสื่อสารประชาสัมพันธ์			
พื้นที่ทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์		○	
ห้องทำงานผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์		○	
พื้นที่ทำงานฝ่ายกราฟฟิก		○	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.4 (ต่อ) แสดงประเภทองค์ประกอบของโครงการมานุษยสถานและที่มาขององค์ประกอบ

องค์ประกอบของโครงการ	ที่มาขององค์ประกอบ		
	ทฤษฎีมาโลว์	ตีความศาสนสถาน	โครงการตัวอย่าง
1) ส่วนสำนักงาน (ต่อ)			
1.4 ฝ่ายงานพาณิชยกรรม			
ห้องทำงานฝ่ายพื้นที่และการขาย		○	○
1.5 ฝ่ายงานบริหาร			
ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายวิชาการ		○	
ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ		○	
พื้นที่ทำงานฝ่ายการบัญชี		○	
1.6 ฝ่ายงานด้านให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและคดีความ			
พื้นที่ทำงานทนายความ		○	
พื้นที่รับและให้คำปรึกษา		○	
2) ส่วนบริการโครงการ			
พื้นที่ส่วนกลางของพนักงาน	○	○	
2.1 ฝ่ายรักษาความปลอดภัย			
ห้องทำงานฝ่ายรักษาความปลอดภัย		○	
ห้องควบคุมกล้องวงจรปิด		○	
2.2 ฝ่ายทำความสะอาด			
ห้องพักผ่อนเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด		○	
ห้องพักเจ้าหน้าที่ทำสวน		○	
ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด		○	
ห้องเก็บอุปกรณ์ทำสวน		○	
2.3 ฝ่ายงานระบบ			
ห้องทำงานวิศวกร		○	
ห้องงานระบบปรับอากาศ		○	
ห้องงานระบบสุขาภิบาล		○	
ห้องงานระบบไฟฟ้า		○	
ห้องพักขยะ		○	
ห้องเก็บของสำหรับนิทรรศการ		○	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.4 (ต่อ) แสดงประเภทองค์ประกอบของโครงการมานุษยสถานและที่มาขององค์ประกอบ

องค์ประกอบของโครงการ	ที่มาขององค์ประกอบ		
	ทฤษฎีมาโลว์	ตีความศาสนสถาน	โครงการตัวอย่าง
3) ที่จอดรถ			
ส่วนที่จอดรถจักรยาน	○	○	○
ส่วนที่จอดรถส่วนบุคคล		○	○
ส่วนที่จอดรถเจ้าหน้าที่		○	○
ส่วนที่จอดรถบริการ		○	○
ส่วนที่จอดรถมอเตอร์ไซค์		○	○

5.2 การวิเคราะห์และสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

การวิเคราะห์หาพื้นที่ใช้สอยในโครงการ พิจารณาจากลักษณะการใช้สอยของพื้นที่ จำนวนผู้ใช้ และพฤติกรรมการใช้งาน รวมถึงวิธีการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในพื้นที่ โดยข้อมูลทั้งหมดมีการอ้างอิงจากเอกสารดังต่อไปนี้

- 1) Architect's Data
- 2) Building Planning & Design Standard
- 3) Time Saver Standard
- 4) มาตรฐานอาคาร
- 5) กฎหมายข้อบังคับและเทศบัญญัติ
- 6) อาคารตัวอย่าง
- 7) การออกแบบการใช้งานขององค์ประกอบ
- 8) วิเคราะห์ตามความเหมาะสม
  - 8.1) สัดส่วนของพื้นที่ของกิจกรรม
  - 8.2) ปริมาณกิจกรรมหลัก
  - 8.3) ความถี่ของการใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 การสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

ความหมายของการกำกับในอ้างอิง

AS = Analysis

TS1 = Time Saver Standards

NF1 = Neufert Architect's Data

CS = Case Study

LA = Laws

ตารางที่ 5.1 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

หมวดหมู่	องค์ประกอบ	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่ใช้สอย					อ้างอิง
		ผู้ให้	ผู้ใช้	พื้นที่ /คน	พื้นที่ /หน่วย	จำนวน หน่วย	ทางสัญจร (ร้อยละ)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)	
องค์ประกอบหลัก									
Physiological	ตลาด	100	200	0.84	500.00	1	-	500.00	CS
	จุดรับ-ส่งของ	20	0	-	15.00	1	-	15.00	CS
	ห้องน้ำ	-	-	-	30.30	1	-	30.30	AS
Safety Needs	พื้นที่ต้อนรับ	1	10	0.64	15.15	1	-	15.15	AS
	ประชาสัมพันธ์	1	4	-	6.00	1	-	6.00	CS
	บริเวณพักผ่อน	-	10	0.64		1	-	6.40	CS
	พื้นที่ห้องทุกซ์	2	8	-	14.00	1	-	14.00	CS
	พื้นที่เก็บของ	-	-	-	9.00	1	-	9.00	CS
Social and Belongingness Needs	พื้นที่เพื่อการแสดงออกทางความคิด	-	100	0.64		1	-	64.00	AS
	ลานกิจกรรม		100	0.64		1	-	64.00	CS
	พื้นที่ในการพูดคุยภายใน		30	0.64		1	-	19.20	CS
	พื้นที่รับค่าปรึกษาแลกเปลี่ยน	3	3	-	12.00	3	-	36.00	AS
	สนามเด็กเล่น		15	1.20		1	-	18.00	AS
	สนามวัยรุ่นเล่น		15	1.20		1	-	18.00	AS
	สนามผู้ใหญ่เล่น	-	15	1.20	-	1	-	18.00	AS
	สนามผู้สูงอายุเล่น	-	15	1.20	-	1	-	18.00	AS
	สนามทุกคนเล่น	-	50	1.20	-	1	-	18.00	AS
	สนามสัตว์เล่น	-	-		20.00	1	-	20.00	AS

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ (ต่อ)

หมวดหมู่	องค์ประกอบ	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่ใช้สอย					อ้างอิง
		ผู้ให้	ผู้ใช้	พื้นที่ /คน	พื้นที่ /หน่วย	จำนวน หน่วย	ทางสัญจร (ร้อยละ)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)	
องค์ประกอบหลัก									
Self-Esteem Needs	โถงต้อนรับ	1	10	0.64	15.15	2	-	30.30	AS
	จุดลงทะเบียน	1	4	-	6.00	1	-	6.00	CS
	นิทรรศการชั่วคราว	5	30	-	200.00	1	-	200.00	CS
	พื้นที่เพื่อการทดลอง	5	30	-	60.00	1	-	60.00	CS
	โรงภาพยนตร์	2	150	1.20	-	1	-	180.00	CS
	ห้องสมุดเล็ก	5	80	-	200.00	1	-	200.00	CS
	ห้องเก็บของ	-	-	-	10.00	1	-	10.00	CS
Self-Actualization	พื้นที่อเนกประสงค์	3	60	1.20	350.00	1	-	350.00	CS
	จุดลงทะเบียน	1	4	-	6.00	1	-	6.00	CS
	พื้นที่แบ่งปัน	2	18	1.20	30.00	1	-	30.00	CS
	พื้นที่เก็บของ	-	-	-	9.00	1	-	9.00	CS
	พื้นที่ฟื้นฟูจิตวิญญาณสมัยใหม่	-	40	-	24.00	4	-	96.00	AS
รวมพื้นที่องค์ประกอบหลัก								2,066.35	
พื้นที่องค์ประกอบหลัก + ทางสัญจร (Circulation) ร้อยละ 30								2,686.26	

ตารางที่ 5.1 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ (ต่อ)

หมวดหมู่	องค์ประกอบ	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่ใช้สอย					อ้างอิง	
		ผู้ให้	ผู้ใช้	พื้นที่ /คน	พื้นที่ /หน่วย	จำนวน หน่วย	ทางสัญจร (ร้อยละ)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)		
องค์ประกอบรอง										
ส่วนสำนักงาน	โถงต้อนรับและติดต่อ	42	-	-	32.88	1	30	43.00	AS	
	ห้องประชุม	-	20	-	55.00	1	-	55.00	CS	
	พื้นที่เตรียมอาหาร	-	-	-	25.00	1	-	25.00	CS	
	ห้องเก็บของ	-	-	-	8.00	1	-	8.00	CS	
	พื้นที่พักผ่อนพนักงาน	20	-	-	40.00	1	-	40.00	AS	
	1.1 ฝ่ายบริหารโครงการ									
	ห้องทำงานผู้อำนวยการ	1			20.00	1	-	20.00	NF342	
	พื้นที่ทำงานเลขานุการ	1		6.00	6.00	1	-	6.00	NF345	
	ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ	2		-	15.00	2	-	30.00	NF342	
	พื้นที่ทำงานเลขานุการ	2		6.00	6.00	2	-	12.00	NF345	
	ห้องทำงานผู้จัดการ	2		6.00	12.00	2	-	24.00	NF345	
	พื้นที่ทำงานผู้ช่วยผู้จัดการ	4		6.00		1	-	6.00	NF345	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.8 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ (ต่อ)

หมวดหมู่	องค์ประกอบ	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่ใช้สอย				อ้างอิง	
		ผู้ให้	ผู้ใช้	พื้นที่ /คน	พื้นที่ /หน่วย	จำนวน หน่วย	ทางสัญจร (ร้อยละ)		พื้นที่รวม (ตร.ม.)
องค์ประกอบรอง									
1.2 ฝ่ายจัดการด้านองค์กรอิสระ									
	ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย	1	-	6.00	20.00	1	-	20.00	NF342
	ห้องทำงานผู้ช่วย	1	-	-	6.00	1	-	6.00	NF345
	ห้องประชุม	-	10	3.00	55.00	1	-	55.00	NF342
	พื้นที่เตรียมสำหรับอาสาสมัคร	1	5	-	10.00	1	-	10.00	NF342
1.3 ฝ่ายงานสื่อสารประชาสัมพันธ์									
	พื้นที่ทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์	2	-	-	6.00	1	-	6.00	NF345
	ห้องทำงานผู้อำนวยการฝ่ายศิลป์	1	-	-	6.00	1	-	6.00	NF342
	พื้นที่ทำงานฝ่ายกราฟฟิกและมัลติมีเดีย	2	-	2.75	5.50	1	-	5.50	NF342
1.4 ฝ่ายงานพาณิชย์กรรม									
	ห้องทำงานฝ่ายพื้นที่ให้เช่า	1	-	-	-	-	-	-	CS
	ห้องทำงานร้านขายของที่ระลึก	1	-	-	-	-	-	-	CS
1.5 ฝ่ายงานบริหาร									
	พื้นที่ทำงานหัวหน้าฝ่ายวิชาการ	1	-	-	6.00	1	-	6.00	NF342
	พื้นที่ทำงานหัวหน้าฝ่ายอำนวยการและสถานที่	1	-	-	6.00	1	-	6.00	NF342
	พื้นที่ทำงานฝ่ายบุคคล	1	-	2.75	2.75	1	-	2.75	NF342
	พื้นที่ทำงานฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายอำนวยการสถานที่	6	-	2.75	16.50	1	-	16.50	NF342
1.6 ฝ่ายงานด้านให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและคศิศวม									
	พื้นที่ทำงานทนายความ	1	-	2.75	6.00	1	-	6.00	NF342
	พื้นที่รับคำปรึกษา	1	-	2.75	16.50	1	-	16.50	NF342
ทางสัญจร (Circulation) ร้อยละ 30								441.25	
รวมพื้นที่ส่วนสำนักงาน + ทางสัญจร								446.2	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.8 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ (ต่อ)

หมวดหมู่	องค์ประกอบ	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่ใช้สอย				อ้างอิง
		ผู้ให้	ผู้ใช้	พื้นที่ /คน	พื้นที่ /หน่วย	จำนวน หน่วย	ทางสัญจร (ร้อยละ)	
องค์ประกอบรอง								

พื้นที่ส่วนกลางของพนักงาน	50	-	-	55.00	-	-	55.00	NF342
พื้นที่จัดเตรียมอาหาร	10	-	-	4.00	-	-	4.00	NF342
2.1 ฝ่ายรักษาความปลอดภัย								
ห้องทำงานฝ่ายรักษาความปลอดภัย	1	-	12.00	12.00	1	-	12.00	NF342
- หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย					3		36.00	AS
- พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ รปภ.								
ห้องควบคุม CCTV	2	-	-	16.00	1	-	16.00	
ห้องพักพนักงาน	12	-	-	16.00	1	-	16.00	
2.2 ฝ่ายทำความสะอาด								
ห้องพักผ่อนเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดและสวน	6	-	-	14.00	1	-	14.00	NF
ห้องเก็บอุปกรณ์ทำสวน	6	-	-	14.00	1	-	14.00	NF
2.3 ฝ่ายงานระบบ								
ห้องทำงานวิศวกร	4	-	-	12.00	1	-	12.00	NF
ห้องงานระบบปรับอากาศ	-	-	-	24.00	1	-	24.00	NF
ห้องงานระบบสุขาภิบาล	-	-	-	24.00	1	-	24.00	NF
ห้องงานระบบไฟฟ้า	-	-	-	50.00	1	-	50.00	NF
ห้องพักขยะ	-	-	-	12.00	2	-	12.00	NF
ห้องเก็บของสำหรับนิทรรศการ	2	-	-	28.00	1	-	28.00	NF
รวมพื้นที่ส่วนงานระบบ							317	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.8 ตารางสรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ (ต่อ)

หมวดหมู่	องค์ประกอบ	จำนวนผู้ใช้		พื้นที่ใช้สอย					อ้างอิง
		ผู้ให้	ผู้ใช้	พื้นที่ /คน	พื้นที่ /หน่วย	จำนวน หน่วย	ทางสัญจร (ร้อยละ)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)	
องค์ประกอบรอง									
ที่จอดรถ	ส่วนที่จอดรถจักรยาน	10	60	-	1.50	20	-	30.00	CS
	ส่วนที่จอดรถส่วนบุคคล	10	10	-	12.50	50	-	625.00	AS
	ส่วนที่จอดรถบัสโดยสาร	20	-	-	42.00	1	-	42.00	AS
	ส่วนที่จอดรถบริการ	-	20	-	42.00	1	-	42.00	CS
	ส่วนที่จอดมอเตอร์ไซด์	-	20	-	2.00	20	-	40.00	AS
รวมพื้นที่ที่จอดรถ								779	
รวมพื้นที่ที่จอดรถ + ทางสัญจร (Circulation) 100%								1,558	
รวมพื้นที่ทั้งโครงการ								5,007.46	

พื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร = 5,007.46 ตารางเมตร
สรุปได้ว่า **โครงการมานุษยสถาน** เป็นอาคารประเภทอาคารขนาดใหญ่

วิธีการร

1. ส่วนส่งเสริมการแสดงออกทางความคิด

พื้นที่ต้อนรับ (Welcome space) เหมือนเป็นพื้นที่โถงทางเข้า 0.64/คน neufert
ประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เหมือนเป็นพื้นที่โถงทางเข้า 0.64/คน neufert
พื้นที่เพื่อแสดงออกทางความคิด (Expression Space) เหมือนเป็นโถงการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้กับ สังคม neufert 1.5/คน
พื้นที่ร้องทุกข์ (Complain Area) เหมือนเป็นโถงการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้กับ สังคม neufert 1.5/คน
พื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Seminar) ออกแนวห้องประชุม สังคม neufert 1.2/คน
พื้นที่รับคำปรึกษา (Consulting Space) เหมือนเป็นโถงการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้กับ สังคม neufert 1.5/คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ส่วนการเรียนรู้และทดลอง

พื้นที่ต้อนรับ (Welcome space)
 เหมือนเป็นพื้นที่โถงทางเข้า 0.64/คน neufert
 ประชาสัมพันธ์ (Public Relations)
 เหมือนเป็นพื้นที่โถงทางเข้า 0.64/คน neufert
ห้องสมุด (Library) + มีเพิ่มเติมหลายส่วน

พื้นที่เพื่อการทดลอง (Experimental Area)
 พื้นที่ใช้สอยเชิงเรียนรู้ปฏิบัติ 1.80 ตร./คน
 neufert

พื้นที่สำหรับนิทรรศการชั่วคราว (Temporary Exh.)

พื้นที่อเนกประสงค์ (Multi-Purpose Area)

ใช้พื้นที่อเนกประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้งาน

สามารถแสดงทักษะของตน และมีการ
 ตอบสนองต่อสังคมโดยรอบ โดยนำการ
 อ้างอิงจาก Ernest neufert

Ffp.=hrnhomuj 0.96 ตร.ม/คน

ห้องเก็บของ (Store Room)

*ห้องสมุด / คاعاتคนผู้ใช้งานเป็น เปอร์เซ็นต์ 20..

โถงทางเข้า - 0.64/คน

ส่วนเก็บหนังสือ - 0.08/เล่ม

หาจำนวนเล่มคือ 1คน/30เล่ม + 10% เป็นอัตราการเติบโต

ส่วนอ่านหนังสือ - 2.50/คน

ส่วนไอที - 1.50 / คน

แต่ผู้ใช้คิดเป็น10% of all in library

ส่วนบริการยืมคืน

คิดเป็น 10% ของพื้นที่อ่าน อ้างอิง time server for building type

3. ส่วนพื้นที่จิตวิญญาณ

พื้นที่เพื่อสักการะ (Respect Area)
 จากการศึกษากรณีตัวอย่าง จัดเป็นอัตราส่วน... ของพื้นที่
 พื้นที่ทางจิตวิญญาณ (Spiritual Space)
 จากการศึกษากรณีตัวอย่าง จัดเป็นอัตราส่วน... ของพื้นที่
 พื้นที่เพื่อการแบ่งปัน (Sharing Space)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมือนเป็นโครงการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้กับ
สังคม neufert 1.5/คน

4. ส่วนพักผ่อนสาธารณะ + หาจาก case

ลานคนเมือง (Plaza)
พื้นที่พักผ่อน (Relaxing Space)
มีการคำนวณการพักผ่อนจากฟุตโตนี 1.287/2คน สัญ 50
เปอ // จำนวนคนยคิดเป็น 20 เปอ
พื้นที่แลกเปลี่ยนสินค้า (Marketplace)
สนามเด็กเล่น (Playground)
ห้องน้ำ (Restroom)

หรือจะmerge plaza/marketplace
พื้นที่ขายของ 2x3 --- 6 sq.m. ทางสัญ 50เปอ
จะก็ร้านก็คุ้มไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

แนวคิดในการเลือกที่ตั้งโครงการเป็นอีกหนึ่งกระบวนการ ที่จะทำให้จุดประสงค์ของโครงการสำเร็จ ตำแหน่งที่ตั้งทางกายภาพมีส่วนในการกำหนดทิศทาง ของผู้เข้ามาใช้งานในโครงการ และยังมีไปถึงมิติทางบริบทและสัญญาณสำหรับการสื่อสารระหว่างพื้นที่

6.1 การพิจารณาทางเลือกที่ตั้งโครงการ

6.1.1 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการผ่านจุดประสงค์ของโครงการ

6.2.2 เกณฑ์การพิจารณาทางเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง

6.2.3 ข้อมูลรายละเอียดพื้นที่ในอาณาบริเวณที่อยู่ในเกณฑ์การเลือกที่ตั้งโครงการ

6.2 การวิเคราะห์รายละเอียดของที่ตั้งโครงการ

6.2.1 ข้อมูลทั่วไปของที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งโครงการ สวนสาธารณะสะพานตากสิน

แขวง ยานนาวา เขต สาทร กรุงเทพมหานคร 10120

ลักษณะทางกายภาพ เป็นพื้นที่ราบโล่ง

พื้นที่ตั้งโครงการ 10,625 ตารางเมตร (6 ไร่ 2 งาน 225 วา)

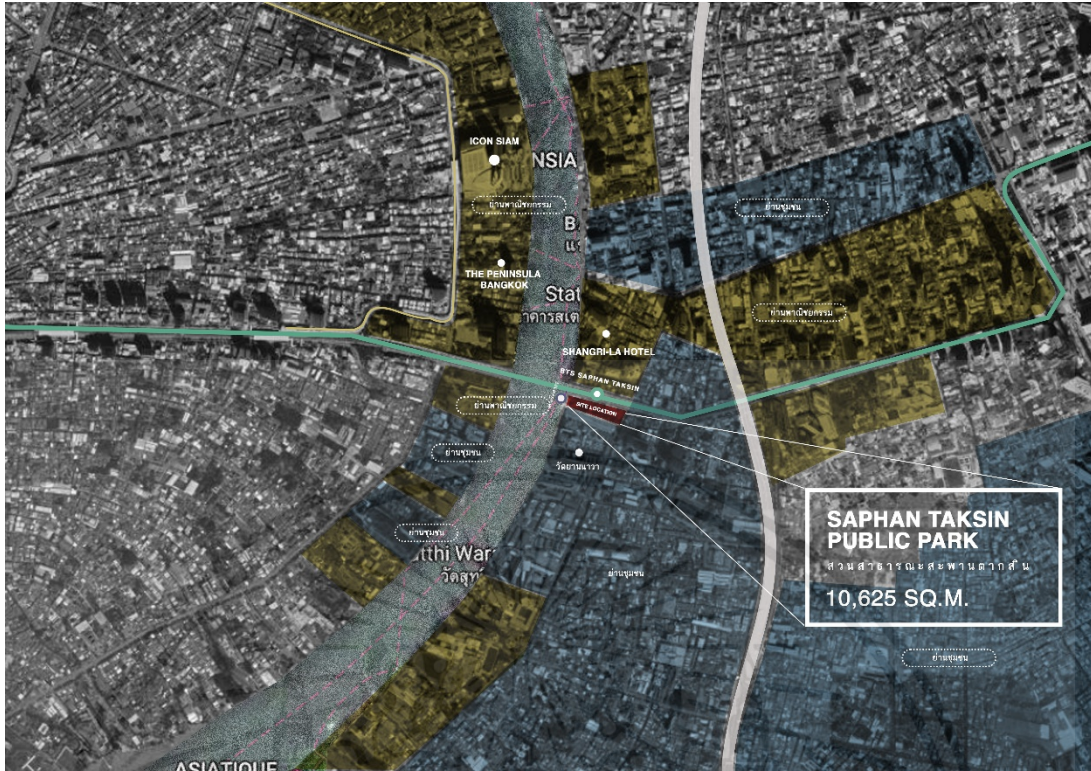
พื้นที่ที่ใช้ในการออกแบบ 5,320 ตารางเมตร

เจ้าของพื้นที่ กรมทางหลวงชนบท

พื้นที่ประเภท สีแดง พ.๕-๗

FAR 10 / OSR 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

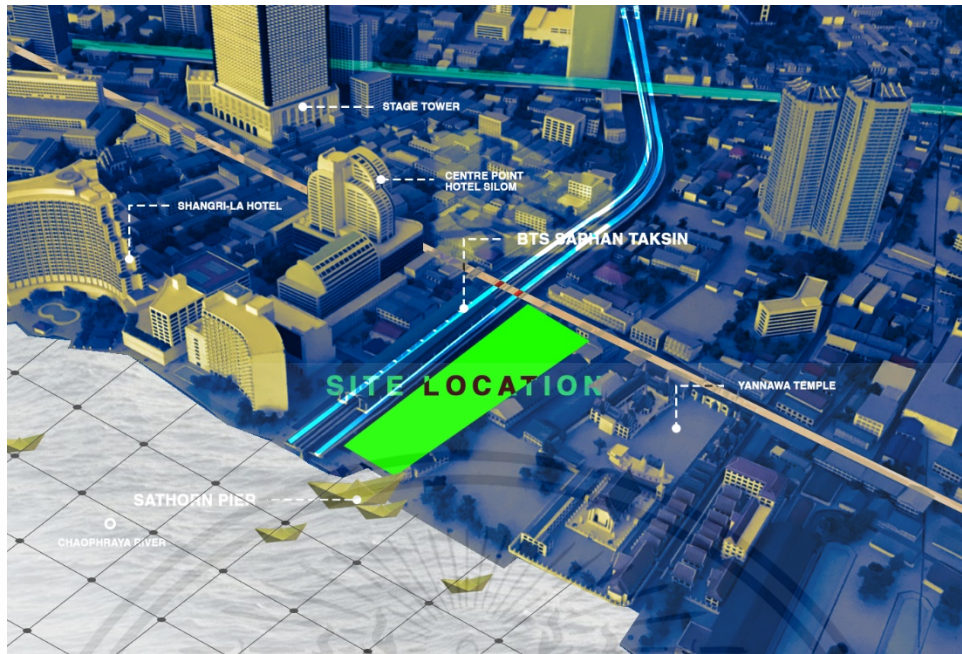

(ภาพที่ตั้งสวนสาธารณะสะพานตากสิน)

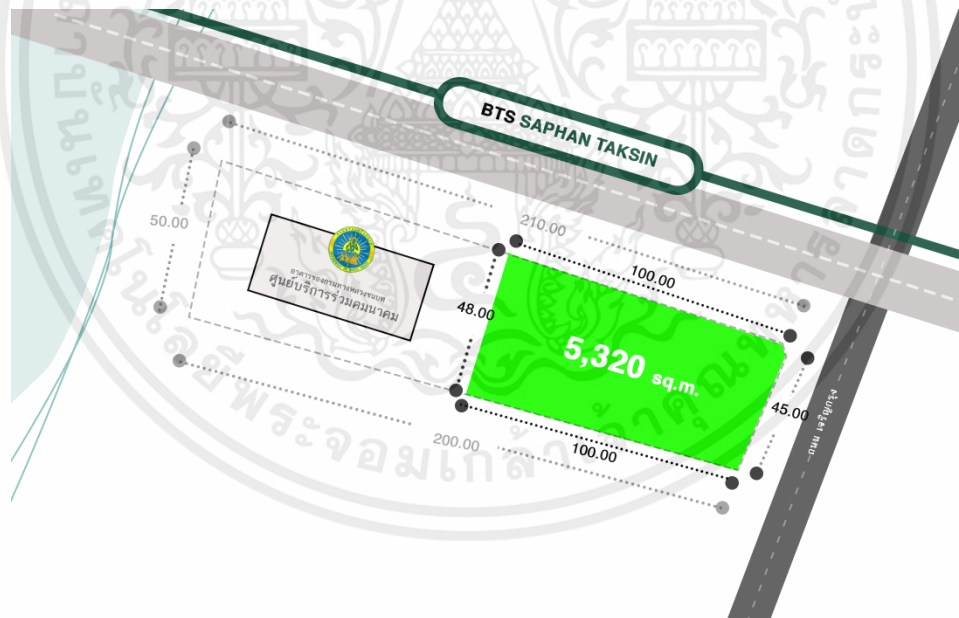
พื้นที่สวนสาธารณะสะพานตากสิน มีศักยภาพในการต่อยอดและพัฒนาสู่โครงการมานุษยสถาน เนื่องด้วยพื้นที่ดังกล่าวมีความหลากหลายทางกายภาพความเป็นเมือง เป็นจุดร่วมของระบบขนส่งสาธารณะ คือ รถไฟฟ้า เรือ จักรยานยนต์ รถยนต์ และทางคนเดิน อันเป็นผลให้เป็นที่ปบปะของผู้คนที่มีความหลากหลายสภาพทางสังคม ด้วยเหตุดังกล่าวพื้นที่แห่งนี้ จึงมีความเหมาะสมต่อการใช้เป็นพื้นที่ ที่สร้างประโยชน์ต่อสาธารณะ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักบำรุงทาง กรมทางหลวงชนบท เจ้าของกรรมสิทธิ์พื้นที่สวนสาธารณะสะพานตากสิน เขตสาทร พบว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ทำการของศูนย์บริการร่วมคมนาคม พื้นที่ซึ่งเกิดจากการเวนคืนที่ดินจากชุมชน เพื่อจุดประสงค์สร้างพื้นที่เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวโยงกับจุดประสงค์หลักของโครงการ และเนื่องจากพื้นที่อยู่ในบริเวณผังสี่เหลี่ยม (พ.๕-7) เป็นที่ดินเพื่อแหล่งการค้าพาณิชย์กรรม มีความหนาแน่นในพื้นที่มาก จึงมีความเหมาะสมในการต่อยอดพื้นที่สาธารณะ เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ชุมชนโดยรอบได้มีพื้นที่เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร่วมกับการเป็นพื้นที่ที่ผู้คนสามารถแสดงออกทางความคิด เพื่อเรียนรู้ในเรื่องของสิทธิมนุษยชนและรับรู้ถึงเสรีภาพที่ตนพึงมี กลางมหานครที่เต็มไปด้วยความวุ่นวาย โดยมองเห็นถึงความหนาแน่นของเมือง เป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกที่ตั้งโครงการเช่นเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

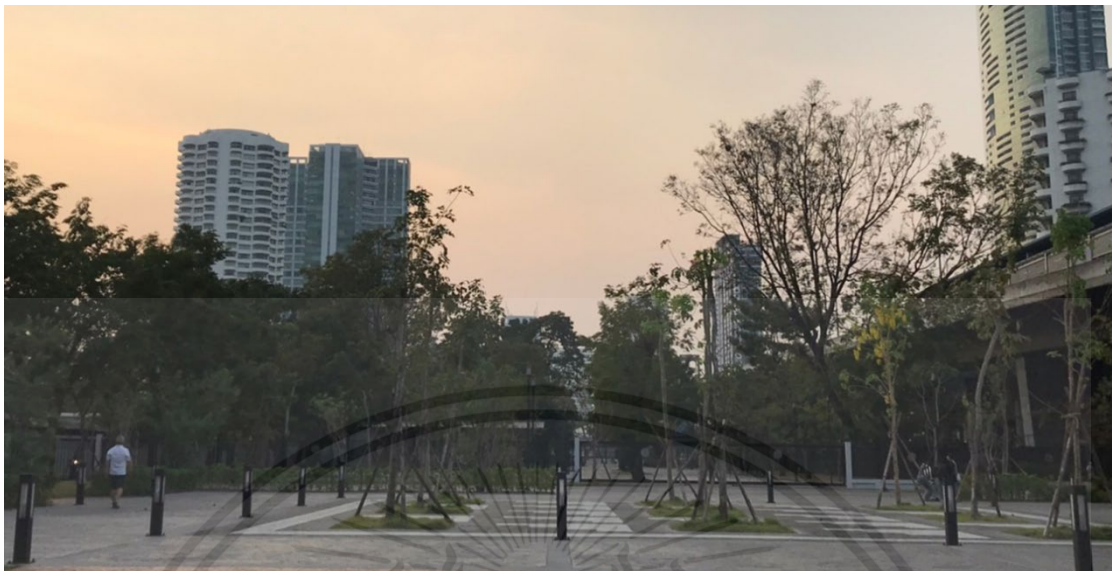
(ภาพบริบทที่ตั้งโครงการและการเชื่อมต่อของพื้นที่)

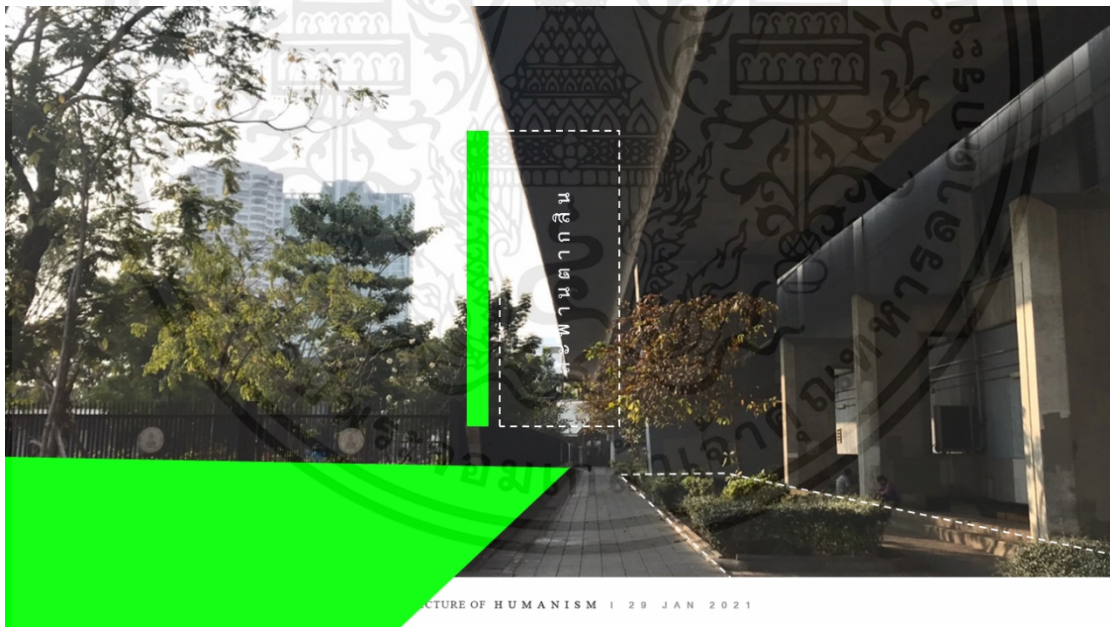
(ภาพบริบทที่ตั้งโครงการ และพื้นที่ที่สามารถใช้ในการออกแบบ - สีเขียว)

ที่ตั้งโครงการเป็นพื้นที่ในกรรมสิทธิ์ของกรมทางหลวงชนบท ซึ่งปัจจุบันได้เปิดพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่สาธารณะ เพื่อประชาชนได้เข้ามาพักผ่อน ดังภาพพื้นที่ในส่วนบริเวณติดริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ใช้เป็นที่ตั้งอาคารศูนย์บริการรวมคมนาคม ดังนั้นจึงพิจารณาเห็นควรว่า พื้นที่ว่างเปิดโล่งในฝั่งติดถนนเจริญกรุง (พื้นที่สีเขียว) ขนาด 5,320 ตารางเมตร เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการใช้เป็นที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ภาพที่ตั้งโครงการบริเวณทางเข้า : สวนสาธารณะสะพานตากสิน)

(ภาพที่ตั้งโครงการ - สีเขียว และพื้นที่บริเวณเชื่อมต่อได้สะพานตากสิน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ARCHITECTURE OF HUMANISM | 12 FEB 2021

(มุมมองโดยรอบที่ตั้งโครงการ)

(มุมมองที่ตั้งโครงการจากสถานี BTS สะพานตากสิน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ARCHITECTURE OF HUMANISM | 12 FEB 2021

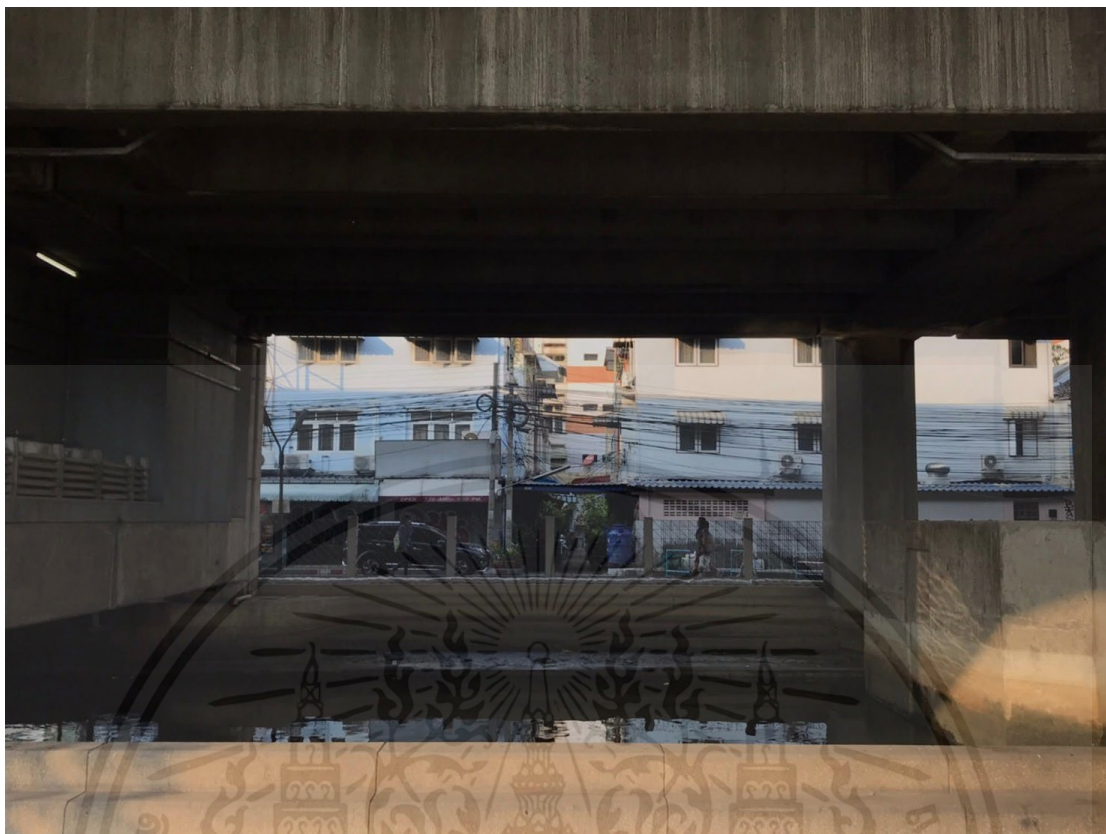
(บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ : พื้นที่ใต้สะพานตากสิน)

(บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ : พื้นที่ใต้สะพานตากสิน)

พื้นที่ในปัจจุบันได้ใช้เป็นทางสัญจร ไปยังท่าเรือและสถานี BTS (ทางออกที่ 4) ผู้คนจึงใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในส่วนนี้เป็นพื้นที่นั่งเพื่อพักผ่อน หรือ เพื่อรอคอยขนส่งสาธารณะ จากภาพแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้งานของผู้มาใช้งาน ที่มักจะเลือกนั่งบริเวณขอบของทางเดิน จึงเล็งเห็นถึงการนำไปสู่การออกแบบโครงการ ที่มุ่งเน้นให้ผู้คนทุกสถานภาพทางสังคม ได้รับความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคม ในส่วนพักผ่อนสาธารณะ (Relaxing Space) ของโครงการได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ : พื้นที่ใต้สะพานตากสิน)

คลองสาทรที่อยู่บริเวณใต้สะพานตากสิน และตามแนวเส้นทางรถ BTS ถูกครอบครองจากผู้คนโดยรอบชุมชน มักจะมีกิจกรรมตกปลาและผู้คนเดินสัญจรบางส่วนนั่งพักระหว่างชั้นบันได จากการศึกษาพฤติกรรมสามารถนำมาต่อยอดสู่โครงการได้ เพื่อปรับปรุงพื้นที่ให้ดึงดูดผู้คนที่หลากหลาย ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ใต้สะพานเป็นพื้นที่พักผ่อนได้อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้จะเป็นการสร้างความรู้สึกลดภัยให้กับพื้นที่โดยรอบ ถ้าหากพื้นที่มีการใช้งานแบบหมุนเวียน ไม่ถูกยึดครองโดยคนบางกลุ่มเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(บริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ : พื้นที่ใต้สะพานตากสินบริเวณท่าเรือ)

ทางเดินสะพานข้ามคลองสาทร ในบริเวณท่าเรือสาทร แสดงให้เห็นอาคารศูนย์บริการคมนาคม ที่ปรากฏอยู่ด้านหลังสุดของภาพ ซึ่งมีความเป็นสาธารณะเปิดเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการคมนาคม จะเห็นได้ว่าพื้นที่ทั้งหมดมีความต่อเนื่องและเชื่อมต่อกัน ซึ่งง่ายต่อการเข้าถึงเพียงแต่มีปัจจัยบางอย่าง ที่ทำให้ผู้คนไม่นิยมเลือกเดินทางฝั่งที่ตั้งโครงการ ซึ่งการออกแบบทางสถาปัตยกรรม จะเข้าไปมีส่วนช่วยในการปรับปรุงพื้นที่ เพื่อเปิดการเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง และผู้คนในสังคมรู้สึกถึงเมืองที่ตนเป็นส่วนหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการมานุษยสถาน เป็นการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ นอกจากนั้นยังเป็นรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในบทอื่นๆที่ได้กล่าวมาก่อนหน้า เพื่อสรุปเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการออกแบบโครงการจริง

7.1 ศึกษาวิธีการใช้สัญลักษณ์ในสถาปัตยกรรมเพื่อแสดงออก

การใช้สัญลักษณ์ในงานสถาปัตยกรรม แสดงให้เห็นองค์ประกอบทางกายภาพของอาคาร ด้วยการแทนวัตถุต้นแบบ (Object) ที่มีอยู่จริง แล้วใช้กระบวนการถ่ายทอดเป็นภาษาสถาปัตยกรรม เพื่อสื่อสารไปยังผู้ใช้อาคารให้ได้รับรู้ด้วยการมองเห็น นำไปสู่การตีความความหมายที่เกิดขึ้นต่อสัญลักษณ์ในอาคารนั้น สัญลักษณ์ในงานสถาปัตยกรรมเป็นสื่อกลางของการสื่อสารระหว่างผู้ออกแบบไปยังผู้ใช้อาคาร ผู้ออกแบบต้องอาศัยตัวสัญลักษณ์ (Sign) มาก่อให้เกิดรูปสัญลักษณ์ (Signifier) ขึ้น ทั้งนี้การใช้สัญลักษณ์นั้นจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับวัตถุต้นแบบที่มีอยู่จริง เพื่อสร้างให้สัญลักษณ์ในอาคารเป็นภาษาสถาปัตยกรรมที่คุ้นเคยจดจำได้สามารถนึกกลับไปถึงวัตถุที่อ้างอิงได้หรือในบางครั้งการสร้างสัญลักษณ์ในอาคาร อาจไม่สามารถเชื่อมโยงไปยังวัตถุต้นแบบที่อ้างอิงเดิม ๆ ได้แต่ผู้ออกแบบต้องการสื่อสารให้ผู้ใช้อาคารตีความหมายจากภาษาสถาปัตยกรรมขึ้นใหม่ ดังนั้นการค้นหาคำการใช้สัญลักษณ์ในงานสถาปัตยกรรม ตามหลักการสร้างสัญลักษณ์เพราะเป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ของตัวสัญลักษณ์กับวัตถุที่มีอยู่จริง แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ 1) สัญลักษณ์ที่มีลักษณะคล้าย/เหมือนกับวัตถุอ้างอิงของจริงมากที่สุด เรียกว่า สัญลักษณ์แบบเสมือน (Icon) 2) สัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างมีเหตุผลกับวัตถุของจริง เรียกว่า สัญลักษณ์แบบดัชนี (Index) และ 3) สัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุอ้างอิงของจริงแต่อย่างใด แต่ทว่าความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ออกแบบสัญลักษณ์นั้น ๆ เรียกว่า สัญลักษณ์แบบสัญลักษณ์ (Symbol) ทั้ง 3 ประเภทนี้แสดงให้เห็นความยากง่ายของการถอดสัญลักษณ์ (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560) วิธีการศึกษาสัญลักษณ์วิทยา (Semiology) คือศาสตร์ที่ศึกษาการทำงานของสัญลักษณ์ (Sign) และสำรวจกระบวนการได้มาซึ่งความหมาย (Signification) มีส่วนประกอบ สองส่วนคือ รูปสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมายสัญลักษณ์ (Signified) (สันต์สุวัจนราภินันท์และคณะ, 2555) กล่าวคือรูปสัญลักษณ์ เป็นเรื่องของรูปลักษณ์หรือเครื่องหมาย (เชิงรูปธรรม) ที่ปรากฏส่วนความหมายสัญลักษณ์เป็นเรื่องของนามหรือแนวความคิด (เชิงนามธรรม) (ปิยลดา เทวกุล ทวีปรัชนีพร, 2554)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.1 ความหมายของสัญศาสตร์

สัญศาสตร์ (Semiotics) เป็นศาสตร์ว่าด้วยความหมาย เป็นการศึกษาว่า “ สิ่งแทนความ ” (Representation) อาจก่อให้เกิดความหมายได้อย่างไร เป็นการศึกษาถึงกระบวนการที่ทำให้เราเข้าใจความหมายของสิ่งใด ๆ หรือกระบวนการที่เราให้ความหมายแก่สิ่งใด ๆ หากพิจารณาสัญศาสตร์อย่างสัมพันธ์กับภาพ หรือ ขยายกรอบการพิจารณาออกไปถึง ทัศนธรรม (Visual Culture) และวัตถุธรรม (Material Culture) (เถกิง พัฒโนภาษ, 2551) ระดับของสัญญาณสามารถแบ่งออกเป็น 3 อย่าง ตามแนวคิดของเพิร์ซ (1839-1914) (เถกิง พัฒโนภาษ, 2551; Broadbent, et al., 1980; สันต์สุวัจนราภินันท์และคณะ, 2555; ภัคพงศ์อัครเศรณี, 2548) คือ 1) ระดับเสมือน (Icon) เป็นสัญญาณที่มีรูปร่างหน้าตาคล้าย หรือ เหมือนกับวัตถุที่มีจริงอย่างมากที่สุดเป็นระดับที่มีความเข้มข้นมากที่สุด การถอดรหัสของระดับเสมือนนั้นเพียงแค่นี้ก็ถอดรหัสถึงวัตถุต้นแบบ (Object) ได้แล้ว 2) ระดับดัชนี (Index) เป็นสัญญาณที่มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง การถอดรหัสของ Index นั้นจะใช้การคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ระหว่างระดับดัชนีกับวัตถุต้นแบบ 3) ระดับสัญลักษณ์ (Symbol) เป็นสัญญาณที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดระหว่างตัวสัญญาณกับวัตถุที่มีอยู่จริง การถอดรหัสของระดับสัญลักษณ์ จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ของผู้ใช้สัญญาณนั้นเพียงอย่างเดียว

7.1.2 สัญศาสตร์กับงานสถาปัตยกรรม

การสื่อความหมายด้วยสัญญาณในงานสถาปัตยกรรม มีระดับที่เข้มข้นจากมากไปน้อย เรียกว่า ระดับเสมือน (Icon) ระดับดัชนี (Index) ระดับสัญลักษณ์ (Symbol) งานสถาปัตยกรรมเน้นการสื่อความหมายด้วยสัญญาณ ระดับดัชนีและระดับเสมือน มากที่สุด เพราะเป็นสัญญาณที่ค่อนข้างตรงไปตรงมาและสื่อถึงผู้คนได้ง่าย แม้ต่างวัฒนธรรม (ปิยลดาเทวกุล ทวีป รัชชีพร, 2554) การสร้างสถาปัตยกรรมเพื่อการรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสของมนุษย์ (ผู้รับสาร) วัตถุประสงค์ของสถาปัตยกรรมได้ง่ายที่สุด รูปแบบการสร้างสัญลักษณ์ในงานสถาปัตยกรรม หรือเรียกว่า รหัสในงานสถาปัตยกรรม หมายถึง สิ่งสำคัญที่ปรากฏเป็นรูปสัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม ถูกกำหนดโดยผู้ประพันธ์ (สถาปนิก) และผู้อ่าน (ผู้ใช้/ผู้รับสาร) บางครั้งรหัสเป็นการสื่อสารตรงไปตรงมาตามประโยชน์ใช้สอย เป็นรูป ทรงบรรลือธ บางครั้งต้องอ่านรหัสนั้นจากรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มาจากการออกแบบเชิงอุปมาอุปมัย จากขนบธรรมเนียมทางวัฒนธรรม (Jencks, 1991) โดยใช้รหัสแสดงแบบความหมายตรงคือการแสดงออกถึงการใช้งานพื้นฐาน เช่น หลังคา บันได หน้าต่าง และการแสดงแบบความหมายแฝง คือการแสดงความหมายชั้นที่สองที่แฝงอยู่ในการใช้งาน เช่น รูปทรงนกเหินบินมีความหมายแฝงถึงความอิสระเสรีการพัฒนาและก้าวหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.1.3 การสื่อสารในงานสถาปัตยกรรม

การสื่อสารในงานสถาปัตยกรรม คือ การใช้เทคนิค ชั้นเชิงในกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม เพื่อให้งานสถาปัตยกรรม พูด สื่อสารตัวสัญญา ทั้งภาษาของรูปและความหมาย ของสิ่งนั้นออกมา เพื่อส่งสารไปถึงผู้รับสารให้ได้ยิน การสื่อสารความหมายทางสถาปัตยกรรม ตามแนวคิดของภักพงศ์ อัครเศรษฐ์(2548) กล่าวว่า ผู้ส่งสาร (ผู้ออกแบบ)ต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวสารกับผู้รับสาร (กลุ่มเป้าหมาย) เป็นอันดับแรก โดยเนื้อหาของสารเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น อัตลักษณ์ของพื้นที่ เป็นลักษณะร่วมที่สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ที่มีความคุ้นเคย เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือนั้น ในทางสถาปัตยกรรมจะเกี่ยวกับบริบทของสถานที่ตั้ง(Context) เป็นได้ทั้ง บริบทเชิงกายภาพ หรือ บริบทในเชิงสังคมวัฒนธรรม ซึ่งจะนำมาใช้ในงานสถาปัตยกรรมเป็นเนื้อหาที่แสดงออกในรูปสัญญะของสถาปัตยกรรม

7.2 วิเคราะห์และตีความพื้นที่เพื่อการเยียวยาทางจิตวิญญาณสมัยใหม่

แนวคิดการออกแบบกับมิติทางสุนทรียภาพและจิตวิญญาณ (Aesthetics and spirituality) ในราว 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา ความคิดแบบมนุษยนิยม (Humanism) ที่ให้คุณค่ากับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือว่า มนุษย์มีคุณค่าเพราะมีเจตจำนงเสรีและมีศักยภาพที่จะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ตามคุณค่าที่ตนยึดถือ ในระบบบริการสุขภาพ แนวคิดดังกล่าวปรากฏเป็นกระแสของการพัฒนา “ระบบบริการที่มีหัวใจความเป็นมนุษย์” หรือ Humanized healthcare ซึ่งถือว่าการดูแลรักษาความเจ็บป่วยไม่ใช่เพียงแค่การจัดการกับ “โรค”หรืออวัยวะที่ผิดปกติเท่านั้น แต่ต้องใส่ใจกับ “ความเจ็บป่วย” และ “ความทุกข์” ของผู้คนที่เกี่ยวข้องด้วย ที่เน้นการพัฒนาสุขภาพในเชิงมิติทางจิตวิญญาณจึงให้ความสำคัญกับประสบการณ์เชิงผัสสะ (Sensory experience) สุนทรียภาพและการออกแบบ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์”(Sacred space) ที่สะท้อนคุณค่าสูงสุดในทางจิตวิญญาณ

7.2.1 ผัสสะการรับรู้

ผัสสะการรับรู้มีอิทธิพลต่ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นแสง สีหรือภาพที่เห็น เสียงที่ได้ยินความร้อนหนาวที่ร่างกายรู้สึก กลิ่นที่ได้รับหรือรสชาติที่ได้ลิ้มลอง ผัสสะการรับรู้ต่างๆ เหล่านี้ไม่เพียงเป็นสิ่งเร้าทางกายภาพที่ส่งผลต่อระบบประสาทของมนุษย์ แต่ยังเป็น “สัญญาะ” ที่แฝงไว้ด้วยความหมายที่ลึกซึ้งที่อาจกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ผูกพันอยู่กับความทรงจำต่างๆ สิ่งแวดล้อมที่ให้ความรู้สึกปลอดภัยและสบายทำให้ร่างกายของเราผ่อนคลาย จิตใจก็สงบจากทฤษฎีของทอม พอร์ตเตอร์ (Tom Porter) เรื่อง The Architect's Eye (1997, 2540) เขากล่าวว่า “เราสามารถพิจารณาสถาปัตยกรรมในฐานะที่เป็น การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ถึงการอยู่ร่วมกันของพื้นที่และรูปทรงตามขนาดและสัดส่วนของมนุษย์” ดังนั้น การที่จะทำการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิจารณาและเข้าใจได้จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนา“ทักษะหรือการตระหนักรู้ถึงรูปทรงของพื้นที่” ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในงานสถาปัตยกรรม พอร์ตเตอร์เชื่อว่า “ทุกๆ ประสบการณ์ที่ เรามีเกิดจากการทำงานของทุกประสาทสัมผัส ผ่านทางสายตา หู จมูก และการสัมผัส ซึ่งจะทำให้เกิดการกระตุ้นไปยังสมองต่อการทำงานในทุกระดับชั้น”

การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้เกิดการรับรู้ถึงความหมายสถานที่ (Sense of place) สำหรับการเยียวยา บำบัดทางจิตวิญญาณ การสร้างความรู้สึกที่ดีต่อสถานที่ที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จากการสร้างประสบการณ์เชิงผัสสะ (Sensory experience) ผัสสะการรับรู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประสาทสัมผัสที่มนุษย์รับรู้สิ่งแวดล้อม ได้แก่ แสง สี เสียง กลิ่น รสชาติ และกายสัมผัสต่างๆ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นภูมิทัศน์

1.1) ภาพและการมองเห็น (Sight and visual sense)

การมองเห็น (Sight) ถือเป็นผัสสะระยะไกล (Distant sense) คือเป็นผัสสะที่สามารถรับรู้ได้ทั้งในระยะไกล จึงถือว่าเป็นผัสสะที่มีความสำคัญต่อการรับรู้สิ่งแวดล้อมในวงกว้างแสงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมองเห็น มีงานวิจัยหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นว่า แสงจากธรรมชาติช่วยทำให้ผู้ที่มีอาการป่วย หายป่วยได้เร็ว ในบางกรณี แสงจากหลอดไฟที่เปิดสว่างจ้าจนเกินไปก็อาจทำลายสุนทรียภาพของสถานที่ได้ ในหนังสือชื่อ เียนเงาสลัว ที่แปลจากงานเขียนของ จูนิจิโร ทานิชากิ โดย สุวรรณ วาศ์ไวยวรรณ (จูนิจิโร ทานิชากิ, 2528) ได้เสนอสุนทรียศาสตร์ของตะวันออกที่ถือว่าแสงสลัวและเงามืดเป็นส่วนหนึ่งของความงดงาม การยอมรับแสงสลัวและเงาอาจหมายถึงการตระหนักถึงสัจธรรมที่ว่าโลกนี้ประกอบขึ้นด้วยความสว่างและความมืดอย่างละครึ่ง เงาสลัวและแสงที่บางเบาอาจช่วยให้จิตใจเกิดความจดจ่อ สงบ มีสมาธิและช่วยให้เกิดการทบทวนด้านในของชีวิตมากกว่าจิตที่ซัดส่ายไปตามสิ่งเร้าจากแสงสีที่มากกระทบจากภายนอก

การจัดการแสงและเงา จึงเป็นศิลปะในการออกแบบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญการสร้างประสบการณ์การมองเห็นที่ดีทำได้ด้วยการใส่ใจกับองค์ประกอบต่างๆ เช่น การจัดการแสง ได้แก่ แสงธรรมชาติ แสงไฟซึ่งมีทั้งสีขาวแบบ Day light และสี Warm White ที่ดูอบอุ่นกว่า รวมทั้งการจัดทิศทางและการสะท้อนของแสงให้เกิดแสงเงาที่สวยงาม รวมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับสีก็เช่นกัน โดยสรุปแล้วองค์ประกอบเชิงพื้นที่ (the Spatial Elements) ที่ทำให้พื้นที่นั้นเอื้อต่อการใช้งานเพื่อฟื้นฟูจิตวิญญาณ

- เส้นและจังหวะ (Line and Rhythm)
- สีและรูปทรง (Colour and Form)
- มิติของสี (The Colour Dimensions)
- แสงและสี (Light and Colour) โดยเน้นในการจัดแสงสลัวและเงามืดจากธรรมชาติ
- ขนาดและสัดส่วน (Scale)

1.2) เสียงและการได้ยิน (Noise and Audio-acoustic sense)

การออกแบบเสียงและประสบการณ์การได้ยินจำเป็นต้องเริ่มจากการลดเสียงดังอีกทีก็

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และเสียงรบกวนต่างๆ ล่วงก่อน เมื่อสามารถควบคุมเสียงอีกทีก็และเสียงรบกวนต่างๆ แล้วก็อาจเพิ่มเสียงที่ให้ความรู้สึกด้านบวกเข้าไปได้ เช่น การเปิดเสียงดนตรี เสียงธรรมชาติ มีงานวิจัยที่เปรียบเทียบระดับสารเคมีที่ทำให้เกิดความเครียดในมารดา ในช่วง 24 ชั่วโมงหลังคลอดพบว่า การเปิดดนตรีให้แม่หลังคลอดฟังมีผลอย่างชัดเจนต่อการลดลงของระดับสารเคมีที่ก่อให้เกิดความเครียดและความดันโลหิต (Halpaap 1985)

1.3) การได้กลิ่น (Scent and sense of smell)

กลิ่นเป็นประสบการณ์เชิงผัสสะอย่างหนึ่งที่จะสร้างความทรงจำ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อมิติทางด้านการจดจำและความรู้สึกตั้งแต่แรก ในปัจจุบันการใช้กลิ่นหอมเพื่อการเยียวยาหรือเพื่อเพิ่มบรรยากาศ เช่น สุนัขบำบัดควรทำเมื่อได้กำจัดต้นเหตุของกลิ่นอันไม่พึงประสงค์นั้นแล้ว

1.4) การรู้รส (Taste and gastronomic sense)

การจัดเมนูอาหารให้ผู้ต้องการฟื้นฟูจิตวิญญาณเป็นนอกจากเรื่องรสชาติของอาหารและคุณค่าทางโภชนาการแล้ว การจัดเวลาในการบริการอาหารระหว่างวันให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันผู้ป่วยก็เป็นเรื่องสำคัญ

1.5) การสัมผัส (Touch and tactile sense)

สัมผัสที่ได้จากสถาปัตยกรรม มีผลมาจากการเลือกใช้วัสดุ โดยผิวสัมผัสที่ได้จากธรรมชาติ นั้นดูจะเหมาะสมที่สุด เพราะการเติมแต่งที่น้อยหรือกระบวนการแปรรูปน้อยในแง่ความรู้สึกต่อวัสดุจะไม่ทำให้เกิดอารมณ์ที่หือหวาหรือตระการตาใดๆ จะให้ความสงบแก่สายตาและให้อารมณ์ที่ดูราบเรียบสมถะ วัสดุที่ใช้การรับรู้ผ่านความเก่าและการเวลาเป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ถึงวัฏจักรของชีวิตและให้อารมณ์ของแก่นแท้ชีวิตได้มากกว่าวัสดุยุคการผ่านกระบวนการของชีวิต คือวัสดุที่ผ่านกรรมวิธีการแปรสภาพโดยฝีมือมนุษย์ก่อนนำมาใช้งานให้อุณหภูมิเย็นกว่าสภาพแวดล้อมเล็กน้อย ได้แก่ หิน คอนกรีต อิฐ วัสดุนัยยะธรรมชาติของชีวิต คือวัสดุธรรมชาติเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ให้อุณหภูมิตามสภาพแวดล้อม ได้แก่ ดิน ทราช ไม้

7.2.2 พื้นที่มิติทางจิตวิญญาณ

การเยียวยาจะเกิดขึ้นทำให้ความทุกข์และความไม่สบายทั้งหลายจะได้รับการปลดปล่อย การจะออกแบบให้สถาปัตยกรรมเอื้อเพื่อต่อการพัฒนาจิตวิญญาณ จะต้องการเข้าถึงการเปลี่ยน “พื้นที่” (Space) ทางกายภาพ ได้แก่ อาคารและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้กลายเป็น “สถานที่” (Place) ที่มีความหมายบางอย่างเกิดขึ้นจำเป็นต้องสร้าง “ความหมาย” ที่ทำให้เกิด “ความรู้สึก” ต่อสถานที่ (Sense of place) การเปลี่ยนสถานะระหว่าง “Object” และ “Thing” เป็นการก้าวพ้นจากการพิจารณาสิ่งที่มองเห็น (Object) ไปสู่สถานะที่อยู่ที่แท้จริง (Thing) ปัจจัยที่วันนี้ได้จากงานเขียนเรื่อง The Concept of Dwelling, Genius Loci, Architecture Presence and Place ของคริสเตียน โนเบอร์ก-ชูสส์ โนเบอร์ก-ชูสส์ เชื่อว่าบทกวี ศิลปะ และสถาปัตยกรรม เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดการก้าวข้ามสถานะ เกิดการย้อนคืน เชื่อมโยงเข้ากับโลกอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นหน้าที่ของสถาปนิกคือ ช่วยปรับเปลี่ยนความเป็นกลางของ “พื้นที่” (ในฐานะที่มันเป็น Object) สร้างสรรค์ให้เป็นผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการดำรงอยู่ของคนและสภาพแวดล้อมก่อให้เกิดเป็น “จิตเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิญญาณของถิ่นที่” (Thing) ที่มีความหมาย หรือสร้างความเชื่อมโยงการอยู่อาศัยของคนเข้ากับโลกแห่งชีวิต หรือ “โลกอย่างที่มีนัยเป็น” โดยอาศัยการออกแบบของสถาปนิกนั่นเอง มันคือแนวทางที่มองสถาปัตยกรรมในฐานะของปรากฏการณ์ ผ่านการใช้งานและการอยู่อาศัย มากกว่าในฐานะของความงามทางกายภาพและการออกแบบพื้นที่ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเติบโตในทางจิตปัญญา พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวสามารถทำความเข้าใจด้วยแนวคิดสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ผัสสะแห่งสถานที่ (Sense of place) และจิตวิญญาณแห่งสถานที่ (Spirit of place) โดยเขาได้ให้นิยามความหมายขององค์ประกอบทั้งสองว่า ผัสสะแห่งสถานที่ หมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลมีประสบการณ์ในสถานที่หนึ่งๆ เป็นผลลัพธ์ของสุนทรียผัสสะที่มนุษย์เข้าไปรับรู้ รูป รส กลิ่น เสียง หรือสัมผัสแห่งสถานที่นั้นๆ ส่วนจิตวิญญาณแห่งสถานที่นั้นไม่ได้เกิดจากสภาวะทางกายภาพ แต่เกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์ได้สร้างทำขึ้นในสถานที่หนึ่งๆ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสถานที่ซึ่งก่อให้เกิดความทรงจำและความหมายของสถานที่นั้นๆ หากเปรียบเทียบผัสสะแห่งสถานที่เป็นร่างกาย จิตวิญญาณของสถานที่ก็เปรียบเสมือนดวงจิตวิญญาณหรือความรู้สึกนึกคิด พื้นที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์จะประกอบด้วย

(1) สถานที่ซึ่งมีธรรมชาติหรือสภาพแวดล้อมของที่จัดเจนสมบูรณ์ คือ มีเอกลักษณ์เฉพาะทางกายภาพที่ทำให้เกิดผัสสะแห่งพื้นที่ที่เด่นชัด

(2) มีกิจกรรมอันเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับมิติทางจิตวิญญาณหรือคุณค่าสูงสุดที่พ้นไปจากสัมผัสแห่งวัตถุ พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในความหมายนี้จึงประกอบขึ้นด้วยมิติทางกายภาพ คือ สถานที่ที่มีความโดดเด่นชัดเจนและมีทิศทางนามธรรม คือความหมายที่มนุษย์สร้างให้กับสถานที่นั้นๆ ผ่านกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมที่มนุษย์จัดให้มีขึ้น

การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลาย สงบ และสัปปายะ ช่วยให้จิตใจมีความสงบ มีสมาธิ จิตมีการปรุงแต่งน้อยลง และเกิดปัญญาเข้าใจสัจธรรมของชีวิตได้ง่ายขึ้น การศึกษาวิจัยหลายเรื่องยืนยันตรงกันว่า การที่ผู้ป่วยได้สัมผัสกับธรรมชาติสามารถลดความเครียดลงได้ธรรมชาติมีผลต่ออารมณ์ ลดความโกรธ ความหวาดกลัว และให้ความสดชื่นสบายใจ (Ulrich 2006) การจัดพื้นที่ภายในอาคารให้เชื่อมโยงกับธรรมชาติภายนอก จึงเป็นแนวทางหนึ่งของการออกแบบสิ่งแวดล้อมเพื่อการเยียวยาได้ดีมิติทางจิตวิญญาณอาจไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เฉพาะในรูปแบบของศาสนาเท่านั้น จิตวิญญาณในความหมายที่กว้างขึ้นอาจหมายถึงธรรมชาติหรือภาวะภายในของการดำรงอยู่ คือเป็นสิ่งที่มิอยู่ตามธรรมชาติ ไม่ได้ประดิษฐ์ขึ้นใหม่หรือเป็นของแปลกปลอมที่นำไปใส่ไว้ แต่เป็นภาวะที่มีอยู่แล้วภายในตัวมนุษย์หรือภายในสรรพสิ่งจิตวิญญาณเป็นพลังในการขับเคลื่อนชีวิต คือ เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตแตกต่างจากสิ่งที่ไม่มีชีวิต เพราะมีพลังขับเคลื่อนจากภายใน และเป็นเครื่องหล่อเลี้ยง (Nurture) ให้สรรพสิ่งเติบโตงอกงามไปสู่ความสมบูรณ์สูงสุด ซึ่งอาจหมายถึงการเข้าถึงพระเจ้า บรรลุธรรมสูงสุด หรือเติบโตไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สูงสุด

Wright and Syre-Adam ได้ให้ความหมายไว้ในหนังสือเรื่อง Sacred space: Right relationship and spirituality in healthcare (Wright and Sayre-Adams 2000) การออกแบบทางสถาปัตยกรรมเพื่อสร้างพื้นที่สำหรับพิธีกรรม กิจกรรมทางศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งการสร้างพื้นที่เพื่อให้มนุษย์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งอย่างถูกต้อง อันจะนำมนุษย์ก้าวพ้นความคับข้องหรือคับแคบใจ สลัดหลุดจากความลึกลับสับสน เพื่อไปสู่ความสัมพันธ์ที่ถูกต้องและสันติสุขในใจ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2.3 การออกแบบสิ่งแวดล้อมเพื่อการเยียวยา

การออกแบบสิ่งแวดล้อมเพื่อการเยียวยาเป็นการออกแบบที่มุ่งยกระดับคุณภาพการเยียวยาทั้งในมิติทางกายใจ สังคม และจิตวิญญาณ โดยไม่ได้มุ่งเป้าหมายเฉพาะผู้ป่วยและการรักษาโรคนั้น แต่ยังมุ่งให้เกิดประสบการณ์ที่ดีตลอดกระบวนการดูแลสุขภาพ ถือว่าการเยียวยาที่มีความหมายครอบคลุมกระบวนการบำรุงรักษาและฟื้นฟูสุขภาพความสัมพันธ์

การส่งเสริมการเยียวยาโดยธรรมชาติและสิ่งเบี่ยงเบนความกังวลใจ การสร้างสิ่งแวดล้อมให้เชื่อมโยงกับธรรมชาติช่วยลดความเครียดและสร้างความผ่อนคลาย ในพื้นที่ที่ไม่สามารถเปิดสู่ธรรมชาติภายนอกได้ก็อาจใช้งานศิลปะเพื่อการตกแต่งภายในที่ช่วยสร้างบรรยากาศ มาตรการที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่น

3.1) ออกแบบให้มีช่องเปิดสู่ธรรมชาติภายนอกในทุกๆ ห้องเท่าที่จะเป็นไปได้ภายในอาคาร โดยอาจทำเป็นประตู หน้าต่างที่เปิดปิดได้ หรือบานกระจกและช่องแสงที่ไม่สามารถเปิดปิดแต่มองออกไปสู่ภายนอกได้

3.2) จัดวางต้นไม้ เช่น ไม้ดอกหรือไม้ประดับในกระถาง หรือจัดสวนแนวตั้งในพื้นที่ที่ไม่สามารถเปิดสู่ธรรมชาติภายนอกได้

3.3) ติดตั้งงานศิลปะ เช่น ภาพวาด ภาพวิจิตรทัศน์ ประติมากรรม หรือเสียงเพลงเพื่อเบี่ยงเบนความกังวลใจของผู้ป่วย

7.3 หลักการออกแบบพื้นที่สาธารณะ

7.3.1 แนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์

(Sociogenic Environment)

โจน แลง (1994) ได้สรุปรูปแบบพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความจำเป็นพื้นฐานแต่ละชั้นจากทฤษฎีจิตวิทยา ความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Human Needs) ของ อัมบราฮัม มาสโลว์ โดยใช้ชื่อหัวข้อว่า Behavioral Program โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

ด้านสรีระ การสนองพฤติกรรมด้านสรีระนี้ มุ่งเน้นให้ทุกคนต้องมีโอกาสเข้าถึงในบริการพื้นฐานต่างๆมีการบริการสาธารณะสุขที่มีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง อีกทั้งการจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยมีสถานทดสอบสมรรถนะของร่างกายสำหรับชนทุกวัย รวมถึงการมีพื้นที่เปิดโล่งที่มีคุณภาพ เพื่อเอื้ออำนวยความสบายแก่ร่างกาย

ด้านความมั่นคงปลอดภัย การตอบสนองในด้านนี้คือ ต้องมีการแยกการใช้ที่ดินที่เป็นอันตรายออกจากย่านอื่น ๆ และใช้ที่ดินแบบผสมผสานในย่านที่ไม่มีอันตราย เพื่อให้มีผู้คนผ่านไปมาตลอดเวลา รวมถึงการดูแลสอดส่องความปลอดภัย นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมให้เกิดความเป็นส่วนตัวอย่างพอเหมาะของคนแต่ละกลุ่ม การสร้างความรู้สึกต่อสถานที่ (Sense of Place) ทั้งทางกายภาพและทางสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการยอมรับเป็นพวก การสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวในกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้เป็นเครือญาติ หรือมีเชื้อสายเดียวกัน แต่ต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนเดียวกันนั้น ต้องสร้างความเชื่อมั่นโดยถือว่าสังคมที่ดี คือ สังคมที่รู้จักหน้าค่าตากัน มีขนาดที่ไม่ใหญ่จนเกินไปจนทำให้เกิดพวกที่รู้สึกหลุดกลุ่ม แต่ก็ไม่เล็กจนเกินไป จนหมดโอกาสที่จะสร้างสรรค์ความหลากหลาย โดยสร้างสังคมที่คล้ายคลึงกันในวงแคบและสังคมที่หลากหลาย ในวงกว้าง

ด้านการนับถือยกย่อง การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความหลากหลายด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ซ้ำซากจำเจ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความเป็นส่วนตัวสำหรับย่านพักอาศัย รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน ในการตัดสินใจในกระบวนการโครงการต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้คือส่วนสำคัญในการสร้างความภาคภูมิใจแก่ผู้พักอาศัย

ด้านความรู้และสติปัญญา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประสบการณ์จากกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความอยากรู้อยากลอง เพื่อพัฒนาความชำนาญ ทั้งทางร่างกายและทางสมอง เช่น การทดสอบความจำ การเฝ้าสังเกตสิ่งรอบ ๆ ตัว แล้วลองทำตาม การเล่นเกม การใช้โทรศัพท์ เป็นต้น

ด้านสุนทรียภาพ ความพึงพอใจในความสวยงามอันเกิดจากการจัดระเบียบของสภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งสุนทรียภาพ ออกเป็น 3 ด้านได้แก่

1. สุนทรียภาพที่เกิดจากประสาทสัมผัส
2. สุนทรียภาพที่เกิดจากรูปทรง
3. สุนทรียภาพที่เกิดสัญลักษณ์

ด้านศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตของตน มีทัศนคติที่ดี มองโลกแห่งความเป็นจริง ยอมรับสภาพต่าง ๆ และใส่ใจในสังคมของเพื่อนมนุษย์ มุ่งแก้ปัญหามากกว่าแสวงหาความยกย่องให้ตนเอง และสามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ซึ่งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ ควรได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของสาธารณะชนในการแสดงความคิดเห็นและร่วมมีบทบาทในกระบวนการออกแบบชุมชนเมือง

7.4 หลักการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ และสภาพแวดล้อม ที่ปราศจากการออกแบบหรือ ดัดแปลงเป็นพิเศษ เป็นการออกแบบที่ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางเท่าที่เป็นไปได้มากที่สุด โดยไม่มีข้อจำกัดด้านอายุและสภาพร่างกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.4.1 หลัก 7 ประการของการออกแบบเพื่อทุกคน

Universal Design เป็นแนวความคิดสากลที่องค์การสหประชาชาติได้พยายามเผยแพร่และส่งเสริม จากแนวความคิดเดิมเพื่อให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตในอาคารและสิ่งแวดล้อมตามโครงการ Promotion of Non-Handicapping Physical Environment for Disabled Persons และได้มีการพัฒนา ตามลำดับ เป็น Accessible Design, Adaptable Design, Barrier Free Design, Design for all และ Inclusive Design ซึ่งในที่สุดก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในหลักการของ Universal Design ซึ่งประกอบด้วย หลัก 7 ประการ โดยสามารถสรุปออกแบบเป็นตารางอธิบายความหมายโดยสังเขป

ตารางที่ 7.1 ตารางสรุปความหมายของหลัก 7 ประการของการออกแบบเพื่อทุกคน

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการวิจัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักการ	ความหมาย
1) ทกคนใช้ได้อย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Use)	การออกแบบที่เป็นประโยชน์และตรงความต้องการของคนทุกกลุ่ม
2) มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนการใช้ได้ (Flexible Use)	การออกแบบที่รองรับความสามารถที่หลากหลายของแต่ละบุคคล
3) ใช้งานง่าย (Simple and Intuitive Use)	ใช้การออกแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจ โดยไม่คำนึงถึงประสบการณ์และระดับความรู้ความสามารถ
4) การสื่อความหมายที่เข้าใจง่าย (Perceptible Information)	การสื่อสารข้อมูลที่เป็นในการออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือความสามารถทางประสาทสัมผัสของผู้ใช้
5) การออกแบบที่เผื่อการใช้งานที่ผิดพลาดได้ (Tolerance for Error)	การออกแบบที่สามารถลดอันตรายจากอุบัติเหตุและผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์หรือการกระทำที่ไม่ได้ตั้งใจ
6) ใช้แรงน้อย (Low Physical Effort)	การออกแบบที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสะดวกสบายและไม่เกิดความเมื่อยล้า
7) มีขนาดและพื้นที่ ที่เหมาะสมกับการเข้าถึงและใช้งานได้ (Size and Space for Approach and Use)	ขนาดที่เหมาะสมและมีพื้นที่สำหรับการเข้าถึงและใช้งาน โดยไม่คำนึงถึงขนาดร่างกาย ท่าทางหรือการเคลื่อนไหวของผู้ใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 8

การศึกษางานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

การศึกษางานระบบประกอบอาคารทั้งระบบวิศวกรรมโครงสร้างและงานระบบประกอบอาคาร เป็นการศึกษางานประกอบที่จะเข้ามาตอบสนองต่อการออกแบบทั้งหมดภายในโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการก่อสร้างไปจนถึงตลอดระยะเวลาการเปิดโครงการดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสอดคล้องต่อการใช้งานและการตอบสนองต่องานออกแบบสถาปัตยกรรมอย่างเหมาะสม จึงได้ทำการศึกษาดังหัวข้อต่อไปนี้

8.1 ระบบวิศวกรรมโครงสร้าง

8.1.1 ฐานรากและโครงสร้างเสา

1) ฐานรากแผ่ (Mat Foundation)เป็นฐานร่วมขนาดใหญ่ใช้รับน้ำหนักบรรทุกของเสาหลายๆ ต้น โดยจะแผ่บนพื้นที่กว้างๆ บางครั้งจะใช้รับน้ำหนักบรรทุกของเสาทุกต้นของอาคารก็ได้โดยมากแล้วเราจะใช้ฐานแผ่กับอาคารสูง

2) เสาคอนกรีตเสริมเหล็ก (Reinforced concrete beam)เนื่องโครงการเป็นอาคารขนาดใหญ่ โครงสร้างหลักของโครงการจึงเป็นอาคารคอนกรีต โดยมีขนาดเสาคอนกรีตเสริมเหล็กหน้าตัด 0.50 เมตร x 0.50 เมตร

8.1.2 โครงสร้างพื้น

การก่อสร้างพื้นของอาคารภายในโครงการมีการใช้พื้น 2 ประเภทได้แก่ พื้นประเภทหล่อในที่ โดยสามารถแบ่งลักษณะการวางพื้นได้ 2 วิธีคือ การวางพื้นถ้ำน้ำหนักบนคาน (Slab on Beam) และการวางพื้นให้ถ้ำน้ำหนักบนดิน (Slab on Ground) โดยการวางพื้นให้ถ้ำน้ำหนักบนดินนี้นิยมทำกับพื้นที่ติดกับพื้นดินหรือบริเวณภูมิสถาปัตยกรรมเช่น บริเวณถนนและที่จอดรถ เป็นต้น และเลือกใช้พื้นคอนกรีตอัดแรงภายหลัง (Post-tensioned) หนา 25 เซนติเมตร ที่ใช้ในชั้น 2-4 เพื่อรับน้ำหนักโดยการใส่แป้นหัวเสา (Drop panel) และคานกว้าง (Band beam) ในส่วนที่มีระยะพาดช่วงมากกว่า 8 เมตร เช่น ส่วนโถงหลัก ลานปฏิบัติการ กิจกรรม ห้องประชุมเพื่อปฏิบัติกิจกรรม โดยที่ยังคงความบางของโครงสร้าง เพิ่มพื้นที่ได้ระยะฝ้าเพดานให้เหมาะสมกับการใช้งาน

8.1.3 โครงสร้างหลังคา

โครงสร้างหลังคาที่ใช้ภายในโครงการแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ ดังต่อไปนี้

1) โครงสร้างสวนหลังคาคอนกรีตเสริมเหล็ก

คอนกรีตมีส่วนประกอบหลักคือ ปูนซีเมนต์ หิน กรวดหรือทราย และน้ำจึงมีคุณสมบัติในการรับแรงอัดได้ดี จึงต้องมีการเสริมเหล็กเพื่อเพิ่มคุณสมบัติในการรับแรงดึง เมื่อนำไปก่อสร้างเป็นหลังคา ควรผสมน้ำยากันซึม หรือเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ติดตั้งวัสดุเพื่อป้องกันการรั่วซึมและป้องกันความร้อน โครงสร้างหลังคาคอนกรีตเสริมเหล็กมีลักษณะแบนราบ จึงสามารถใช้ประโยชน์ด้านบนหลังคาได้ โดยเป็นส่วนหลังคาประเภท Extensive Roof garden สำหรับการวางหลุมปลูก ต้นๆ สำหรับปลูกไม้คลุมดิน เช่น หญ้า หรือเป็นการนำกระถางปลูกต้นไม้สำเร็จรูป

2) โครงสร้างหลังคาเหล็ก

โครงสร้างหลังคาเหล็กเป็นโครงสร้างเสาคู่ (Portal Frame) ที่วางอยู่บนเสาคอนกรีตเสริมเหล็กที่ทำหน้าที่รับน้ำหนักทุกชั้นของโครงการ และใช้แปเหล็กกล่องวางพาดในทุกช่วงเสา โดยเหล็กที่นำมาใช้เป็นโครงสร้างจะเป็นเหล็กรูปพรรณซึ่งจะถูกผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมที่สามารถควบคุมมาตรฐานในการผลิต สามารถเตรียมชิ้นส่วนจากโรงงานมาเชื่อมประกอบหน้างานได้ทันที จึงใช้เวลาก่อสร้างน้อยกว่าหลังคาคอนกรีตเสริมเหล็ก นอกจากนี้การออกแบบโครงสร้างที่รับน้ำหนักเท่ากัน โครงสร้างเหล็กจะมีขนาดเล็กและบางกว่า แต่มีคุณสมบัติที่ไม่ทนไฟ จึงต้องป้องกันด้วย

2.1) โครงสร้างหลังคาเหล็กลาดเอียงองศาต่ำ ใช้ในส่วนหลังคาที่มีลักษณะลาดลงในแนวแกน 2 มิติ โดยไม่มีการบิด วางอยู่บนโครงสร้างเสาคู่ (Portal Frame) มีแปเหล็กกล่องทำหน้าที่รับกระเบื้อง Metal Sheet แบบบุฉนวนกันความร้อนพียู (Polyurethane Foam) เพื่อกันความร้อนและลดเสียงรบกวน

2.2) โครงสร้างผนัง-หลังคาเหล็กบิด (Twisted green wall) เป็นส่วนหลังคาที่มีลักษณะบิดโค้งจากระนาบพื้นหลังคาแนวแกนราบ ไปสู่ระนาบผนังในแนวแกนตั้ง และเป็นผนังเขียว ปลูกพื้นไร้ดิน จึงต้องอาศัยขนาดหน้าตัดของแปเหล็กกล่องที่ใหญ่ขึ้นเพื่อรับน้ำหนักของกระถางและระบบรดน้ำอัตโนมัติของพืชไร้ดิน โดยโครงสร้างดังกล่าวมีการยื่น (Cantiliver) ออกไปจากระยะเสา 80 ซม. เพื่อเป็นระยะการเดินของเจ้าหน้าที่เพื่อบำรุงรักษาและดูแลด้านหลังของผนังเขียวทั้งในชั้นที่ 1 และชั้นที่ 4

8.1.4 โครงสร้างส่วนอื่นๆ

1) โครงสร้างส่วนเปลือกอาคาร โครงสร้างส่วนเปลือกอาคารหน้าโครงการ เป็นบล็อกคอนกรีตใยแก้ว วางอยู่บนคานคอนกรีต ที่เชื่อมกับคานระดับพื้นดิน

2) โครงสร้างส่วนปฏิบัติสมาธิเดี่ยว (Mediation pod) โครงสร้างส่วนปฏิบัติสมาธิเดี่ยว เป็นกล่องคอนกรีตหล่อสำเร็จรูป วางอยู่บนคานคอนกรีตที่เชื่อมกับ คานกว้าง (Band beam) ของโครงสร้างคอนกรีตอัดแรงภายหลัง (Post-tensioned) ชั้น 3 และโครงสร้างพื้นภายในส่วนโถงทางเดิน วางอยู่บนเสาเหล็กหน้าตัด 0.10 เมตร x 0.10 เมตร ที่ตั้งอยู่บนโครงสร้างพื้นชั้น 3

8.2 ระบบวิศวกรรมประกอบอาคาร

8.2.1 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง

1) ระบบไฟฟ้ากำลัง

ระบบไฟฟ้าทั่วไปจะใช้เป็นแบบ 3 เฟส 3 สาย ตามมาตรฐานของการไฟฟ้า มีแรงดันไฟฟ้า 220 / 380 โวลต์ การติดตั้งจะทำโดยติดตั้งสายเคเบิลจากระบบสายส่งของการไฟฟ้าในท่อโลหะฝังดิน ไปยังหม้อแปลงไฟฟ้าและติดตั้งเครื่องวัดกระแสไฟฟ้าด้านแรงสูงของหม้อแปลง เพื่อลดขนาดของแรงดันไฟฟ้าจากนั้นจะสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าเข้าสู่แผงจ่ายกระแสไฟฟ้า และอุปกรณ์อื่นๆ

2) ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง

ระบบไฟฟ้าส่องสว่างเป็นส่วนสำคัญของการจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตวิญญาณเป็นอย่างมากเนื่องจากผู้ใช้โครงการจะใช้ประสาทรับรู้ทางด้านการมองเห็นเพื่อเรียนรู้จิตวิญญาณของตน การออกแบบแสงสว่างจึงเป็นองค์ประกอบที่จะนำสายตาของผู้เข้าใช้ไปสู่เนื้อหาที่โครงการต้องการแสดงโดยมีรูปแบบการติดตั้งดวงโคมดังนี้

- 2.1) แบบทั่วไป (General Lighting) ใช้เพื่อให้แสงสว่างกระจายโดยรอบสม่ำเสมอตลอดพื้นที่
- 2.2) แบบติดตั้งเฉพาะจุด (Local Lighting) ใช้เพื่อเน้นจุดที่ต้องการนำเสนอเป็นพิเศษ
- 2.3) แบบผสม (Combind General and Local Lighting)

3) ระบบการให้แสงสว่างรอง

ระบบการให้แสงสว่างรอง คือการให้แสงสว่างที่นอกเหนือจากการให้แสงสว่างหลัก เพื่อความสวยงาม หรือเพื่อการใช้งานเฉพาะภายในพื้นที่นั้นๆ

- 3.1) การให้แสงสว่างแบบส่องเน้น (Accent Lighting) หมายถึงการให้แสงสว่างแบบส่องเน้นที่วัตถุเพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เข้าใช้
- 3.2) การให้แสงสว่างแบบเอฟเฟค (Effect Lighting) หมายถึงการให้แสงสว่างเพื่อสร้างบรรยากาศให้กับพื้นที่ด้วยการสร้างเอฟเฟคให้กับองค์ประกอบต่างๆ
- 3.3) การให้แสงสว่างแบบตกแต่ง (Decorative Lighting) เป็นแสงจากโคมไฟหรือหลอดไฟตกแต่ง
- 3.4) การให้แสงสว่างกับงานสถาปัตยกรรม (Architectural Lighting) หมายถึงการให้แสงสว่างเพื่อให้สัมพันธ์กับการออกแบบทางด้านสถาปัตยกรรม เช่น การให้แสงสว่างกับจากภายนอกอาคารเข้าสู่ตัวอาคารเพื่อขับเน้นรูปลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม เป็นต้น
- 3.5) การให้แสงสว่างเพื่อสร้างอารมณ์ (Mood Lighting) โดยส่วนมากจะใช้สวิตช์หรี่ไฟเพื่อสร้างบรรยากาศให้ได้แสงตามระดับที่ต้องการ

8.2.2 ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิง

การป้องกันการเกิดเพลิงไหม้ควรใช้การออกแบบที่กำหนดแยกส่วนอาคารที่อาจเป็นสาเหตุของเพลิงไหม้ และใช้วัสดุทนไฟการเตือนเมื่อเกิดเพลิงไหม้การแจ้งสัญญาณเตือนภัยจะแจ้งไปยังบอร์ดในห้องควบคุมซึ่งมีพนักงานรักษาความปลอดภัย 24 ชั่วโมง เมื่อพนักงานได้รับสัญญาณจะตรวจสอบบริเวณที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้รับสัญญาณแล้วจึงรีบแจ้งเหตุให้ทราบโดยทั่วกันเพื่อดำเนินการต่อไประบบเตือนภัยที่เลือกใช้คือการเตือนภัยด้วยการกดปุ่มสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ที่เรียกว่า Fire Alarm System ไว้ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน ระยะห่างระหว่างปุ่มสัญญาณเพลิงไหม้ควรมีระยะห่างไม่เกิน 50 เมตร

8.2.3 ระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่า

ระบบที่นิยมนำมาใช้คือระบบ Lighting Active System ซึ่งเป็นระบบสายล่อฟ้าที่ใช้โดยการติดตั้งเสาที่มีลักษณะปลายแหลมไว้บนดาดฟ้า และโยงสายไฟเชื่อมต่อกันทุกเสา จากนั้นจึงเดินสายไฟจากดาดฟ้าลงสู่พื้นดินเพื่อถ่ายเทประจุไฟฟ้าระบบรักษาความปลอดภัยจุดรักษาความปลอดภัยโดยจะมีการออกแบบให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำอยู่ที่จุดต่างๆ เพื่อรักษาความปลอดภัยในโครงการอย่างทั่วถึงการใช้ระบบโทรทัศน์วงจรปิด CCTV ระบบโทรทัศน์วงจรปิดนั้นจะมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดอยู่บริเวณต่างๆ ภายในโครงการ จากนั้นภาพที่ได้จากกล้องวงจรปิดจะถูกส่งสัญญาณมายังห้องรักษาความปลอดภัยหลักและแสดงผลโดยเครื่องรับโทรทัศน์ หรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคอยดูแล และจะถูกบันทึกไว้เป็นหลักฐานในกรณีเกิดเหตุต่างๆ ได้

8.2.4 ระบบสื่อสาร

ระบบโทรศัพท์จะใช้ระบบ PABX (Private Automatic BranchExchange) เป็นระบบชุมสายโทรศัพท์สำนักงานอัตโนมัติที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างองค์การโทรศัพท์กับโทรศัพท์ภายในอาคารแบบ Digital ISDN Trunk เป็นระบบโทรศัพท์ดิจิทัลอัตโนมัติสำหรับใช้สายภายในของโครงการด้วยเลขหมาย 4 หลัก สามารถรับสายเรียกเข้าแบบต่อตรงโดยไม่ต้องผ่านพนักงานรับสาย

บรรณานุกรม

- John Stuart Mill (1859). *On Liberty*. Batoche Books. Kitchener.
- Joseph E. Stiglitz (2556). *ราคาของความเหลื่อมล้ำ : The Price of Inequality*. Openworld. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. ยุทธศาสตร์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). วารสารวิชาการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. กรุงเทพมหานคร
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2561). *การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยวารสารวิชาการของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา (2563). *ว่าด้วยประชาชน : อะไรคือ ประชาชน จากโรมันโบราณจนถึง เอ็มมานูเอล โจเซฟ ซีเยส*. สำนักพิมพ์สมมติ. กรุงเทพมหานคร
- รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์ (2547). *จิตวิทยาสถาปัตยกรรม มนุษย์ปฏิสัมพันธ์*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตน์อุบล (2558). *การวิเคราะห์และสังเคราะห์ปรัชญา แนวคิด และหลักการของการศึกษาดลอดชีวิต*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาสณี ฉายรัตน์ตระกูล (2561). *อาคารรัฐสภาไทย จากพระที่นั่งอนันตสมาคม...สู่สัปปายะสภาสถาน*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (ม.ป.ป.). *กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงาน (Scope) การลดความเหลื่อมล้ำสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางสังคมตามยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy)*. กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนศึกษา (2545). *เส้นทางสู่สิทธิมนุษยชนศึกษา*. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานครแห่งชาติ (2555). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. 2556 - 2575)*. วารสารวิชาการสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. กรุงเทพมหานคร
- สุรพศ ทวีศักดิ์ (2562). *มนุษย์กับเสรีภาพ : มุมมองทางปรัชญา คานท์ มิลล์ 롤ล์. สยามปริทัศน์*. กรุงเทพมหานคร.
- อติวิษณุ แสงสุวรรณ (2558). *ความเหลื่อมล้ำ*. วารสารวิชาการกลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ .กรุงเทพฯ.
- แฮร์ริ ยูวัล โนอาห์ (2561). *เซเปียนส์ ประวัติย่อมนุษยชาติ*. ยิปซี กรุ๊ป. กรุงเทพมหานคร.
- แฮร์ริ ยูวัล โนอาห์ (2562). *21 บทเรียนสำหรับศตวรรษที่ 21*. ยิปซี กรุ๊ป. กรุงเทพมหานคร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้